SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA BRODOGRADNJE NA PRIMJERU „HRVATSKA BRODOGRADNJA TROGIR d.o.o.“

Jakus, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:740059

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

SPECIFIČNOSTI RAČUNOVODSTVA BRODOGRADNJE NA PRIMJERU „HRVATSKA BRODOGRADNJA TROGIR d.o.o.“

Mentor:
Prof.dr.sc. Željana Aljinović Barać

Student:
Marija Jakus
broj indeksa:2161184

Split, siječanj 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD 3

1.1. Problem i predmet istraživanja 4

1.2. Istraživačka pitanja 5

1.3. Doprinos i cilj istraživanja 6

1.4. Metodologija istraživanja 6

1.5. Struktura rada 9

2. REGULATORNI OKVIR DUGOTRAJNE IZGRADNJE BRODA 10

2.1. Međunarodni računovodstveni standard 11 – Ugovor o izgradnji 11

2.1.1. Definicija 12

2.1.2. Segmentiranje ugovora o izgradnji 12

2.1.3. Priznavanje prihoda i rashoda 17

2.1.4. Priznavanje očekivanih gubitaka 20

2.1.5. Objavljivanje 21

2.2. Hrvatski računovodstveni standardi 22

2.2.1. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 - „Prihodi“ 22

2.2.2. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 - “Rashodi“ 24

3. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PUTEM FINANCIJSKIH POKAZATELJA 26

3.1. Analiza financijskih izvještaja 26

3.1.1. Horizontalna analiza 26

3.1.2. Vertikalna analiza 27

3.2. Analiza putem pokazatelja 27

3.2.1. Pokazatelji likvidnosti 28

3.2.2. Pokazatelji profitabilnosti 29

3.2.3. Pokazatelji zaduženosti 31

4. IZGRADNJA BRODA PO MEĐUNARODNOM RAČUNOVODSTVENOM STANDARDU 11 – STUDIJA SLUČAJA BRODOTROGIR D.D. 33

4.1. Općenito o Brodotrogiru d.d. 33

4.2. Izrada i svrha kalkulacije 35

4.3. Rekalkulacija 39

4.4. Troškovna i fizička gotovost 39

4.5. Prihodi od državnih potpora 40
4.6.Priznavanje očekivanih gubitaka 41
4.7. Radni nalog – 325 41
5. ANALIZA POSLOVANJA GRUPE BRODOTROGIR 52
5.1. Horizontalna analiza 52
5.2. Vertikalna analiza 57
5.3. Analiza pomoću financijskih pokazatelja za Grupu Brodotrogir 60
5.3.1. Pokazatelji likvidnosti 60
5.3.2. Pokazatelji profitabilnosti 61
5.3.3. Pokazatelji zaduženosti 62
5.4. Usporedba s konkurencijom u RH 63
5.4.1. Grupa Brodosplit 64
5.4.2. Uljanik Grupa 64
5.4.3. Grupa Viktor Lenac 65
5.4.4. Usporedba pomoću pokazatelja likvidnosti 66
5.4.5. Usporedba pomoću pokazatelja profitabilnosti 67
5.4.6. Usporedba pomoću pokazatelja zaduženosti 68
5.5. Usporedba hrvatske brodogradnje sa svjetskim tržištem 69
6. ZAKLJUČAK 71
SAŽETAK 73
SUMMARY 73
LITERATURA 74
POPIS TABLICA 77
POPIS GRAFOVA 78
PRILOZI 79

1. UVOD

U Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH) brodogradnja se ističe kao važna gospodarska grana koja u BDP-u zauzima 0,8-1,8%, a u izvozu 10-15%. Brodogradnja je velika i složena industrijska grana, a čine je mala, srednja i velika trgovačka društva. Brodogradilišta u RH smještena su u tri županije: Istarsku, Primorsko-goransku i Splitsko-dalmatinsku. Brodograđevna industrija kroz povijest je oscilirala. Zadnja oscilacija brodograđevne industrije započinje krizom 2011. godine kada su brodogradilišta bila neprofitabilna te su predstavljala uteg za hrvatsko gospodarstvo. Stabilizacija industrije dogodila se 2015. godine kada brodogradilišta ugovaraju 44 nova broda vrijedna 1,75 milijardi američkih dolara.[1] Odlukom Vlade RH u 2014. godini brodogradilišta u RH prestaju biti društva od javnog interesa[2]. Kriza u brodogradilištima samo se odgađa, a svoju kulminaciju doživjela je tijekom 2018. godine. Niti jedna Vlada RH, ali ni niti jedna Uprava brodogradilišta, do sada nije donijela konkretno rješenje koje bi brodogradilišta usmjerilo prema profitabilnosti.

Brodogradilišta u RH kao i sva trgovačka društva moraju poslovati prema Zakonu o računovodstvu, koji propisuje da sva velika trgovačka društva i društva od javnog interesa moraju postupati prema Međunarodnim računovodstvenim standardima. Za izgradnju brodova i plovila nadležan je Međunarodni računovodstveni standard - 11 „Ugovori o izgradnji“ (dalje u tekstu: MRS – 11).

Mikro, mala i srednja trgovačka društva ne primjenjuju MRS-11 za dugotrajnu izgradnju već ona primjenjuju Hrvatske računovodstvene standarde (dalje u tekstu: HSFI) i to:

- Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 – „Prihodi“;
- Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 – „Rashodi“.[3]

[1] Škveranka (2018): Hrvatska brodogradnja u restrukturiranju, [Internet] raspoloživo na: https://skveranka.wordpress.com/hrvatska-brodogradnja-u-restrukturiranju/ [01.05.2018.]
[2] Narodne novine (2010): Odluka o izmjenema i dopunama odluke o popisu pravnih osoba od posebnog državnog interesa, Narodne novine d.d., Zagreb, broj196/2014,
[3] Narodne novine,(2015):Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb,broj 86.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Izgradnja broda traje kroz nekoliko obračunskih razdoblja, početak izgradnje broda i datum završetka izgradnje ne spadaju u isto obračunsko razdoblje, stoga se u svakom pojedinom obračunskom razdoblju moraju utvrditi prihodi i troškovi prema metodi **„stupnja dovršenosti".** Metoda stupnja dovršenosti podrazumijeva da se u svakom obračunskom razdoblju mogu priznati prihodi i troškovi samo u onoj mjeri u kojoj je objekt dovršen u tom obračunskom razdoblju. Na temelju prethodno iznesenih saznanja može se definirati problem ovog istraživanja, a on glasi: ***Važnost računovodstvenog praćenja izgradnje broda u pojedinom obračunskom razdoblju tj. prema MRS-u 11.***

Analiza kalkulacije odnosi se na povezanost prihoda i troškova po pojedinim razdobljima tj. prema stupnju dovršenosti te se u ovom radu utvrdilo kako ti isti prihodi i troškovi utječu na financijski rezultat tog projekta. Također se utvrdilo zašto je došlo do pozitivnog ili negativnog financijskog rezultata i što je na to utjecalo.

U dosadašnjem istraživanju[4] jedan od ključnih elemenata koji utječe na negativan financijski rezultat izrade kalkulacije su tečajne razlike. "Pozitivne ili negativne tečajne razlike (uglavnom negativne iz pada vrijednosti potraživanja iskazanih u USD) obračunavaju se iz stavke aktivnih vremenskih razgraničenja koja predstavljaju potraživanja kao razliku obračunatog prihoda prema postotku gotovosti i primljenih predujmova od kupca."[5]

Predmet istraživanja proizlazi iz definiranog problema važnosti praćenja i upravljanja kalkulacijama izgradnje broda. Predmet ovog istraživanja je: ***Analiza kalkulacije kako bi se utvrdilo zbog čega je došlo do pozitivnog ili negativnog financijskog rezultata i analiza uspješnosti poslovanja brodograđevne industrije u RH i svijetu.*** Pozitivni ili negativni financijski rezultat utvrđuje se kao razlika između prihoda i troškova u pojedinom obračunskom razdoblju.

Diplomski rad temelji se na studiji slučaja, a trgovačko društvo nad kojim je provedena analiza je proizvodno društvo „Hrvatska brodogradnja Trogir d.o.o." (dalje u tekstu: HBT

[4] Mišković, L. (2007):Međunarodni standardi financijskog izvještavanja-Implikacije na financijske izvještaje Hrvatskih brodogradilišta, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković", Pula.
[5] Ibid str.,210.

d.o.o.). HBT d.o.o. jedno je od ovisnih društava Matice Brodotrogir d.d. U ovom radu istraženo je na koji način HBT d.o.o. sastavlja kalkulaciju te je prikazan utjecaj prihoda i svih kategorija troškova na financijski rezultat ovog projekta. Isto tako, prikazana je analiza uspješnosti poslovanja brodograđevne industrije i pozicija Grupe Brodotrogir (pomoću konsolidiranih izvještaja) u odnosu na odabrana brodogradilišta. Pomoću financijskih pokazatelja prikazana je poslovna uspješnost pojedinih brodogradilišta u RH koja su uspoređena. Uz Grupu Brodotrogir u analizu su uključena sljedeća brodogradilišta:

- Grupa Brodosplit;
- Uljanik Grupa;
- Grupa Viktor Lenac.

Navedena brodogradilišta najveća su brodogradilišta u RH. Uljanik Grupa obuhvaća dva velika brodogradilišta, 3. Maj d.d. iz Rijeke i Uljanik d.d. iz Pule. Pored analize poslovanja brodogradilišta u RH, analizirana je i Svjetska knjiga narudžbi brodova kroz dva kriterija, kriterij nosivosti (dalje u tekstu: Dwt) i kriterij kompenzirane bruto tone (dalje u tekstu: cGT) prikazuje poziciju RH i hrvatskih brodogradilišta u svijetu. Svi podaci za ovo istraživanje preuzeti su s internetskih stranica FINE- javna objava, Poslovna Hrvatska te iz samog društva Brodotrogir d.d., za razdoblje od 2013. do 2017. godine.

1.2. Istraživačka pitanja

Empirijski dio istraživanja prikazan je metodom studije slučaja, a proveden je na trgovačkim društvima HBT d.o.o. i Grupi Brodotrogir (konsolidirano izvješće) te na ostala tri ključna brodogradilišta (Grupa Brodosplit, Uljanik Grupa i Grupa Viktor Lenac). Istraživanjem trgovačkih društva koje se bavi brodogradnjom u empirijskom dijelu rada dat će se odgovor na sljedeća pitanja:

- koliko iznose prihodi i troškovi izgradnje broda u pojedinom obračunskom razdoblju i kako utječu na financijski rezultat poslovanja u tom razdoblju?
- je li u konačnici izgradnja broda imala pozitivan ili negativan rezultat?
- što je dovelo do pozitivnog ili negativnog financijskog rezultata?
- gdje se Grupa Brodotrogir nalazi na tržištu u odnosu na ostala brodograđevna društva u RH?
- kakva je pozicija hrvatske brodogradnje u svijetu?

1.3. Doprinos i cilj istraživanja

Ovim istraživanjem došlo se do saznanja o važnosti izrade kalkulacije i praćenju dugotrajne izgradnje prema MRS-u 11 te se utvrdilo zašto kalkulacija ima pozitivan ili negativan financijski rezultat. Uz predmet i cilj istraživanja postavlja se i pitanje doprinosa koji će ovaj rad donijeti, a ono glasi: ***bolje razumijevanje izrade kalkulacije, utjecaj prihoda i troškova na financijski rezultat te uzroka nastanka pozitivnog ili negativnog financijskog rezultata.*** Uz navedeno, prikazana je i tržišna situacija odabranih brodogradilišta u RH te je pomoću financijskih pokazatelja uspoređeno poslovanje brodogradilišta. Ovim radom prikazana je i situacija na svjetskom tržištu brodograđevne industrije pomoću Svjetske knjige narudžbi. Nadalje, ovim radom objašnjena je izrada kalkulacije dugotrajne izgradnje broda, a ona predstavlja precizno razrađene prihode i troškove prema stupnju dovršenosti, ali i podjelu troškova prema pojedinim kategorijama koje su uređene MRS-om 11.

Glavni cilj ovog istraživanja je teoretski i na praktičnom primjeru brodograđevnog trgovačkog društva HBT d.o.o. prikazati i analizirati izradu kalkulacije izgradnje broda te dati odgovor na pitanje: **Zašto dolazi do pozitivnog ili negativnog financijskog rezultata izgradnje broda?** Uz analizu kalkulacije cilj je napraviti analizu uspješnosti poslovanja odabranih brodogradilišta te pomoću financijskih pokazatelja usporediti odabrana brodogradilišta u RH. Cilj je i prikazati poziciju RH u svijetu te dati podatak o poziciji hrvatskih brodogradilišta među 150 najboljih brodogradilišta u svijetu.

1.4. Metodologija istraživanja

U teorijskom dijelu istraživanja potrebno je istražiti, prikupiti i analizirati stručne, znanstvene članke i knjige s ciljem boljeg shvaćanja problematike te mogućnosti analize empirijskog dijela i davanja odgovora na postavljena pitanja, a za što su korištene sljedeće metode:

- **Induktivna metoda** je sistemska i logička metoda pomoću koje se dolazi do određenog zaključka, suda ili zapažanja pomoću pojedinačnih ili posebnih znanja i činjenica.[6] Induktivna metoda se koristi u analizi kalkulacije gdje se pomoću analize pojedinih dijelova kalkulacije dolazi do konačnog zaključka, ali i u dijelu analize

[6] Zelenika R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Ekonomski fakultet u Rijeci, str. 323.

putem pokazatelja. Pomoću pojedinačnih financijskih pokazatelja uspoređuje se poslovanje HBT d.o.o. i ostalih brodogradilišta navedenih prethodno;

- **Deduktivna metoda** je suprotna induktivnoj metodi, a za razliku od induktivne metode, kod deduktivne metode se iz općeg saznanja dolazi do pojedinačnih zaključaka ili tvrdnji.[7] Ova se metoda koristiti u cijelom radu, posebice u dijelu iznošenja vlastitih saznanja, gdje se na temelju općih saznanja izvodi vlastiti zaključak. Deduktivna metoda se koristi i u dijelu analize kalkulacije, gdje se iz općeg saznanja o pozitivnom ili negativnom financijskom rezultatu kalkulacije, donosi zaključak o razlogu takvog rezultata;
- **Metoda analize** je znanstvena metoda pomoću koje se složeni pojmovi, sudovi i zaključci raščlanjuju na pojedine jednostavnije dijelove i elemente kako bi se oni mogli jednostavnije proučavati i uspoređivati.[8] Kalkulacija izgradnje broda se raščlanjuje na pojedine dijelove (prihode i različite kategorije troškova prema MRS-u), kako bi se lakše mogla analizirati;
- **„Metoda sinteze** je metoda pomoću koje se pojedina jednostavna saznanja i elementi spajaju u složenija saznanja kako bi se na kraju dobila cjelina, a sva saznanja i elementi u toj cjelini su međusobno povezani.[9] Metoda sinteze koristi se kod izračuna pokazatelja, svaki pokazatelj se pojedinačno izračunava te se kraju dobiva slika o stanju na tržištu brodograđevne industrije;
- **Metoda dokazivanja** je jedna od najvažnijih znanstvenih metoda koja na temelju pojedinih stavova ili činjenica izvodi istinitost znanstvenim dokazivanjem. „Dokazivanje je izvođenje istinitosti pojedinih stavova na temelju znanstvenih činjenica ili na temelju ranije utvrđenih istinitih stavova;“[10]
- **„Metoda klasifikacije** je metoda razvrstavanja, koja pojedine pojmove razvrstava na više dijelova prema određenom ključu.“[11] Ova metoda se koristi kod razvrstavanja troškova po pojedinim kategorijama koje su propisane MRS-om 11;
- **„Metoda deskripcije** je postupak jednostavnog opisivanja ili ocrtavanja činjenica, procesa i predmeta u prirodi i društvu te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.“[12] Ova metoda se koristi u

[7] Ibid.,str.325.
[8] Ibid.,str.327.
[9] Ibid.,str.329.
[10] Ibid.,str.334.
[11] Ibid.,str.337.
[12] Ibid.,str. 338.

cijelom radu, a posebice u teoretskom dijelu gdje se opisuje MRS-11 i u dijelu o financijskim pokazateljima;

- **„Komparativna metoda** je postupak uspoređivanja istih ili srodnih činjenica, pojava procesa i odnosa, odnosno utvrđivanja njihove sličnosti u ponašanju i intenzitetu i razlika među njima“. „Usporedba između dvije stvari, dvije pojave, dva događaja, kreće se tako da se prvo utvrde njihove zajedničke značajke, a zatim sve one po kojima se razlikuju. Usporedbom se treba istaći ono što je zajedničko ili ono što je različito.“[13] Komparativna metoda se u ovom radu najviše koristi kod dijela analize uspješnosti gdje se brodogradilišta uspoređuju pomoću financijskih pokazatelja;
- **Metoda promatranja** predstavlja temelj za izradu diplomskog rada. Ona predstavlja način upoznavanja s predmetom istraživanja, analizu, prikupljanje i klasifikaciju svih podataka za izradu diplomskog rada. Također, u ovom slučaju jako je bitna zbog upoznavanja s procesom rada trgovačkog društva;
- **Metoda kompilacije** je znanstvena metoda koja se koristi kada se tuđi stavovi te iznesene činjenice koriste u radu. Pomoću njih lakše dolazimo do cilja rada, tj. do vlastitih saznanja o području istraživanja.[14] Ova metoda se koristi u cijelom radu, a odnosi se na citiranje literature korištene u istraživanju.

Znanstvene metode koje se koriste u empirijskom dijelu rada su sljedeće:

- **Metoda studije slučaja** koja predstavlja izučavanje jednog znanstvenog dijela na praktičnom primjeru. U ovom slučaju koriste se podaci prikupljeni iz računovodstva HBT d.o.o.;
- „**Grafičko prikazivanje** podataka predstavlja način obrade i prikazivanje podataka. Podaci se umjesto tekstualnim putem prikazuju pomoću grafikona ili tablica kako bi se lakše i preciznije mogli uspoređivati.“[15] Grafičko prikazivanje se koristi u praktičnom dijelu;
- „**Matematička metoda** je znanstveni sustavni postupak koji se sastoji u primjeni matematičke logike, matematičkih formula, matematičkih simbola i brojnih matematičkih operacija i uopće matematičkog načina zaključivanja u znanstveno istraživačkom radu.“[16] Ova metoda se koristi u praktičnom dijelu, gdje se prikazuje

[13] Ibid.,str. 339.
[14] Ibid.
[15] Ibid.,str. 345.
[16] Ibid.,str. 347.

izračun kalkulacije, izračunavaju pokazatelji te se na temelju tih pokazatelja uspoređuju brodogradilišta.

1.5. Struktura rada

Diplomski rad podijeljen je na šest osnovnih dijelova, uključujući uvod i zaključak rada. U **uvodnom dijelu** rada definiran je problem i predmet istraživanja, postavljena su istraživačka pitanja i cilj rada, a također je definiran i doprinos koji će ovo istraživanje dati. Opisane su i temeljne znanstvene metode koje će biti korištene u ovom radu.

Teoretski dio MRS-11, HSFI – 15. i HSFI – 16. opisan je u **drugom dijelu**. U ovom dijelu dane su definicije samog MRS-a 11, detaljno su razrađeni prihodi i troškovi po segmentima, uzimajući u obzir u kojim se situacijama prihodi i troškovi smiju priznati, a u kojim ne. Detaljno je objašnjena metoda stupnja dovršenosti. Objašnjeno je kako se priznaje gubitak ukoliko dođe do negativnog rezultata projekta u pojedinom obračunskom razdoblju. Na kraju, u kratkim crtama dan je prikaz kako se objavljuju i prezentiraju financijski podaci projekta.

U **trećem dijelu** prikazan je teoretski dio glavnih financijskih pokazatelja kao temelj za analizu Grupe Brodotrogir i za usporedbu brodogradilišta u RH na temelju tih pokazatelja. **Četvrti dio** rada je studija slučaja, odnosno analiza konkretnog primjera na temelju poslovanja HBT d.o.o. Analiza se odnosi na kalkulaciju izgradnje prema MRS-u, gdje su analizirani prihodi i troškovi po pojedinim kategorijama, ali i čimbenici koji utječu na pozitivni ili negativni rezultat kalkulacije. Prikazano je kako je različiti tečaj utjecao na promjenu rezultata izvorne kalkulacije.

U **petom dijelu** rada prikazana je analiza poslovanja Grupe Brodotrogir (konsolidiranog izvješća) pomoću horizontalne i vertikalne analize te pomoću financijskih pokazatelja. Također je prikazana analiza poslovanja konkurencije te usporedba među brodogradilištima. Na kraju ovog poglavlja dat je prikaz pozicije hrvatske brodogradnje u Svjetskoj knjizi narudžbi. Na samom kraju dat je zaključak, sažetak, popis literature, tablica i grafikona te prilozi.

2. REGULATORNI OKVIR DUGOTRAJNE IZGRADNJE BRODA

Primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda i Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja propisana je Zakonom o računovodstvu.[17]

„Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja u skladu s Zakonom i objavljuje se u „Narodnim novinama“.[18] „Međunarodni standardi financijskog izvještavanja su međunarodni računovodstveni standardi koji su uređeni Uredbom (EZ) br. 1606/2002.“[19]

Svaki poduzetnik u RH dužan je sastavljati i prezentirati financijske izvještaje. Mikro, mali i srednji poduzetnici dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja. Veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, odnosno primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda.[20]

Poduzetnici se dijele na mikro, male, srednje i velike poduzetnike. Kriteriji podjele poduzetnika za sastavljanje financijskih izvještaja su ukupna aktiva, ukupni prihodi i prosječan broj zaposlenika u jednoj godini. Mikro i mali poduzetnici dužni su sastavljati osnovne financijske izvještaje: bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijski izvještaj, dok su srednji i veliki poduzetnici uz navedene izvještaje dužni sastavljati i izvještaj o novčanom tijeku i izvještaj o promjenama kapitala.[21] (Tablica 1.)

[17] Narodne novine (2016): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d.,Zagreb,broj 78/15, 134/15, 120/16
[18] Ibid.,čl.16, st.1.
[19] Ibid.,čl.16.st.2.
[20] Ibid.,čl.17.
[21] Ibid.

Tablica 1: Podjela poduzetnika prema kriteriju Zakona o računovodstvu

Kategorija poduzetnika	Pokazatelji		Obveza sastavljanja financijskih izvještaja
Mikro poduzetnici	Ukupna aktiva	2.600.000,00	• bilanca: • račun dobiti i gubitka; • bilješke uz financijski izvještaj.
	Ukupni prihodi	5.200.000,00	
	Prosječan broj radnika u godini	10	
Mali poduzetnici	Ukupna aktiva	30.000.000,00	• bilanca: • račun dobiti i gubitka; • bilješke uz financijski izvještaj.
	Ukupni prihodi	60.000.000,00	
	Prosječan broj radnika u godini	50	
Srednji poduzetnici	Ukupna aktiva	150.000.000,00	• izvještaj o financijskom položaju (bilanca); • račun dobiti i gubitka; • izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti; • izvještaj o novčanom tijeku; • izvještaj o promjenama kapitala; • bilješke uz financijski izvještaj.
	Ukupni prihodi	300.000.000,00	
	Prosječan broj radnika u godini	250	
Veliki poduzetnici	Ukupna aktiva	više od 150.000.000,00	• izvještaj o financijskom položaju (bilanca); • račun dobiti i gubitka; • izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti; • izvještaj o novčanom tijeku; • izvještaj o promjenama kapitala; • bilješke uz financijski izvještaj.
	Ukupni prihodi	više od 300.000.000,00	
	Prosječan broj radnika u godini	više od 250	

Izvor: Izrada autora na temelju Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d.,Zagreb,broj 120/16.čl. 5.

2.1. Međunarodni računovodstveni standard 11 – Ugovor o izgradnji

Cilj standarda je dati smjernice o tome na koji način je potrebno priznati prihode i troškove koji su povezani s ugovorima o izgradnji. Izgradnja određenog objekta proteže se kroz više obračunskih razdoblja te početak i završetak izgradnje padaju u različita obračunska razdoblja. Prihode i troškove treba priznati u onom obračunskom razdoblju u kojem su nastali, stoga je raspoređivanje prihoda i troškova u pojedino obračunsko razdoblje najvažnije pitanje ovog standarda. MRS 11 - „Ugovori o izgradnji“ koriste kriterije priznavanja prihoda i troškova utvrđene u Okviru za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja kako bi se utvrdilo kada prihode treba priznati kao prihod, a kada kao rashod u izvještaju o dobiti. [22]

[22] Službeni list Europske Unije (2008): Međunarodni računovodstveni standard 11 – Ugovori o izgradnji; Uredba (EZ) br. 1126/2008 Europskog Parlamenta i Vijeća, Cilj

2.1.1. Definicija[23]

„**Ugovor o izgradnji** je ugovor posebno sklopljen za izgradnju određene imovine ili skupine imovine koje su međusobno usko povezane ili međuovisne s obzirom na njihovo projektiranje, tehnologiju i funkciju, ili konačnu namjenu ili uporabu.“

„Ugovor s fiksnom cijenom je ugovor o izgradnji u kojem izvođač radova prihvaća fiksnu ugovorenu cijenu ili fiksnu cijenu po jedinici učinka, koju je u nekim slučajevima moguće promijeniti na temelju klauzule o povećanju troškova.“

„Ugovor tipa troškovi plus je ugovor o izgradnji u kojem se izvođaču radova nadoknađuju priznati troškovi ili na neki drugi način utvrđeni troškovi, uvećani za postotak tih troškova ili fiksnu naknadu.“

Ugovor o izgradnji može se primijeniti za izgradnju pojedinog objekta ili sredstva kao što je most, brod, građevinski objekt, tunel, cjevovod ili za izgradnju skupine sredstava koja su međusobno povezana ili ovise jedna o drugima, a primjer takve izgradnje je rafinerija, povezani dijelovi i objekti. Ugovor o izgradnji za potrebe ovog standarda uključuje sve ugovore koji se odnose na pružanje usluga, a koji su izravno povezani s izgradnjom te ugovore koji se odnose na obnovu određenih sredstava i sanaciji okoliša nakon uništenja sredstava.[24] Ugovori o izgradnju nemaju propisan oblik i mogu se oblikovati na različite načine te tako mogu biti svrstani u Ugovore s fiksnom cijenom ili Ugovore tipa troškovi plus. Također mogu imati karakteristike obaju tipova ugovora pa se tada mogu nazvati npr. **„Ugovor tipa troškovi plus s ugovorenom najvišom cijenom“.** U takvim slučajevima, izvođač mora sagledati točke 23. i 24. MRS-a 11.[25]

2.1.2. Segmentiranje ugovora o izgradnji

„Segmentiranje pojedinog ugovora“ - „Zahtjevi će se primijeniti na komponente pojedinog ugovora ako se komponente mogu zasebno identificirati“. „**Objedinjenje ugovora“** -

[23] Ibid.,točka 3.
[24] Ibid.,točka 4.
[25] Ibid.,točka 6.

„Zahtjevi će se primijeniti zajedno na skupinu ugovora kako bi se pravilno prikazala bit nekog ugovora ili skupine ugovora.“[26] Ugovor se može odnositi na više objeata, a da se izgradnja svakog pojedinog objekta smatra kao zasebni ugovor. Ugovor se, također, može segmentirati ako je naručitelj naručio izgradnju dodatnog sredstva, a izgradnja dodatnog sredstva se može okarakterizirati kao zaseban ugovor. U pojedinim situacijama se ugovor više objekata mora objediniti, odnosno izgradnja se smatra kao jedan ugovor.[27] (Tablica 2.)

Tablica 2: Segmentiranje i objedinjenje ugovora

SEGMENTIRANJE UGOVORA		**OBJEDINJENJE UGOVORA**
1.u slučajevima u kojima se ugovor odnosi na veći broj imovina, izgradnja svake pojedine imovine smatra se zasebnim ugovorom o izgradnji ako je :[28]	**2. skupina se ugovora smatra jednim ugovorom o izgradnji ako:[29]**	**3. izgradnja se dodatne imovine treba smatrati posebnim ugovorom o izgradnji ako:[30]**
• za svaku imovinu podnesena posebna ponuda; • svaka imovina predmet posebnih pregovora i ako su izvođač radova i naručitelj u stanju prihvatiti ili odbiti dio ugovora koji se odnosi na pojedinu imovinu; • moguće odrediti troškove i prihode za svaku pojedinačnu imovinu.	• je skupina ugovora sklopljena u jednom paketu; • su ugovori toliko usko međusobno povezani da su u stvarnosti dio jednog projekta s općom maržom profita; • se ugovori izvršavaju istodobno ili u neprekinutom slijedu.	• se dodatna imovina po projektiranju, tehnologiji ili funkciji značajno razlikuje od imovine ili skupine imovine iz prvotnog ugovora;ili • je cijena izgradnje imovine dogovorena bez obzira na cijenu iz prvotnog ugovora.

Izvor: Izrada autora prema odredbama MRS-11

„Prihodi iz ugovora obuhvaćaju:

- početni iznos prihoda dogovorenih ugovorom;
- izmjene u ugovorenim radovima, potraživanjima i poticajnim plaćanjima u mjeri u kojoj je vjerojatno da će oni rezultirati prihodima i ako ih je moguće pouzdano izmjeriti.“[31]

[26]Abičić Prentar S.(2015): Primjeri evidentiranja ugovora o izgradnji prema MRS-u 11, Računovodstvo i financije, Zagreb, br.5, str.8-9
[27]Ibid.
[28]Op.cit. Službeni list Europske unije (2008):MRS 11.,točka 8.
[29] Ibid.,točka 9.
[30] Ibid.,točka 10.
[31] Ibid.,točka 11.

Primljene naknade ili potraživanja za naknade mjere se po fer vrijednosti, a na mjerenje tih prihoda može utjecati mnogo neizvjesnih čimbenika koji ovise o ishodu budućeg događaja. Procjenjuju se na temelju nastanka događaja i razrješenja neizvjesnosti. Zbog toga se prihodi mogu povećavati i smanjivati u različitim razdobljima. Na primjer:

- izvođač radova i naručitelj mogu ugovoriti odstupanja ili potraživanja kojima se prihod ugovora povećava ili smanjuje u razdoblju koje slijedi onome u kojemu je ugovor bio prvotno zaključen;
- iznos prihoda utvrđen u ugovoru s fiksnom cijenom može se povećati kao posljedica primjene klauzule o povećanju troškova;
- iznos prihoda ugovora može se smanjiti kao posljedica kazni uslijed kašnjenja izvođača u ispunjavanju ugovora;
- ako je ugovorom s fiksnom cijenom predviđena fiksna cijena po jedinici proizvoda, prihod se ugovora povećava kako se povećava broj jedinica.[32]

Prihodi iz ugovora obuhvaćaju izmjenu samog ugovora ili pojedinih odredbi ugovora. Ukoliko postoji situacija da se pojedini troškovi ne mogu naplatili dolazi do potraživanja od strane izvođača radova, ali isto tako, ukoliko su radovi napravljeni u kraćem roku ili postoje neke druge pogodnosti, dolazi do stimulativnog plaćanja.

Izmjena obujma ugovora je uputa kojom naručitelj mijenja obujam radova koje treba izvesti prema ugovoru. Izmjenom obujma radova direktno se utječe na povećanje ili smanjenje prihoda iz ugovora. Izmjene se mogu dogoditi u pogledu pogrešaka u specifikacijama ili nacrtu ili zbog spornih izmjena u ugovorenim radovima. Izmjena se uključuje u prihode ugovora kada:

- je vjerojatno da će naručitelj odobriti izmjenu i iznos prihoda koji proizlazi iz nje;
- je iznos prihoda moguće pouzdano izmjeriti.[33]

Prihodi obuhvaćaju potraživanja koja mogu nastati, a predstavljaju iznos koji izvođač pokušava naplatiti od naručitelja ili druge strane za dodane troškove koji su nastali prilikom izgradnje objekta, a nisu sadržani u ugovoru. Potraživanja mogu nastati u određenim situacijama, kao što je kašnjenje od strane naručitelja, pogreške koje mogu nastati u specifikaciji ili nacrtu te zbog spornih izmjena ugovora. Na mjerenje prihoda koji su proizašli

[32] Ibid.,točka 12.
[33] Ibid.,točka 13.

iz potraživanja, utječe velika neizvjesnost, a potraživanja se mogu uključiti u prihode u situacijama kada su pregovori napredovali te je velika vjerojatnost da će naručitelj prihvatiti potraživanja i onda kada je taj iznos moguće pouzdano izmjeriti.[34]

Uz potraživanja imamo i **stimulativan dio plaćanja** koji naručitelj isplaćuje izvođaču onda kada su postignuti ili premašeni specificirani standardi izvršenja. Stimulativni dio plaćanja uključuje se u prihode onda kada je velika vjerojatnost da će specificirani standardi izvršenja biti postignuti ili premašeni te onda kada je iznos stimulativnog plaćanja moguće pouzdano izmjeriti.[35]

Troškovi ugovora obuhvaćaju:

- troškove koji su izravno povezani s određenim ugovorom;
- troškove koje je općenito moguće pripisati ugovornoj djelatnosti i rasporediti na pojedini ugovor;
- sve druge troškove koje sukladno odredbama ugovora posebno snosi naručitelj.[36]

U tablici 3. su prikazani troškovi koji su izravno povezani s ugovorom, a takvi troškovi se mogu umanjiti za sporedne prihode koji nisu uključeni u ugovor, zatim troškovi koji se općenito mogu pripisati aktivnostima iz ugovora i rasporediti na pojedine troškove te oni troškovi kojima se, prema uvjetima iz ugovora, direktno tereti naručitelj, odnosno oni troškovi koji se ne mogu pripisati ugovorenoj aktivnosti ili se ne mogu rasporediti na ugovore o izgradnji.

[34] Ibid.,točka 14.
[35] Ibid.,točka 15.
[36] Ibid.,točka16.

Tablica 3: Troškovi ugovora o izgradnji

Troškovi ugovora o izgradnji	Primjer uključenih troškova
1. Troškovi izravno povezani s određenim ugovorom - ovi troškovi se mogu umanjiti za sporedne prihode koji nisu uključeni u ugovorene prihode (primjerice, prihod od prodaje viška materijala, prihod od otuđenja postrojenjima i opremom nakon ispunjenja ugovora):	• troškovi rada i nadzora na gradilištu; • troškovi materijala upotrijebljenih u izgradnji; • amortizacija postrojenja i opreme koji se koriste za ispunjenje ugovora; • troškovi najma postrojenja i opreme; • troškovi prijevoza postrojenja, opreme i materijala na gradilište i s gradilišta; • troškovi projektiranja i tehničke potpore koji su izravno povezani s ugovorom; • procijenjeni troškovi otklanjanja nedostataka u jamstvenom roku, uključujući očekivane troškove jamstva; • potraživanja trećih strana.
2. Troškovi koji se općenito mogu pripisati aktivnosti iz ugovora i rasporediti na pojedine troškove - raspored indirektnih troškova se obavlja na normalnoj razini aktivnosti izgradnje, koristeći metode koje su sustavne i racionalne te ih je moguće primjenjivati dosljedno na sve troškove sa sličnim obilježjima:	• osiguranje; • troškovi projektiranja i tehničke potpore koji nisu izravno povezani s određenim ugovorom; • opći troškovi izgradnje.
3. Svi drugi troškovi kojima se prema uvjetima iz ugovora izričito može teretiti naručitelj:	• opći administrativni troškovi čija nadoknada nije utvrđena ugovorom; • troškovi prodaje; • troškovi istraživanja i razvoja čija nadoknada nije utvrđena ugovorom; • amortizacija postrojenja i opreme koji nisu u funkciji i koji se ne koriste za ispunjenje određenog ugovora.

Izvor: Abičić Prentar S.(2015): Primjeri evidentiranja ugovora o izgradnji prema MRS-u 11, Računovodstvo i financije, Zagreb, br.5, str.8.

Metode, koje se koriste za raspoređivanje troškova koji su izravno povezani s ugovorom i onih troškova koji se mogu općenito pripisati aktivnostima iz ugovora, su sustavne i racionalne te ih je moguće primijeniti na sve troškove sa sličnim obilježjima. Raspoređivanje navedenih troškova temelji se na normalnoj razini aktivnosti izgradnje pojedinog ili skupine objekata. Postoje troškovi koji se pripisuju ugovoru u određenom razdoblju, odnosno u razdoblju od datuma nabave do konačnog izvršenja. Isto tako, pojedini troškovi koji se izravno odnose na pojedini ugovor, a nastali su pri nabavi, mogu se uključiti u troškove ugovora ako ih je moguće zasebno identificirati i pouzdano izmjeriti te ako je vjerojatno da će ugovor biti zaključen. Kada se troškovi nastali osiguranjem ugovora priznaju kao rashodi u

razdoblju u kojem su nastali, ne uključuju se u troškove ugovora ako je ugovor zaključen u nekom kasnijem razdoblju.[37]

2.1.3. Priznavanje prihoda i rashoda

Tijekom pouzdane procjene ugovora o izgradnji važno je utvrditi je li ishod ugovora o izgradnji moguće procijeniti ili nije. U slučaju kada je prihode i troškove moguće pouzdano procijeniti priznaju se kao prihodi, odnosno kao rashodi, prema metodi stupnja dovršenosti, a ukoliko ih nije moguće pouzdano procijeniti prihod će se priznati samo do visine utvrđenih troškova. Očekivani gubitak odmah se priznaje kao rashod u tom razdoblju.[38]

Kako bi se prihodi i rashodi mogli pouzdano mjeriti potrebno je ispuniti određene uvjete. Prihodi i troškovi priznaju se prema stupnju dovršenosti ugovorenih aktivnosti na datum bilance. Uvjeti se razlikuju ovisno o tipu Ugovora o izgradnji, pa tako razlikujemo Ugovor s fiksnom cijenom ili Ugovor tipa troškovi plus. (Tablica 4.)

Tablica 4: Uvjeti odabira tipa ugovora

Ugovor s fiksnom cijenom	Ugovor tipa troškovi plus
Uvjeti: • ukupan prihod ugovora moguće je pouzdano izmjeriti; • vjerojatno je da će subjekt ostvariti gospodarske koristi povezane s ugovorom; • moguće je pouzdano izmjeriti troškove ugovora za njegovo ispunjenje i stupanj ugovora na kraju izvještajnog razdoblja; • moguće je jasno odrediti i pouzdano izmjeriti troškove koji se pripisuju ugovoru na način da se stvarno nastali troškovi ugovora mogu usporediti s prethodnim procjenama	Uvjeti: • vjerojatno je da će subjekt ostvariti gospodarske koristi povezane s ugovorom; • moguće je jasno odrediti i pouzdano izmjeriti troškove koji se pripisuju ugovoru, bez obzira je li ih moguće posebno nadoknaditi.

Izvor: Abičić Prentar S.(2015): Primjeri evidentiranja ugovora o izgradnji prema MRS-u 11, Računovodstvo i financije, Zagreb, br.5, str.10.

Prihodi i rashodi priznaju se prema stupnju dovršenosti, a metoda se naziva **„metoda stupnja dovršenosti“**. Kod metode stupnja dovršenosti svi oni prihodi i troškovi koji su nastali u

[37] Ibid.,točka 21.
[38] Ibid.,točka 22.

određenom razdoblju koje se odnosi na izgradnju pojedinog objekta sučeljavaju se, a kao rezultat nastaje izvješće prihoda, rashoda i dobiti. Ova metoda daje korisne informacije o stupnju dovršenosti samog ugovora, kao i o izvršenju samih aktivnosti.[39] Kod metode stupnja dovršenja prihodi se priznaju kao prihodi u dobiti ili gubitku u obračunskom razdoblju u kojem su radovi izvršeni. Troškovi će se priznati kao rashodi u onom obračunskom razdoblju u kojem su izvršeni. Ukoliko su troškovi veći od ostvarenih prihoda, onda se gubitak odmah priznaje kao rashod.[40] S druge strane, mogu nastati i oni troškovi koji su povezani s budućim aktivnostima, a koji se mogu priznati kao imovina ako je vjerojatno da će biti nadoknadivi. Ishod ugovora je moguće procijeniti samo u situaciji ako je vjerojatno da će ugovor biti i naplativ. U ostalim situacijama, ukoliko je vjerojatno da prihodi koji su uključeni u ugovor i priznati u računu dobiti i gubitka neće biti naplativi, iznos se priznaje kao rashod, a ne kao usklađenje iznosa prihoda ugovora.[41]

Subjekt općenito može izraditi pouzdane procjene nakon što je prihvatio ugovor u kojemu je utvrđeno sljedeće:

- ostvariva prava svake stranke u pogledu imovine koja će se izgraditi;
- naknade koje će biti razmijenjene;
- način i rokove plaćanja.

Učinkovit sustav internog financijskog planiranja i sustav izvještavanja uobičajen je i nužan zbog toga što subjekt kontinuirano preispituje i mijenja procjene prihoda i troškova iz ugovora. Potreba preispitivanja prihoda ne znači da ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti, već kontinuiranu nadogradnju i preciznost pri ocjeni prihoda.[42]

Za utvrđivanje stupnja dovršenosti ugovora postoje tri metode, a subjekt koristi onu pomoću koje će pouzdanije izmjeriti izvršene radove. Metode utvrđivanja stupnja dovršenosti su:

1) Udio troškova ugovora nastalih do određenog datuma u procijenjenim ukupnim troškovima ugovora, pri čemu je bitno voditi računa o sljedećem:
   a) Uključuju se samo troškovi koji se odnose na izvršene radove do tog datuma;
   b) Isključuju se troškovi koji se odnose na buduće aktivnosti po ugovoru, npr.:

[39] Ibid.,točka 25.
[40] Ibid.,točka 26.
[41] Ibid.,točke 27. i 28.
[42] Ibid.,točka 29.

- trošak materijala isporučenog na gradilište ili izdvojenog za potrebe ugovora, a koji još nije ugrađen, niti korišten u izvršenju ugovora, osim ako materijal nije izgrađen isključivo za potrebe ispunjenja ugovora;
- predujmovi proizvođačima za radove izvršene temeljem predugovora.

$$Stupanj\ dovršenosti\ (\%) = \frac{(nastali\ troškovi)}{(procjenjeni\ ukupni\ troškovi\ ugovora)} \times 100$$

2) Pregled izvršenih radova:

$$Stupanj\ dovršenosti\ (\%) = \frac{(vrijednost\ izvršenih\ radova)}{(ugovorena\ vrijednost\ radova)} \times 100$$

3) Fizička proporcija dovršenog u ugovorenom poslu:

$$Stupanj\ dovršenosti\ (\%) = \frac{(broj\ dovršenih\ jedinica)}{(ukupn\ broj\ ugovorenih\ jedinica)} \times 100$$[43]

U pojedinim situacijama uplate po fazama i primljeni predujmovi od naručitelja ne odgovaraju stvarno izvršenim radovima te je zbog toga jako bitno primijeniti odgovarajuću metodu stupnja dovršenosti. Primjenom „metode postotka dovršenosti“ osigurava se da se prihodi priznaju u dobiti ili gubitku u onom razdoblju kada su nastali, kao i da se troškovi priznaju u onom razdoblju u kojem su nastali. Ukoliko nastanu troškovi koji su povezani s budućim aktivnostima iz ugovora, onda će se takvi troškovi priznati kao imovina samo ako je vjerojatno da će biti nadoknađeni. Primjer takvog troška je potraživanje od naručitelja i često se klasificira kao radovi u tijeku.[44] U situaciji kada se koristi prva metoda **„Metoda do određenog datuma“** tada se u obzir uzimaju samo oni troškovi koji su nastali do određenog datuma. Neki od tih troškova mogu biti:

- troškovi ugovora koji se odnose na buduće djelatnosti po ugovoru, kao što su troškovi materijala isporučenog na gradilište ili izdvojenog za uporabu sukladno ugovoru, ali još neugrađenog, neupotrijebljenog ili neprimijenjenog u okviru ispunjenja ugovora, osim ako taj materijal nije izrađen isključivo radi ispunjenja ugovora;
- predujmovi proizvođačima za radove izvršene sukladno predugovoru.[45]

[43] Op.cit. Abičić Prentar S.:(2015)., str.10.
[44] Ibid.
[45] Op.cit. Službeni list Europske unije (2008):MRS 11., točka 31.

U pojedinim situacijama ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti pa se u tom slučaju prihodi smiju priznati samo do visine nastalih troškova ugovora za koje je vjerojatno da će se dogoditi, a troškovi iz ugovora priznaju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali.[46] Često se može dogoditi da se ishod ugovora ne može pouzdano izmjeriti, ali je vjerojatno da će subjekt troškove ipak nadoknaditi. Prihodi će se priznati samo do visine nastalih troškova za koje se smatra da će biti nadoknađeni. S obzirom da ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti, neće se priznati nikakva dobit, ali isto tako moguće je da troškovi po ugovoru nadmaše prihode iako ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti. Kada troškovi iz ugovora nadmaše prihode, iznos gubitka priznaje se kao rashod sukladno točki 36. MRS-a 11.[47] Troškovi za koje je velika vjerojatnost da neće biti nadoknađeni odmah se priznaju kao rashod. Neke od troškova koje treba odmah priznati kao rashod obuhvaćaju ugovore:

- koji nisu u potpunosti provedivi, odnosno čija je valjanost upitna;
- čije ispunjenje ovisi o ishodu neriješenog sudskog postupka ili zakonskih propisa;
- koji se odnose na imovinu koja će vjerojatno biti zaplijenjena ili izvlaštena;
- u okviru kojih naručitelj radova nije u stanju ispuniti vlastite obveze;
- u okviru kojih izvođač radova nije u stanju ispuniti ugovor ili na neki drugi način ispuniti vlastite ugovorne obveze[48]

2.1.4. Priznavanje očekivanih gubitaka[49]

Kada postoji vjerojatnost da će ukupni troškovi biti veći od ukupnih prihoda gubitak odmah treba priznati kao rashod. Iznos takvog gubitka utvrđuje se bez obzira:

- na to jesu li ugovoreni radovi započeli;
- na stupanj dovršenosti ugovorenih radova;
- na iznos očekivane dobiti na temelju drugih ugovora koji se ne smatraju jednim ugovorom o izgradnji.

[46] Ibid., točka 32.
[47] Ibid.,točka 33.
[48] Ibid.,točka 34.
[49] Ibid., točka 36.

2.1.5. Objavljivanje[50]

Subjekt je dužan objaviti:

- iznos prihoda ugovora koji su priznati kao prihod odnosnoga razdoblja;
- metode upotrijebljene za utvrđivanje prihoda ugovora koji je priznat za odnosno razdoblje;
- metode upotrijebljene za utvrđivanje stupnja dovršenosti ugovora u tijeku.

Ako postoji ugovor u tijeku, subjekt mora objaviti sljedeće podatke iz ugovora:

- ukupni iznos nastalih troškova i priznate dobiti (umanjen za priznate gubitke) do utvrđenog datuma;
- iznos primljenih predujmova (predstavlja iznos sredstava koje je izvođač radova primio prije nego je započeo s radom);
- iznos zadržanih isplata (zadržane isplate predstavljaju iznos koji se ne isplaćuje sve dok nisu ispunjeni svi uvjeti iz ugovora ili dok određene neispravnosti nisu otklonjene).

Subjekt mora prezentirati bruto iznose potraživanja od naručitelja kao imovinu i bruto iznos prema naručitelju za ugovorene radove kao obvezu, koja mora biti uvećana za priznatu dobit i umanjena za priznati gubitak i postupno zaračunata imovina. Bruto iznos potraživanja odnosi se na onaj iznos prihoda iz ugovora koji je fakturiran, a nije naplaćen ili i na iznos prihoda koji još nije fakturiran kupcima. Također, uključuje i iznos troškova koji se odnose na buduće razdoblje. Bruto iznos obveza prema naručitelju predstavlja razliku između fakturiranih troškova i ostvarenog prihoda iz ugovora, gdje je iznos fakturiranog troška veći od prihoda. Isto tako, uključuju se i oni troškovi koji nisu priznati u računu dobiti i gubitka odnosno troškovi budućeg razdoblja. (Tablica 5.)

[50] Ibid., točka 39.,40.,41., 42.43.,44.

Tablica 5: Prezentiranje u financijskim izvještajima

Opis	Bruto iznos potraživanja od naručitelja – IMOVINA	Bruto iznos obveza prema naručitelju za ugovorene radove - OBVEZE
Nastali troškovi ugovora	X	X
Plus: Priznata dobit	+X	+X
Minus: Priznati gubici	-X	-X
Minus: Postupno zaračunati iznosi	-X	-X
Bruto iznos potraživanja/(obveze)	=X	=(X)

Izvor: Abičić Prentar S.(2015): Primjeri evidentiranja ugovora o izgradnji prema MRS-u 11, Računovodstvo i financije, Zagreb, br.5, str.12.

MRS 37- „Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina“ -subjekt treba objaviti svu nepredviđenu imovinu i nepredviđene obveze koje mogu nastati iz stavki kao što su garancija, reklamacija, kazne ili drugi mogući gubitci.[51]

2.2. Hrvatski računovodstveni standardi

U Republici Hrvatskoj postoje mikro, mali i srednji poduzetnici koji primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. To su standardi koji reguliraju računovodstvenu i financijsku profesiju u RH, a koji su jednostavniji za primjenu od MRS. U HSFI-ju ne postoji određeni standard koji se bavi problematikom Ugovora o izgradnji. Postupak priznavanja prihoda i rashoda prema stupnju dovršenosti sastavni je dio HSFI-a 15 - Prihodi i HSFI-a 16 - Rashodi te su ta dva standarda nadležna za problematiku dugotrajne samostalne ili povezane izgradnje.

2.2.1. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 - „Prihodi“

„Hrvatski standard financijskog izvještavanja 15 – Prihodi“ je standard koji je u skladu s Direktivom 2013/34/EU, a odnosi se na mjerenje, priznavanje i prezentiranje prihoda. [52]

[51] Ibid.,točka 45.
[52] Narodne novine (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HSFI 15, Prihodi, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 30, točka 15.2.

Definicija: „Ugovor o izgradnji je ugovor posebno sklopljen za izgradnju neke imovine ili skupine imovine koja je međusobno usko povezana ili međuovisna po nacrtu, tehnologiji i funkciji ili konačnoj namjeni ili upotrebi“.[53]

Priznavanje: Kod ugovora o izgradnji prihod se može priznati kada se transakcije ili poslovni događaji mogu pouzdano procijeniti te se tada prihod priznaje prema stupnju dovršenosti transakcije i događaja do datuma bilance. Događaji se mogu pouzdano procijeniti u slučaju ispunjenja svih sljedećih uvjeta:

- kada se visina prihoda može pouzdano procijeniti;
- kada je vjerojatno da će ekonomska korist povezana s ovom transakcijom i poslovnim događajem pritjecati kod poduzetnika;
- kada se stupanj dovršenosti transakcije može pouzdano izmjeriti;
- kada se nastali troškovi ove transakcije i poslovnih događaja, kao i troškovi dovršenja događaja i transakcije, mogu pouzdano izmjeriti.[54]

Za priznavanje prihoda koristi se metoda stupnja dovršenosti po kojoj se prihodi priznaju u obračunskom razdoblju u kojem je usluga pružena.[55] Prihodi se mogu priznati samo u visini nastalih rashoda koji su nadoknadivi i to onda kada se ishod određene transakcije ili poslovni događaji ne mogu pouzdano procijeniti.[56] Ishod ugovora nije moguće pouzdano procijeniti kada:

- prihod treba priznati do visine troška;
- kada se troškovi iz ugovora priznaju kao rashod u onom razdoblju u kojem su i nastali.[57]

U određenim situacijama kada je prihod priznat, a određene naplate nisu realizirane i smatra se da neće biti realizirane, taj se iznos prihoda priznaje kao trošak. Promjena procjene prihoda, troškova i ishoda ugovora u HSFI-ju nije jasno definirana kao kod MRS-a 11. U toj situaciji korisnicima HSFI-ja dopušteno je postupiti prema odredbama MRS-a 11 pri promjeni procjene prihoda, troškova i ishoda ugovora.

[53] Ibid.,točka 15.21.
[54] Op.cit. Narodne novine (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HSFI točka 15.27.
[55] Ibid.,točka15.28.
[56] Ibid.,točka15.29.
[57] Ibid.,točka15.33.

Mjerenje i Objavljivanje: Iznos prihoda koji je povezan s Ugovorom o izgradnji mjeri se po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja za naknadu.[58] Kod objavljivanja, prihodi Ugovora o izgradnji trebaju obuhvatiti početni iznos prihoda koji je dogovoren ugovorom, kao i izmjene koje mogu nastati.[59]

2.2.2. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 - "Rashodi"

„Hrvatski standard financijskog izvještavanja 16 – Rashodi" je standard koji je u skladu s Direktivom 2013/34/EU, a odnosi se na mjerenje, priznavanje i objavljivanje rashoda u financijskim izvještajima.[60]

Definicija: „Ugovor o izgradnji je ugovor posebno sklopljen za izgradnju neke imovine ili skupine imovine koja je međusobno usko povezana ili međuovisna po nacrtu, tehnologiji i funkciji ili konačnoj namjeni ili upotrebi."[61]

Priznavanje: Ovaj standard propisuje kriterije za priznavanje rashoda prema metodi stupnja dovršenosti, a koji se odnosi na izgradnju određenog objekta, dijela objekta ili skupine povezanih objekata. Rashodi se priznaju na temelju izravne povezanosti određene stavke rashoda s određenom stavkom prihoda te se iskazuju u računu dobiti i gubitka. Ovaj način priznavanja poznat je pod pojmom **„sučeljavanja prihoda s rashodima"**, a podrazumijeva istodobno ili kombinirano priznavanje prihoda i rashoda koji proizlaze iz određenih transakcija ili drugih događaja. [62]

Ukoliko je objekt izgradnje namijenjen daljnjoj prodaji, onda rashodi kod ugovora o izgradnji predstavljaju materijalne troškove, odnosno troškove koji se odnose na materijal i sirovinu i one troškove koji se odnose na prodaju robe prema HSFI 10 - Zalihe. Rashodi se priznaju u istom obračunskom razdoblju u kojem su se priznali i prihodi, onda kada se te zalihe prodaju. Ako je taj objekt koji je predmetom ugovora o izgradnju namijenjen za daljnje korištenje,

[58] Op.cit. Narodne novine (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HSFI točka točka 15.69.
[59] Ibid.,točka 15.71.
[60] Narodne novine (2008): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, HSFI 16, Rashodi, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 30, točka 16.2.
[61] Ibid.,točka16.8.
[62] Ibid.,točka 16.13.

postupa se prema HSFI 6 - Dugotrajna materijalna imovina te kasnije imamo rashod u obliku amortizacije. Ukoliko troškovi izgradnje određenog objekta ili skupne objekata premašuju prihode, tada će se iznosi gubitka odmah priznati kao rashod.[63]

Objavljivanje.[64] U financijskom izvještaju „Bilješke uz financijski izvještaj" poduzetnik mora objaviti iznos nastalih troškova i iznos priznatih gubitaka po ugovoru o izgradnji.

[63] Op.cit. Abičić Prentar S.(2015): str.8.
[64] Ibid.

3. ANALIZA USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PUTEM FINANCIJSKIH POKAZATELJA

3.1. Analiza financijskih izvještaja

„Svrha analize financijskih izvještaja je procjena trenda, veličine, dinamike i rizičnosti budućih gotovinskih tijekova tvrtke.“[65]

3.1.1. Horizontalna analiza[66]

Horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka i promjena tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća). Pomoću horizontalne analize vrši se komparativna analiza kroz duže vremensko razdoblje. Drugim riječima, vrši se komparacija financijskih izvještaja kroz određeno razdoblje kako bi se uočile promjene nad kategorijama koje su predmet analize. Zbog svega navedenog horizontalna analiza spada u grupu dinamičnih analiza. Postupak ove metode provodi se tako da se izračunava povećanje/smanjenje određenih pozicija financijskog izvještaja u odnosu na bazno razdoblje tzv. bazni indeks.

$$Postotna\ promjena = \frac{stanje\ u\ tekućem\ razdoblju\ - stanje\ u\ baznom\ razdoblju}{stanje\ u\ baznom\ razdoblju} \times 100$$

Tehnika sastavljanja horizontalne analize sadrži sljedeće korake:

- određivanje bazne godine;
- računanje apsolutnog iznosa promjene vrijednosti svake pozicije po razdobljima;
- računanje postotnih promjena svake pozicije po razdobljima;
- interpretacija dobivenih rezultata.

Podaci dobiveni ovom analizom mogu se iskazati numerično (apsolutno ili relativno), ali se mogu prikazati i grafikonom (npr. linijskim ili trend grafom). Ova metoda je korisna kada se želi uočiti određena promjena pozitivna/negativna te daje odgovor želi li društvo u budućnosti

[65] Vidučić, Lj.(2012): Financijski menadžment; RRIF-plus, d.o.o.za nakladništvo i poslovne usluge; Zagreb, str 386.
[66] Aljinović, Barać. Ž. : Računovodstvo novčanih tijkova, Autorski materijali, Ekonomski fakultet u Splitu, Sveučilište u Splitu, akademska godina 2014./2015.

nastaviti poslovati u tom smjeru ili ne. Apsolutna vrijednost tih pokazatelja daje nam informaciju o povećanju/smanjenju u odnosu na baznu godinu, dok nam relativni podaci daju informacije o odstupanjima na temelju kojih se mogu istražiti uzroci tih odstupanja.

3.1.2. Vertikalna analiza[67]

Vertikalna analiza prikazuje postotni udjel svake stavke financijskog izvještaja u odnosu na odgovarajući zbroj. Vertikalna analiza koristi strukturne izvještaje, a to znači da se vrijednost svake stavke izvještaja dijeli s ukupnim iznosom kako bi se dobio postotni udio. Kod vertikalne analize uzima se za bazu pojedina pozicija izvještaja (npr. ukupna aktiva/ukupna pasiva) te se izjednačava sa 100%, nakon toga se za svaku stavku aktive/pasive izračunava postotni udio u ukupnoj aktivi /ukupnoj pasivi.

Tehnika sastavljanja vertikalne analize obuhvaća sljedeće korake:

- određivanje bazne vrijednosti;
- računanje postotnih promjena svake pozicije u strukturi;
- interpretacija dobivenih rezultata.

3.2. Analiza putem pokazatelja

Ova metoda izračuna uspješnost poslovanja i jedna je od najpoznatijih i najzastupljenijih metoda te predstavlja prvu fazu financijske analize, odnosno prethodi procesu planiranja. Ona pruža informacije o snagama i slabostima trgovačkog društva, a njen zadatak je da prepozna dobre osobine i iskoristi ih, odnosno poduzme akcije da se slabosti otklone. Ukoliko se ne uspoređuje s nečim, financijski pokazatelj nema vrijednost sam po sebi. Svrha financijskog pokazatelja je da se uspoređuje s nekom zadanom veličinom (npr: ciljni koeficijent, koeficijent iz prethodnih godina), s istim pokazateljem nekog drugog trgovačkog društva, istom granom poslovanja ili s prosječnom vrijednošću određenog pokazatelja koji pripada istoj grani poslovanja. Isto tako, niti jedan financijski pokazatelj nema vrijednost ukoliko ga

[67] Ibid.

management pravilno ne iskoristi, odnosno na temelju informacija koje dobije ovom analizom ne poduzme akcije kako bi društvo usmjerilo k ostvarivanju sve veće dobiti.[68]

3.2.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost podmirenja dospjelih kratkoročnih obveza iz kratkotrajne imovine te je jedan od najstarijih financijskih pokazatelja. Izuzetno je zanimljiv dobavljačima proizvoda i usluga, kao i vjerovnicima, jer daje informaciju o tome je li dužnik u kratkom vremenu spreman podmiriti svoje dospjelo dugovanje. [69]

Koeficijent trenutne likvidnosti u omjer stavlja novac i kratkoročne obveze, poželjna veličina ovog koeficijent je 1, a ne bi smio biti manji od 1. **Koeficijent ubrzane likvidnosti** izračunava se kao omjer novca uvećan za potraživanja i kratkoročne obveze. Ovaj koeficijent može se računati i tako da se u brojnik stavi kratkotrajna imovina umanjena za zalihe, a konačni iznos ovog koeficijenta ostaje isti. Kada je koeficijent ubrzane likvidnosti manji od 1 znači da je krakotrajna imovina umanjena za zalihe kao nisko likvidna imovina manja od kratkoročnih obveza te društvo nije sposobno podmiriti svoje obveze.[70] **Koeficijent tekuće likvidnosti** u omjer stavlja kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze. Koeficijent tekuće likvidnosti ne smije biti manji od 1, a poželjno je da bude 2 ili više. Uz ovaj koeficijent usko je vezan i pojam neto radni kapital koji predstavlja razliku kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, a ukazuje da je društvo sposobno samostalno financirati rast poslovanja te je neto radni kapital izuzetno važan za održavanje tekuće likvidnosti.[71] **Koeficijent financijske stabilnosti** je omjer dugotrajne imovine i dugoročnih obveza uvećanih za kapital. Smatra se da ovaj koeficijent treba iznositi 1 ili manje, jer prikazuje koliki se dio kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih izvora. „Smanjenje pokazatelja financijske stabilnosti je pozitivna tendencija, jer to znači da se sve veći dio kratkotrajne imovine financira iz

[68] Šlibar D. (2010): Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, Računovodstvo i financije, Zagreb, [Internet], raspoloživo na: https://www.omega-software.eu/UserDocsImages/Clanci/Financije%20-%20Analiza%20FI.pdf , [15.10.2018.], str 1.
[69] Vukoja, B : Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, [Internet], raspoloživo na : http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf [15.06.2018.], str.6
[70] Ibid.,str.7.
[71] Žagar K., Žagar L.,(1999): Analiza financijskih izvještaja, Mashmedi, Zagreb, str.177.

dugotrajnih izvora financiranja čime se stvaraju pretpostavke za financijsku stabilnost promatranog trgovačkog društva.“[72] (Tablica 6.)

Tablica 6: Pokazatelji likvidnosti

Naziv pokazatelja	Formula
Koeficijent trenutne likvidnosti	novac / kratkoročne obveze
Koeficijent ubrzane likvidnosti	(novac + potraživanja) / kratkoročne obveze
Koeficijent tekuće likvidnosti	kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze
Koeficijent financijske stabilnosti	dugotrajna imovina / (kapital + dugoročne obveze)

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iz Žagar K., Žagar L.(1999): Analiza financijskih izvještaja, Mashmedi, Zagreb, str. 180.

3.2.2. Pokazatelji profitabilnosti

„Pokazatelji profitabilnosti izražavaju snagu zarade trgovačkog društva, odnosno pokazuju ukupan efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita.“ Drugim riječima, mjeri se sposobnost društva da ostvari dobit u odnosu na ostvareni prihod, imovinu i kapital.[73]

Pokazatelji profitabilnosti mogu se podijeliti u dvije temeljne skupine:[74]

1) Pokazatelji koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema prodaji:

- Bruto marža profita;
- Neto marža profita.

2) Pokazatelji koji pokazuju profitabilnost u odnosu prema ulaganjima:

- Rentabilnost imovine (ROA);
- Rentabilnost kapitala (ROE).

[72]Op.cit., Vukoja, B. : Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka, str.7.
[73] Ibid.,12.
[74] Ibid.

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Razlikuje se neto i bruto profitna marža, a razlika je u brojniku. Bruto profitna marža uključuje porezno opterećenje u izračunu, dok je kod neto profitne marže porezno opterećenje isključeno kod izračuna. Usporedbom ova dva pokazatelja dobijemo relativni iznos poreznog opterećenja. Bruto profitna marža stavlja u odnos dobit prije oporezivanja uvećanu za kamate i prihod od prodaje društva te predstavlja udio bruto dobiti uvećane za kamatu u ukupnom iznosu prodaje društva. Društvo je uspješnije u svom poslovanju što je iznos bruto marže veći. Neto marža profita stavlja u odnos dobit nakon oporezivanja uvećanu za kamate i prihod od prodaje društva. Društvo je uspješnije u svom poslovanju što je iznos neto marže veći.[75]

Pokazatelj povrata na imovinu (ROA)

Pokazatelj povrata na imovinu, koji se često naziva i pokazatelj povrata na ukupnu aktivu, mjeri koliko efikasno društvo može zaraditi od investiranja u imovinu. Drugim riječima ROA pokazuje koliko učinkovito društvo raspolaže s imovinom da bi ostvarilo dobit u određenom razdoblju. ROA je jedan od najboljih indikatora usporedbe trgovačkih društava u istim industrijskim granama, a daje korisne informacije investitorima i managerima koliko društvo efikasno koristi imovinu. Ciljana veličina ovog pokazatelja je što veća jer je veći omjer povoljni za ulagače te prikazuje da tvrtka učinkovito upravlja svojom ukupnom imovinom.[76]

Pokazatelj povrata na kapital (ROE)

Pokazatelj povrata na kapital mjeri koliko dobiti ostvari društvo na 1-nu NJ uloženu od strane dioničara. Za razliku od drugih financijskih pokazatelja, ROE mjeri profitabilnost s gledišta investitora, a ne tvrtke, jer investitora, odnosno dioničara zanima koliki će imati povrat na uloženo. Što veća vrijednost ovog pokazatelja upućuje na to da društvo učinkovito koristi sredstva dioničara. Ukoliko se ROE koristi za usporedbu s drugim trgovačkim društvima, ona moraju biti iz iste industrijske grane, jer uspoređivanje s društvima različite industrijske grane nije učinkovito zbog velike razlike u strukturi dioničara.[77] (Tablica 7.)

[75] Op.cit. Žagar K., Žagar L.:(1999), str.180.
[76] My accounting course.com, [Internet], raspoloživo na: https://www.myaccountingcourse.com/, [20.08.2018.]
[77] Ibid.

Tablica 7:Pokazatelji profitabilnosti

Naziv pokazatelja	Formula
Bruto profitna marža	(dobit prije oporezivanja + kamata) / prihod od prodaje
Neto profitna marža	(dobit nakon oporezivanja + kamata)/ prihod od prodaje
ROA	neto dobit / ukupna imovna
ROE	neto dobit / vlastiti kapital

Izvor:Izrada autora na temelju podataka iz Žagar, K., Žagar, L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Mashmedi, Zagreb, str. 180.

3.2.3. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti prikazuju strukturu pasive te daju informaciju o tome koliko je imovine financirano iz tuđih, a koliko iz vlastitih sredstava. Odnose se na procjenu financijskog rizika te se pomoću njih utvrđuje odnos vlastitog i tuđeg kapitala.[78]

Pokazatelj zaduženosti je pokazatelj koji govori koliki je udio obveza u ukupnoj imovini. Njegov idealan iznos je 0,5 ili manji, što znači da ukupne obveze u ukupnoj imovini ne smiju iznositi više od 50%. Ukazuje do koje mjere trgovačko društvo smije koristiti zaduženost kao oblik financiranja. Što je pokazatelj zaduženosti veći, veći je i financijski rizik.[79] **Pokazatelj vlastitog financiranja** pokazuje koliki je udio vlastitog kapitala u ukupnoj imovini. Njegov idealan iznos je 0,5 i više, što znači da bi se društvo trebalo što više financirati iz vlastitog kapitala. Što je koeficijent ovog pokazatelja veći to je financijski rizik manji te su vjerovnici zadovoljniji.[80] **Pokazatelj financiranja** predstavlja zbroj pokazatelja zaduženosti i pokazatelja vlastitog financiranja, što znači da je njegov rezultat uvijek 1. Idealno bi bilo da je omjer ova dva pokazatelja 1:1, međutim danas se sve više uzima omjer 30:70 vlastitog i tuđeg kapitala.[81]

Faktor zaduženosti je pokazatelj koji pokazuje koliko bi godina uz postojeće uvjete poslovanja i ostvarivanja dobiti trebalo da društvo podmiri svoje ukupne obveze. Što je manji

[78] Op.cit. Žagar K., Žagar L.:(1999),str. 177.
[79] Op.cit.,Vukoja, B., str. 8.
[80]Ibid., str. 9.
[81] Ibid.

koeficijent zaduženosti, to je veća sigurnost poslovanja i obrnuto. Idealna vrijednost ovog pokazatelja je 5 godina, što znači da je društvo koje podmiri sve svoje obveze unutar 5 godina solventno i nije prezaduženo.[82]

Stupanj pokrića I – Zlatno bankarsko pravilo - ovaj pokazatelj zahtjeva da se dugotrajna imovina financira iz vlastitog kapitala. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti veća od 0.5, a što je vrijednost ovog pokazatelja veća od 0.5, to je ovaj pokazatelj bolji. **Stupanj pokrića II – Zlatno bilančno pravilo** - ovaj pokazatelj zahtjeva da se dugotrajna imovina financira iz vlastitog kapitala i dugoročnih obveza. Vrijednost ovog pokazatelja trebala bi biti veća od 1, što je vrijednost veća od 1 to je zaduženost manja, a likvidnost veća.[83] (Tablica 8.)

Tablica 8: Pokazatelji zaduženosti

Naziv pokazatelja	Formula
Pokazatelj zaduženosti	ukupne obveze/ukupna imovina
Pokazatelj vlastitog financiranja	kapital/ukupna imovina
Pokazatelj financiranja	ukupne obveze/kapital
Faktor zaduženosti	ukupne obveze/ (neto dobit + amortizacija)
Stupanj pokrića I	vlastiti kapital/dugotrajna imovina
Stupanj pokrića II	(vlastiti kapital+ dugoročne obveze)/ dugotrajna imovina

Izvor: Izrada autora na temelju podataka Žagar K., Žagar L. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Mashmedi, Zagreb, str. 180.

[82] Ibid.
[83] Ibid., str. 10

4. IZGRADNJA BRODA PO MEĐUNARODNOM RAČUNOVODSTVENOM STANDARDU 11 – STUDIJA SLUČAJA BRODOTROGIR D.D.

4.1. Općenito o Brodotrogiru d.d.

Smatra se da brodogradnja u Trogiru seže od samog osnutka naselja, kada je tadašnje stanovništvo trebalo brodicu za otići na bilo koji od susjednih otoka. Povijest brodogradnje u Trogiru usko je povezana sa samim razvojem grada, zbog toga što je kroz povijest brodogradnja bila glavni čimbenik razvoja političkog i kulturnog života grada. Najstarije brodogradilište osnovala je obitelj Petrić između 13. i 14. stoljeća. Tijekom 19. stoljeća osnovano je više manjih brodogradilišta te je tada trogirska brodogradnja doživjela veliki rast.

Nakon Drugog svjetskog rata oslobođenjem Dalmacije, 13. studenog 1944. godine, u Trogiru se osniva brodogradilište pod nazivom „Jozo Lozovina-Mosor“. Modernizacija i razvoj brodogradilišta započinje 1948. godine, kada su se počeli graditi drveni brodovi obalne plovidbe, ribarske lađe i tegljači. Tijekom tih godina, 50% kapaciteta rada koristilo se za izgradnju brodova različitih vrsta i veličina, dok se ostatak kapaciteta rada koristio za remont brodova. Brodogradilište se razvijalo i rasprostiralo na 155.000 m² na prostoru otoka Čiovo. Nakon osamostaljivanja RH tijekom 1994. godine brodogradilište mijenja ime u Brodotrogir d.d. koje uspješno sudjeluje u međunarodnom poslovanju i izvozu te je četvrto brodogradilište po veličini u RH.

Brodotrogir d.d. je na području grada Trogira i okolice najveće trgovačko društvo koje zapošljava veliki broj ljudi te o njegovom poslovanju ovisi egzistencija velikog broja ljudi. Tvrtka Kermas Energija d.o.o., koja je u vlasništvu g. Danka Končara, 6. travnja 2013. godine preuzima Brodotrogir d.d. te je s tim danom provedeno restrukturiranje brodogradilišta. Brodogradilište je tijekom svoje povijesti uglavnom bilo izvozno orijentirano, dok danas u dijelu remonta veliki postotak zauzima remont domaćih brodova. Plan restrukturiranja počeo se ostvarivati 2014. godine kada je društvo počelo ostvarivati dobit. Kako bi se riješili unutarnji problemi, sastavljen je interni plan restrukturiranja koji se odnosi na tehnološku modernizaciju, promjenu interne organizacije rada, modernizaciju informacijskog sustava,

balansiranje kapaciteta radnika u proizvodnji, proizvodnoj režiji, tehničkoj potpori, administraciji i režiji.[84]

Današnja struktura Grupe Brodotrogir je sljedeća:

- Brodotrogir d.d. (Matica), osnovna djelatnost je brodogradnja, proizvodnja metalnih konstrukcija, itd., većinski vlasnik (95,25%) je Kermas energija d.o.o.;
- Hrvatska brodogradnja Trogir d.o.o., osnovna djelatnost je izgradnja brodova, 100% u vlasništvu Matice;
- Servisni centar Trogir d.o.o., osnovna djelatnost je nautički turizam te servisiranje, održavanje i popravak plovila, 100% je u vlasništvu Matice;
- Brodotrogir-usluge d.o.o., osnovna djelatnost je prijevoz putnika i tereta, 100% u vlasništvu Matice;
- Trogir-Maritime d.o.o., prijevoz putnika i tereta, 100% u vlasništvu Matice te u vlasništvu drži dva ovisna društva:
    - Kairos Shipping I;
    - Kairos Shipping II;
- Brodotrogir-energija d.o.o., osnovna djelatnost je proizvodnja opreme za energetska postrojenja, 51% u vlasništvu Matice;
- Trogir-Maritime d.o.o. Zagreb, osnovna djelatnost je pomorski i obalni prijevoz putnika, 100% je u vlasništvu Matice;
- Tekol Trogir d.o.o., osnovna djelatnost je antikorozivna zaštita, 51% je u vlasništvu Matice;
- Trogir piping d.o.o., osnovna djelatnost je proizvodnja metalnih konstrukcija njihovih dijelova, 51% je u vlasništvu Matice;
- Ustanova za obrazovanje odraslih Trogir, osnovna djelatnost je obrazovanje odraslih, u 100% vlasništvu Matice (ustanova nije uključena u konsolidaciju);
- Brodotrogir outfit d.o.o., Trogir – Osnovna djelatnost je proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala, 100% je u vlasništvu Matice.[85]

[84] Službena dokumentacija trgovačkog društva Hrvatska Brodogradnja Trogir d.o.o za izgradnju i remont brodova, Trogir;
[85] RGFI javna objava (2018): Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji za godinu završenu na dan 31. prosinca 2017. zajedno s izvještajem neovisnog revizora, Brodotrogir d.d.,str.14.

Praktični primjer izgradnje broda prema MRS-u 11 prikazan je na radnom nalogu - NOV.325. društva Hrvatska brodogradnja Trogir d.o.o. koja je specijalizirana za izgradnju brodova.

Tanker za prijevoz kemijskih i naftnih proizvoda sadržaja Songa fortune, poznatiji kao Novogradnja 325. (dalje u tekstu: NOV. 325.) izgrađen je za kompaniju Trogir Maritime u vlasništvu Brodotrogir d.d. Odmah nakon primopredaje broda, brod je dan u petogodišnji najam norveškoj kompaniji Blystad Group. Ovaj brod izgrađen je po novom optimiziranom projektu koji je već ranije priznat. Praktični primjer izgradnje broda prema MRS-u 11 prikazan je na radnom nalogu - NOV.325.[86]

4.2. Izrada i svrha kalkulacije

Kako bi se razumio daljnji tijek razrade ugovorne kalkulacije i rekalkulacije važno je utvrditi dva pojma koja će kasnije biti detaljnije objašnjena. **Troškovna gotovost** – postotak koji pokazuje u kojoj mjeri je izgrađen brod prema troškovima koji su nastali tijekom gradnje. **Fizička gotovost** – postotak koji govori u kojoj mjeri je brod izgrađen prema naturalnim pokazateljima (količina izrezanog, obrađenog, predmontiranog i montiranog materijala i poluproizvoda na brodu).[87]

Kalkulacija je interni dokument koji se izrađuje za svaki ugovoreni brod. Izrađuje se kao plan prihoda i troškova vezanih za brod. Zajedno s ugovorom kalkulacija je temeljni dokument o izgradnji na kojoj se temelji cjelokupna buduća izgradnja. Izrađena kalkulacija je samo okvirni plan rada, podaci koji su prikazani u izvornoj kalkulaciji tijekom godina izgradnje neće na kraju odgovarati završnoj kalkulaciji tj. rekalkulaciji. U svrhu izmjene i dopune ugovorne kalkulacije izrađuje se rekalkulacija na godišnjoj razini ili kvartalno u svrhu izrade financijskih izvještaja.[88]

Prihodi se sastoje od:

- prodajne cijene uvećane za određene potpore;

[86] brodotrogir.hr [Internet], raspoloživo na: http://www.brodotrogir.hr/hr/index.php,[01.09.2018.]
[87] Interna pravila, propisi i procedure Brodotrogira d.d.
[88] Ibid.

- avanse i subvencije koji su najčešće subvencije države. [89]

Ugovorna kalkulacija je kalkulacija sklopljena na dan sklapanja ugovora između naručitelja i izvođača radova. Izrađena je po srednjem tečaju HNB-a, 1 USD = 5,549000 kuna i sadrži sve troškove i prihode. Prihodi se sastoje od ugovorne prodajne cijene u iznosu od 238.607.000,00 kuna i potpora države u iznosu od 29.779.157,00 kuna. U situaciji da nema navedenih potpora države financijski rezultat po ugovorenoj kalkulaciji bio bi negativan u iznosu od 29.779.157,00 kuna.

Troškovi se sastoje od:

- troškova materijala u iznosu od 174.460.577,00 kuna, od čega troška materijala proizvedenog u zemlji iznosi 65.439.124,00 kuna, a trošak uvoznog materijala iznosi 109.021.453,00 ;
- posebnih pojedinačnih troškova (PPT) – vanjski troškovi prodaje posebno obuhvaćeni i priznati u ugovoru kao troškovi brokera, troškovi osiguranja u izravnoj vezi s ugovorom, troškovi dokovanja i probnih vožnji, troškovi servisera, troškovi remorkera, trošak klasifikacije, troškovi atestiranja i ispitivanja, troškovi dizajna nacrta, troškovi reprezentacije vezane za faze gradnje, reklame, propagande, službenih putovanja, goriva i maziva vezanih za ugovor naplativih kroz plus/minus liste, troškovi financiranja direktno vezani za ugovor (kamate, zavisni troškovi kredita i osiguranja kredita, troškovi garancija, akreditiva i platnog prometa), očekivani troškovi kršenja pojedinih ugovornih odredbi (penali, garantni radovi), navedeni troškovi u ugovornoj kalkulaciji iznose 15.765.308,00 kuna;
- Troškova procesa;
- Administrativnih troškova.[90]

Troškovi procesa: u ugovorenoj kalkulaciji iznose 78.160.272,00kuna, a odnose se na:

- **Izravne troškove** koji obuhvaćaju troškove rada vlastitih radnika i radnika kooperacije, troškove materijala korištenog u izgradnji s pripadajućim zavisnim troškovima nabave, u ugovornoj kalkulaciji prikazani su u iznosu 55.440.000,00 kuna kao vlastiti troškovi radne snage i 22.670.273,00 kuna kao troškovi rada kooperacije.

[89] Ibid.
[90] Ibid.

- **Neizravne troškove** koji obuhvaćaju troškove amortizacije, energenata, komunalne naknade, neizravnog materijala, troškove nadzora, troškove rada menadžmenta pogona i administracije pogona, troškove osiguranja imovine koja je u funkciji proizvodnog procesa vezanog za ugovor, u ugovorenoj kalkulaciji ih nije bilo.[91]

Administrativni troškovi su troškovi koji se ne mogu pripisati ugovornoj aktivnosti ili koji se ne mogu rasporediti na ugovor te se isključuju iz troškova ugovora o izgradnji. Takvi troškovi obuhvaćaju:

- opće administrativne troškove čije nadoknađivanje nije specificirano u ugovoru;
- troškove prodaje;
- troškove istraživanja i razvoja čije nadoknađivanje nije određeno ugovorom;
- amortizaciju postrojenja i opreme koja nije u funkciji i koja nije korištena za izvršenje određenog ugovora.[92]

Financijski rezultat (razlika prihoda i rashoda) po ugovornoj kalkulaciji iznosi 0,00 kuna, dok je razlika ugovorene prodajne cijene i rashoda 29.779.157,00 kuna. Iznos razlike ugovorne prodajne cijene i rashoda je iznos koji je pokriven iz državnih potpora. Uz izračun prihoda i rashoda u ugovornoj kalkulaciji prikazan je i fond sati rada vlastitih radnika i radnika kooperacije. Vlastiti radnici radili su 530,511sati, dok su radnici kooperacije na ovaj projekt potrošiti 94.972 sata. Satnica za vlastite radnike iznosila je 116,451 kunu po satu rada, a za radnike kooperacije 51,70 kuna po satu.

U tablici 9. prikazana je ugovorna prodajna kalkulacija za NOV. 325. sa svim elementima prihoda i rashoda koji su objašnjeni.

[91] Ibid.
[92] Ibid.

Tablica 9: Ugovorna kalkulacija NOV. 325

Red. br.	Opis	Iznos u USD 31.12.2013.	Iznos u kn 31.12.2013.
1	2	3	4
1	**A. PRIHODI (PC+subvencije) Prilog br.1**	**48.366.581**	**268.386.157**
	POTPORA		**29.779.157**
2	**A1. UGOVORNA PRODAJNA CIJENA**	**43.000.000**	**238.607.000**
3	a. Avansi		
4	b. Primopredajna rata		
5	**B. RASHODI (CK= B1+B2+B3)**	**48.366.581**	**268.386.157**
6	**B1. MATERIJAL (7+8) Prilog br.2**	**31.440.003**	**174.460.577**
7	a. Uvozni	19.647.045	109.021.453
8	a. Domaći	11.792.958	65.439.124
9	**B2. POSEBNI POJEDINAČNI TROŠKOVI Prilog br.3**	2.841.108	15.765.308
10	a. Standardni ppt	1.661.362	9.218.898
11	b. Troškovi financiranja	1.179.746	6.546.411
12	**B3. TROŠKOVI PROCESA Prilog br.4**	**14.085.470**	**78.160.272**
13	**B31. Troškovi vlastite radne snage**	**10.000.000**	**55.490.000**
14	1. Izravni varijabilni	ne ispunjava se	ne ispunjava se
15	a. Bruto plaće (s dopr.na)proizvodnih radnika		
16	**2. Neizravni varijabilni**		
17	a. Bruto plaće (s dopr.na)režijskih radnika u pogonu		
18	b. Električna energija,ostali energenti i voda		
19	c. Indirektni i režijski materijal		
20	d. Amortizacija		
21	e. Troškovi održavanja		
22	f. Ostali režijski troškovi		
23	g. Troškovi neproizv.usluga povezanih društava		
24	3. Neizravni fiksni (opći troškovi uprave)		
25	a. Bruto plaće (s dopr.na) radnika u administraciji		
26	b. Amortizacija		
27	c. Ostali troškovi administracije		
28	**B32. Troškovi kooperacije – izravni**	**4.085.470**	**22.670.273**
29	a. Kooperacija na radni list	1.397.757	7.756.154
30	b. Kooperacija van radnog lista (ključ u ruke-AKZ)	2.687.713	14.914.119
31	**C. RAZLIKA PRIHODA I RASHODA (1-5)**	**0**	**0**
32	**C1. RAZLIKA UGOVORENE CIJENE I RASHODA (2-5)**	**-5.366.581**	**-29.779.157**
33	**D. NORMATIV**	**625.483**	**625.483**
34	1. Broj sati rada vlastitih proizv. Radnika	530.511	530.511
35	2. Broj sati rada kooperantskih radnika	94.972	94.972
36	**E. SATNINA MIX *((16+32)/35)***	**19,214**	**106,619**
37	1. Vlastita *(16/36)*	20,990	116,451
38	2. Kooperacije *(29/35)*	9,320	51,700

Izvor: Službena dokumentacija društva Hrvatska Brodogradnja Trogir d.o.o za izgradnju i remont brodova, Trogir;

4.3. Rekalkulacija

Rekalkulacija je dokument koji se izrađuje za svaki ugovoreni objekt za koji je otvoren radni nalog. Izrađuje se na kraju svake kalendarske (obračunske) godine, kvartalno ili za neisporučene objekte (u ovom slučaju NOV.325) počevši od dana sklapanja ugovora pa sve do primopredaje objekta u svrhu izrade financijskog plana. Razlozi izrade rekalkulacije mogu biti različiti, a najčešći su sljedeći:

- promjena prodajne cijene (addendum ugovora);
- veliko odstupanje fizičke i troškovne gotovosti (što ukazuje na „probijanje“ pojedinih planiranih stavki ugovorne kalkulacije).[93]

4.4. Troškovna i fizička gotovost[94]

Najvažniji pojam MRS-a 11 je **„postotak dovršenosti“** koji nam daje informaciju u kojem je postotku brod dovršen. U otvorenom radnom nalogu upisuje se svaki mjesec postotak gotovosti. Razlikujemo troškovnu i fizičku gotovost.

- troškovna gotovost - izračunava se kao omjer ostvarenih (stvarnih troškova knjiženih na klasi 4.) i planiranih troškova (troškovi iz kalkulacije ili rekalkulacije). Postotak dovršenosti troškova izračunava se pomoću sljedeće formule:

  $$\%\ troškovne\ gotovosti = \frac{ostvareni\ troškovi}{planirani\ troškovi}$$

- fizička gotovost – postotak koji nam govori u kojoj mjeri je brod izgrađen prema naturalnim pokazateljima (količina izrezanog, obrađenog, predmontiranog i montiranog materijala i poluproizvoda na brodu).

U tablici 10. su prikazani ostvareni troškovi gradnje broda. Postotak troškovne gotovosti dobiven je kao omjer ostvarene i planirane gotovosti. Troškovna gotovost izračunava se na kraju svakog mjeseca, dok se fizička gotovost izračunava jednom godišnje. Postoci fizičke i troškovne gotovosti izračunavaju se kumulativno te na kraju gradnje broda oba postotka moraju iznositi 100%. U prosincu 2013. godine postotak troškovne gotovosti iznosi 11,11%, dok postotak fizičke gotovosti iznosi 9,90%. Vidljivo je da je troškovna gotovost u početnoj

[93] Ibid.
[94] Ibid.

godini izgradnje veća 1,21 p.p., što znači da su troškovi u početnoj fazi gradnje veći zbog Standardnih (PPT) troškova. Troškovna gotovost u pravilu prati fizičku gotovost, a razlika troškovne i fizičke gotovosti predstavlja alarm za izradu nove rekalkulacije. Na kraju 2014. godine fizička gotovost je za 0,23 p.p. veća od troškovne gotovosti. Ovaj iznos postotne promjene je izrazito malen te u ovom slučaju nije potrebno izrađivati novu rekalkulaciju. U rujnu 2015. godine završena je gradnja broda te troškovna i fizička gotovost iznosi 100%.

Tablica 10: Postotak troškovne i fizičke gotovosti

Razdoblje	Ostvareni troškovi	% Troškovne gotovost	% Fizičke gotovosti
VII/2013.	76.595,60	0,02%	
VIII/2013.	278.078,18	0,11%	
IX/2013.	485.378,25	0,27%	
X/2013.	4.190.143,18	1,60%	
XI/2013.	10.046.399,37	4,79%	
XII/2013.	14.750.620,57	11,11%	9,90%
I-I-III/2014.	24.005.545,00	20,06%	
IV/2014.	12.072.721,24	24,56%	
V/2014.	8.824.028,93	27,84%	
VI/2014.	7.225.738,58	30,54%	
VII/2014.	4.529.222,00	32,22%	
VIII/2014.	3.988.361,77	33,71%	
IX/2014.	7.665.163,85	36,57%	
X/2014.	30.237.107,21	47,87%	
XI/2014.	19.816.368,50	55,22%	
XII/2014.	22.908.798,66	56,33%	56,56%
I-III/2015.	27.419.941,00	65,36%	
IV/2015	7.767.066,00	67,92%	
V/2015.	10.798.734,00	74,47%	
VI/2015.	9.493.153,00	74,60%	
VII/2015.	26.472.481,00	83,32%	
VIII/2015.	20.927.881,00	90,21%	
IX/2015.	29.395.274,00	100,00%	100,00%

Izvor: Izrada autora na temelju podataka iz Službene dokumentacije društva Hrvatska Brodogradnja Trogir d.o.o za izgradnju i remont brodova, Trogir;

4.5. Prihodi od državnih potpora

Državne potpore u brodogradnji i brodarstvu priznaju se kao prihod u trenutku kada postoji razumno uvjerenje da će društvo udovoljiti uvjetima za dobivanje potpore i kada postoje

odluke državnih tijela o izdvajanju sredstava za potpore brodogradnji. Državne potpore se priznaju u prihod u razdoblju u kojem su nastali i troškovi koji se nadoknađuju iz te potpore. Državne potpore se u financijskim izvještajima društva ne saldiraju sa rashodima koji se iz njih pokrivaju, nego se iskazuju kao odvojena stavka u okviru računa dobiti i gubitka. Potpore koje se odnose na materijalnu imovinu koja se amortizira priznaju se kao prihod u razdobljima i u omjerima u kojima se tereti amortizacija tih sredstava.[95] Iznos državne potpore za NOV.325 iznosi 29.779.157,00 kuna. Ovaj iznos raspoređen je za pokrivanje gubitaka kroz tri godine gradnje broda. U prvoj godini pokriven je gubitak u iznosu od 3.231.921,14 kuna, u drugoj godini pokriven je iznos od 25.203.906,39 kuna, dok je u trećoj godini gradnje broda pokriven gubitak u preostalom iznosu državnih potpora od 1.343.329,00 kuna.

4.6.Priznavanje očekivanih gubitaka

Kada je vjerojatno da će ukupni troškovi ugovora premašiti ukupne prihode ugovora, očekivani gubitak se odmah priznaje kao trashod. Ukupno nastali troškovi te dobici i gubici priznati po svakom ugovoru uspoređuju se s uplatama naručitelja po fazama ostvarenja do kraja razdoblja za koje se radi obračun. Kada su nastali troškovi i priznati dobici (umanjeni za priznate gubitke) veći od uplata naručitelja po fazama ostvarenja, stanje se iskazuje u bilanci kao „**nadoknadivi iznos po ugovorima“**. U slučaju kada su uplate po fazama ostvarenja veće od nastalih troškova plus priznati dobitak (umanjen za priznate gubitke), stanje se iskazuje u bilanci kao **„Obveze prema kupcima po ugovorima“**, u okviru **„Obveza za primljene predujmove“**. [96]

4.7. Radni nalog – 325

U ovom dijelu je prikazan radni nalog, izračun prihoda i troškova po različitom tečaju. Najčešće se brod gradi za inozemnog naručitelja te se svi avansi i prihodi moraju iskazati u domaćoj valuti[97]. Materijal se najčešće naručuje iz inozemstva te se isto tako trošak nabave materijala mora konvertirati u domaću valutu. Uz cijenu materijala, visinu avansa, cijenu

[95] Ibid.
[96] Ibid.
[97] Op.cit.,Narodne novine (2016): Zakon o računovodstvu,čl.26.

radne snage, potpore države, raspoloživi kapacitet, tečaj je faktor koji utječe na dobit ili gubitak ostvaren izgradnjom broda. Rast tečaja povećava prihod. U situaciji kada naručitelj plaća u jednoj valuti, a troškovi su kupljeni u državama s različitom valutom od valute plaćanja može doći do razlike ostvarivanja velike dobiti ili gubitka. Razlika koja nastaje različitim tečajem prikazat će se na Radnom nalogu – Novogradnja 325. Naručitelj plaća u USD, dok su troškovi plaćeni u eurima. Prikazane su tri situacije s različitim tečajem USD:

- stvarni tečaj po kojem se obračunava i knjiži u HBT d.o.o.;
- tečaj na dan ugovorne kalkulacije;
- tečaj na dan isporuke.

U tablici 11. prikazan je Radni nalog – NOV. 325 po tečaju koji je bio u trenutku ostvarivanja prihoda po radnom nalogu. U prvoj godini gradnje broda ostvaren je gubitak u iznosu od 3.231.921,15 kuna te je u cijelom iznosu pokriven iz državnih potpora. U drugoj godini gradnje broda također je ostvaren gubitak i to u iznosu od 27.586.357,56, te je pokriven iz državnih potpora u iznosu od 25.203.906,39 kuna. U zadnjoj godini gradnje broda ostvaren je gubitak od 3.644.183,55, a iz državnih potpora pokriveno je 343.329,47. Iznos ostvarenog prihoda za NOV. 325 iznosi 43.000.000,00 USD što je u protuvrijednosti 268.912.338,63 kune. Realizirani troškovi u iznosu od 303.374.800,89 kuna su troškovi kroz tri godine gradnje broda konvertirani iz eura. Razlika prihoda i troškova, u ovom slučaju, predstavlja gubitak u iznosu od 34.462.462,26 kuna. Gubitak po brodu umanjen za državne potpore iznosi 4.683.305,26 kuna.

Poslovni događaji koji nisu u izvještajnoj valuti početno se knjiže iskazani u kunama po važećem tečaju na dan transakcije. Svaki iznos koji je iskazan u stranoj valuti ponovno se konvertira na datum bilance primjenom srednjeg tečaja HNB-a važećeg na dan bilance[98]. Na kraju svake poslovne godine usklađuje se tečaj na dan bilanciranja[99]. U prvoj godini poslovanja na datum bilance imamo sljedeće: Ugovorena prodajna cijena je 238.607.000,00 kuna, odnosno 43.000.000,00 USD. Ukupan iznos priznatih prihoda na dan 31.12.2013. iznosi 26.595.294,00 kuna, odnosno 4.777.35,00,00 USD. Ostatak nepriznatog prihoda je 212.011.706,00 kuna, odnosno 38.222.700,00 USD. Na dan bilance srednji tečaj iznosi 1

[98] Op.cit., Interna pravila, propisi i procedure Brodotrogira d.d.
[99]Službeni list Europske unije (2008): Međunarodni računovodstveni standard 21:Učinci promjene tečaja stranih valuta; Uredba (EZ) br. 1126/2008 Europskog Parlamenta i Vijeća, st.23.

USD = 5,549000 kune te u tom slučaju ostatak nepriznatog prihoda iznosi 212.097.762,30 kune i dolazi do pozitivnih tečajnih razlika u iznosu od 86.056,30 kuna.

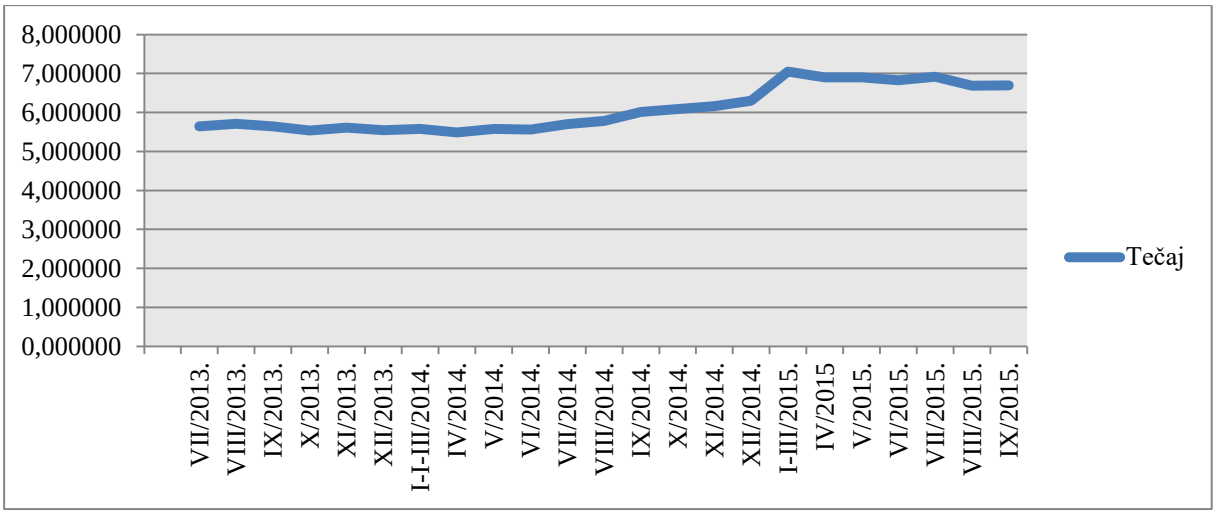
U drugoj godini gradnje broda ukupni priznati prihodi su 19.444.000,00 USD, odnosno 113.686.698,18 kuna. Na kraju druge godine ukupan iznos nepriznatih prihoda iznosi 98.411.064,12 kuna u protuvrijednosti 18.778.100,00 USD. Na dan bilance srednji tečaj HNB-a je 1USD=6,302107 kuna te ukupan iznos nepriznatih prihoda iznosi 118.341.595,46 kuna, te i u ovom slučaju dolazi do pozitivnih tečajnih razlika u iznosu od 19.930.531,34 kune. U zadnoj godini gradnje broda ostatak nepriznatog prihoda iznosi 118 341.595.44 kuna po ugovorenoj prodajnoj cijenu, a priznati iznos prihoda pod utjecajem promjene trečaja iznosi 128.630.346,45 kuna, što i u ovoj godini dovodi do pozitivnih tečajnih razlika u iznosu od 10.288.750,99. Ukupne pozitivne tečajne razlike za gradnju broda tijekom tri godine iznose 30.305.338,63.

Tablica 11: Radni nalog - NOV. 325 - po stvarnom tečaju na dan obračuna

Prikaz razlike prihoda i rashoda po tečaju na dan obračuna prihoda						
Radni nalog br. 325						
Razdoblje	Ugovorna cijena (Prihod) USD	Ugovorna cijena (Prihod) Kune	Tečaj	Troškovi	Potpora države	Razlika prihoda i rashoda
VII/2013.	8.400,00	47.419,81	5,645215	76.595,60		-29.175,79
VIII/2013.	37.800,00	215.760,21	5,707942	278.078,18		-62.317,97
IX/2013.	67.200,00	379.169,08	5,642397	485.378,25		-106.209,17
X/2013.	558.600,00	3.093.577,63	5,538091	4.190.143,18		-1.096.565,55
XI/2013.	1.339.800,00	7.513.607,78	5,608007	10.046.399,37		-2.532.791,59
XII/2013.	2.765.500,00	15.345.759,50	5,549000	14.750.620,57		595.138,93
Ukupno do 31.12.2013.	**4.777.300,00**	**26.595.294,00**		**29.827.215,15**	**3.231.921,14**	**-3.231.921,15**
I-III/2014.	3.848.500,00	21.458.558,66	5,575824	24.005.545,00		-2.546.986,34
IV/2014.	1.935.000,00	10.613.945,21	5,485243	12.072.721,24		-1.458.776,04
V/2014.	1.410.400,00	7.862.655,61	5,574770	8.824.028,93		-961.373,32
VI/2014.	1.161.000,00	6.457.803,60	5,562277	7.225.738,58		-767.934,98
VII/2014.	722.400,00	4.116.259,04	5,698033	4.529.222,00		-412.962,96
VIII/2014.	640.700,00	3.707.666,19	5,786899	3.988.361,77		-280.695,58
IX/2014.	1.229.800,00	7.397.683,58	6,015355	7.665.163,85		-267.480,27
X/2014.	4.841.800,00	29.477.900,02	6,088211	30.237.107,21		-759.207,19
XI/2014.	3.177.700,00	19.586.230,61	6,163650	19.816.368,50		-230.137,90
XII/2014.	477.300,00	3.007.995,67	6,302107	22.908.798,66		-19.900.802,99
Ukupno do 31.12.2014.	**19.444.600,00**	**113.686.698,18**		**141.273.055,74**	**25.203.906,39**	**-27.586.357,56**
I-III/2015.	3.882.900,00	27.375.450,67	7,050259	27.419.941,00		-44.490,33
IV/2015	1.100.800,00	7.592.169,16	6,896956	7.767.066,00		-174.896,84
V/2015.	1.526.500,00	10.534.126,15	6,900836	10.798.734,00		-264.607,85
VI/2015.	1.345.900,00	9.191.720,42	6,829423	9.493.153,00		-301.432,58
VII/2015.	3.749.600,00	25.937.100,58	6,917298	26.472.481,00		-535.380,42
VIII/2015.	2.962.700,00	19.811.948,20	6,687126	20.927.881,00		-1.115.932,80
IX/2015.	4.209.700,00	28.187.831,26	6,695924	29.395.274,00		-1.207.442,74
Ukupno do 30.09.2015.	**18.778.100,00**	**128.630.346,45**		**132.274.530,00**	**1.343.329,47**	**-3.644.183,55**
Ukupno do isporuke	**43.000.000,00**	**268.912.338,63**		**303.374.800,89**	**29.779.157,00**	**-34.462.462,26**
Razlika prihoda i rashoda nakon državnih potpora						**-4.683.305,26**

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

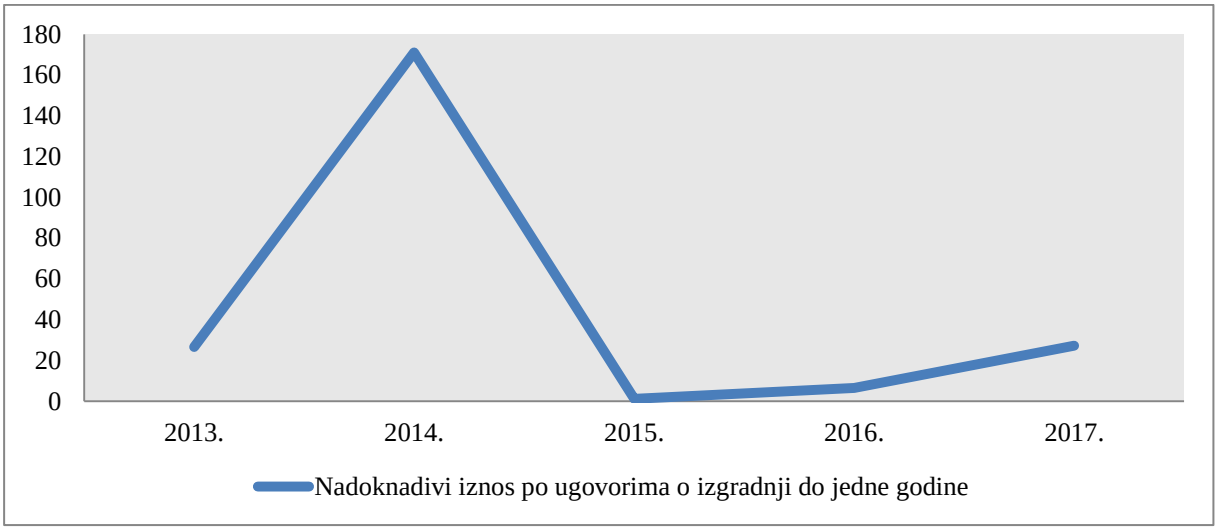
Graf 1. prikazuje kretanje tečaja USD od 2013. do 2015. godine. U tom razdoblju tečaj se kreće od 5,522142 do 7,063317. Rast tečaja utječe na povećanje protuvrijednosti prihoda, dok su za niži tečaj prihodi u kunama manji.

Graf 1: Kretanje tečaja dolara od 2013. do 2015. godine

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Kada se cjelokupni iznos prihoda (ugovorene cijene broda) uprihoduje po postotku gotovosti, prihod se knjiži na konto nadoknadivog iznosa po postotku gotovosti. U slučaju NOV. 325 gdje nije bilo avansa, prihodi su se odmah knjižili na konto nadoknadivog iznosa. Protustavka je prihod. Na grafu 2. prikazano je kretanje „Nadoknadivog iznosa“ HBT-a d.o.o. U 2013. godini iznos prihoda po postotku gotovosti iznosi 26.628.500,00 kuna. U 2015. godini iznosi 170.995.100,00 kuna te nakon toga dolazi do pada pa u 2015. godini iznosi 0,00 kuna, što znači da u 2014. godini nije bilo prihoda od izgradnje broda. Nakon 2015. godine dolazi ponovno do rasta nadoknadivog iznosa.

Graf 2: Kretanje nadoknadivog iznosa od 2013. do 2015. godine

Izvor: Izrada autora na temelju podataka s internet stranice poslovna.hr (podaci za društvo HBT d.o.o., za izgradnju i remont brodova)

Prihodi prema stupnju dovršenosti iznose 238.607.000,00 te su ti prihodi jednaki ugovorenoj cijeni iz ugovorne kalkulacije. Ostvareni prihodi su u iznosu od 268.912.338,63 kune te su za 30.305.338,63 kune ili 11,27% veći od prihoda po stupnju dovršenosti. U ovom slučaju promjena tečaja koja se događala tijekom godina utjecala je na povećanje prihoda. (Tablica 12.)

Tablica 12: Tablica prihodovanja po postotku gotovosti

Ugovorna prodajna cijena		**238.607.000,00**	
Razdoblje	**% Troškovne gotovosti(kumulativno)**	**Postotak gotovosti**	**Uprihođivanje**
VII/2013.	0,02%	0,02%	47.721,40
VIII/2013.	0,11%	0,09%	214.746,30
IX/2013.	0,27%	0,16%	381.771,20
X/2013.	1,60%	1,33%	3.173.473,10
XI/2013.	4,79%	3,19%	7.611.563,30
XII/2013.	11,11%	6,32%	15.079.962,40
Ukupno do 31.12.2013.			**26.509.237,70**
I-III/2014.	20,06%	8,95%	21.355.326,50
IV/2014.	24,56%	4,50%	10.737.315,00
V/2014.	27,84%	3,28%	7.826.309,60
VI/2014.	30,54%	2,70%	6.442.389,00
VII/2014.	32,22%	1,68%	4.008.597,60
VIII/2014.	33,71%	1,49%	3.555.244,30
IX/2014.	36,57%	2,86%	6.824.160,20
X/2014.	47,87%	11,30%	26.962.591,00
XI/2014.	55,22%	7,35%	17.537.614,50
XII/2014.	56,33%	1,11%	2.648.537,70
Ukupno do 31.12.2014.			**107.898.085,40**
I-III/2015.	65,36%	9,03%	21.546.212,10
IV/2015	67,92%	2,56%	6.108.339,20
V/2015.	74,47%	6,55%	15.628.758,50
VI/2015.	74,60%	0,13%	310.189,10
VII/2015.	83,32%	8,72%	20.806.530,40
VIII/2015.	90,21%	6,89%	16.440.022,30
IX/2015.	100,00%	9,79%	23.359.625,30
Ukupno do 30.09.2015.			**104.199.676,90**
Ukupno prihodovano			**238.607.000,00**

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Tečaj na dan ugovorne kalkulacije prema srednjem tečaju HNB-a je 1 USD= 5,549000 kuna. Svi prihodi koji su vezani za NOV. 325 iskazani su u dolarima, u ukupnom iznosu od

43.000.000,00 USD. Kada se valuta konvertira, odnosno pretvori u kune po tečaju 1 USD = 5,549000 daje protuvrijednost od 238.607.000,00 kuna. Troškovi su konstantni u iznosu od 303.374.800,89 kuna. Razlika prihoda i rashoda u ovom slučaju je gubitak u iznosu od 64.767.800,89 kuna. Kada se iznos gubitka umanji za iznos državne potpore od 29.779.157,00 kuna, gubitak se smanjuje te u tom slučaju iznosi 34.988.643,89 kune. (Tablica 13.)

Tablica 13: Radni nalog - NOV. 325- po tečaju na dan ugovorene kalkulacije

Prikaz razlike prihoda i rashoda po tečaju na dan ugovorne kalkulacije						
Radni nalog br. 325						
Razdoblje	Ugovorna cijena (Prihodi)		Tečaj	Troškovi	Potpora države	Razlika prihoda i rashoda
	USD	Kn				
VII/2013.	8.400,00	46.611,60	5,549000	76.595,60		-29.984,00
VIII/2013.	37.800,00	209.752,20	5,549000	278.078,18		-68.325,98
IX/2013.	67.200,00	372.892,80	5,549000	485.378,25		-112.485,45
X/2013.	558.600,00	3.099.671,40	5,549000	4.190.143,18		-1.090.471,78
XI/2013.	1.339.800,00	7.434.550,20	5,549000	10.046.399,37		-2.611.849,17
XII/2013.	2.765.500,00	15.345.759,50	5,549000	14.750.620,57		595.138,93
Ukupno do 31.12.2013.	**4.777.300,00**	**26.509.237,70**		**29.827.215,15**	**3.231.921,14**	**-3.317.977,45**
I-I-III/2014.	3.848.500,00	21.355.326,50	5,549000	24.005.545,00		-2.650.218,50
IV/2014.	1.935.000,00	10.737.315,00	5,549000	12.072.721,24		-1.335.406,24
V/2014.	1.410.400,00	7.826.309,60	5,549000	8.824.028,93		-997.719,33
VI/2014.	1.161.000,00	6.442.389,00	5,549000	7.225.738,58		-783.349,58
VII/2014.	722.400,00	4.008.597,60	5,549000	4.529.222,00		-520.624,40
VIII/2014.	640.700,00	3.555.244,30	5,549000	3.988.361,77		-433.117,47
IX/2014.	1.229.800,00	6.824.160,20	5,549000	7.665.163,85		-841.003,65
X/2014.	4.841.800,00	26.867.148,20	5,549000	30.237.107,21		-3.369.959,01
XI/2014.	3.177.700,00	17.633.057,30	5,549000	19.816.368,50		-2.183.311,20
XII/2014.	477.300,00	2.648.537,70	5,549000	22.908.798,66		-20.260.260,96
Ukupno do 31.12.2014.	**19.444.600,00**	**107.898.085,40**		**141.273.055,74**	**25.203.906,39**	**-33.374.970,34**
I-III/2015.	3.882.900,00	21.546.212,10	5,549000	27.419.941,00		-5.873.728,90
IV/2015	1.100.800,00	6.108.339,20	5,549000	7.767.066,00		-1.658.726,80
V/2015.	1.526.500,00	8.470.548,50	5,549000	10.798.734,00		-2.328.185,50
VI/2015.	1.345.900,00	7.468.399,10	5,549000	9.493.153,00		-2.024.753,90
VII/2015.	3.749.600,00	20.806.530,40	5,549000	26.472.481,00		-5.665.950,60
VIII/2015.	2.962.700,00	16.440.022,30	5,549000	20.927.881,00		-4.487.858,70
IX/2015.	4.209.700,00	23.359.625,30	5,549000	29.395.274,00		-6.035.648,70
Ukupno do 30.09.2015.	**18.778.100,00**	**104.199.676,90**		**132.274.530,00**	**1.343.329,47**	**-28.074.853,10**
Ukupno do isporuke	**43.000.000,00**	**238.607.000,00**		**303.374.800,89**	**29.779.157,00**	**-64.767.800,89**
Razlika prihoda i rashoda nakon državnih potpora						**-34.988.643,89**

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

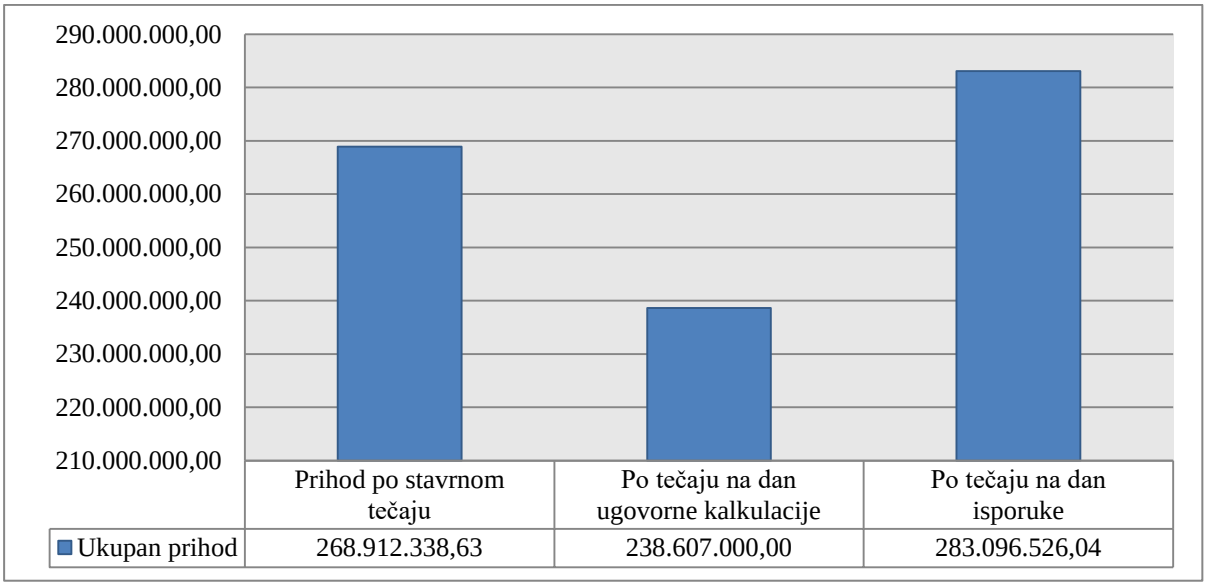
Tečaj na dan isporuke je 1 USD = 6,695924 kuna, prihod po ovom tečaju iznos 287.924.732,00 kuna. Troškovi su konstantni u iznosu od 303.374.800,89 kuna. Gubitak po ovom tečaju iznosi 15.450.068,89 kuna. Po ovom tečaju izgradnja ovog broda bila bi pozitivna tj. nakon što se gubitak umanji za potpore države u iznosu od 29.779.157,00 kune dobit bi iznosila 14.329.088,11 kuna. (Tablica 14.)

Tablica 14: Radni nalog - NOV. 325 - po tečaju na dan isporuke

Radni nalog br. 325						
Razdoblje	**Ugovorna cijena (Prihodi)**		**Tečaj**	**Troškovi**	**Potpora države**	**Razlika prihoda i rashoda**
	USD	**Kn**				
VII/2013.	8.400,00	56.245,76	6,695924	76.595,60		-20.349,84
VIII/2013.	37.800,00	253.105,93	6,695924	278.078,18		-24.972,25
IX/2013.	67.200,00	449.966,09	6,695924	485.378,25		-35.412,16
X/2013.	558.600,00	3.740.343,15	6,695924	4.190.143,18		-449.800,03
-XI/2013.	1.339.800,00	8.971.198,98	6,695924	10.046.399,37		-1.075.200,39
XII/2013.	2.765.500,00	18.517.577,82	6,695924	14.750.620,57		3.766.957,25
Ukupno do 31.12.2013.	**4.777.300,00**	**31.988.437,73**		**29.827.215,15**	**3.231.921,14**	**2.161.222,58**
I-I-III/2014.	3.848.500,00	25.769.263,51	6,695924	24.005.545,00		1.763.718,51
IV/2014.	1.935.000,00	12.956.612,94	6,695924	12.072.721,24		883.891,70
V/2014.	1.410.400,00	9.443.931,21	6,695924	8.824.028,93		619.902,28
VI/2014.	1.161.000,00	7.773.967,76	6,695924	7.225.738,58		548.229,18
VII/2014.	722.400,00	4.837.135,50	6,695924	4.529.222,00		307.913,50
VIII/2014.	640.700,00	4.290.078,51	6,695924	3.988.361,77		301.716,74
IX/2014.	1.229.800,00	8.234.647,34	6,695924	7.665.163,85		569.483,49
X/2014.	4.841.800,00	32.420.324,82	6,695924	30.237.107,21		2.183.217,61
XI/2014.	3.177.700,00	21.277.637,69	6,695924	19.816.368,50		1.461.269,19
XII/2014.	477.300,00	3.195.964,53	6,695924	22.908.798,66		-19.712.834,13
Ukupno do 31.12.2014.	**19.444.600,00**	**130.199.563,81**		**141.273.055,74**	**25.203.906,39**	**-11.073.491,93**
I-III/2015.	3.882.900,00	25.999.603,30	6,695924	27.419.941,00		-1.420.337,70
IV/2015	1.100.800,00	7.370.873,14	6,695924	7.767.066,00		-396.192,86
V/2015.	1.526.500,00	10.221.327,99	6,695924	10.798.734,00		-577.406,01
VI/2015.	1.345.900,00	9.012.044,11	6,695924	9.493.153,00		-481.108,89
VII/2015.	3.749.600,00	25.107.036,63	6,695924	26.472.481,00		-1.365.444,37
VIII/2015.	2.962.700,00	19.838.014,03	6,695924	20.927.881,00		-1.089.866,97
IX/2015.	4.209.700,00	28.187.831,26	6,695924	29.395.274,00		-1.207.442,74
Ukupno do 30.09.2015.	**18.778.100,00**	**125.736.730,46**		**132.274.530,00**	**1.343.329,47**	**-6.537.799,54**
Ukupno do isporuke	**43.000.000,00**	**287.924.732,00**		**303.374.800,89**	**29.779.157,00**	**-15.450.068,89**
Razlika prihoda i rashoda nakon potpora države						**14.329.088,11**

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Uzevši u obzir tečaj na dan ugovorne kalkulacije i tečaj na dan isporuke, zajedno sa stvarnim tečajem po kojem su prihodi realizirani prikazana je razlika ukupnih prihoda. Stvarni prihodi iznose 268.912.338,63 kuna, po tečaju na dan ugovorne kalkulacije ukupni prihodi iznose 238.607.000,00 kuna, a po tečaju na dan isporuke ukupni prihod iznosi 283.096.526,04 kuna. Prosječni tečaj prihoda iz stupca prihodi po stvarnom tečaju iznosi 6,083515, dok tečaj na dan isporuke iznosi 6,695924 te je zbog toga došlo do razlike od 14.184.187,14 kuna. Tečaj na dan ugovorene kalkulacije je manji od prosječnog tečaja iz stupca prihodi po stvarnom tečaju, te su zbog toga i ukupni prihodi manji za 30.305.338,63 kuna. Iz grafa 3. vidljivo je kako tečaj utječe na prihode.

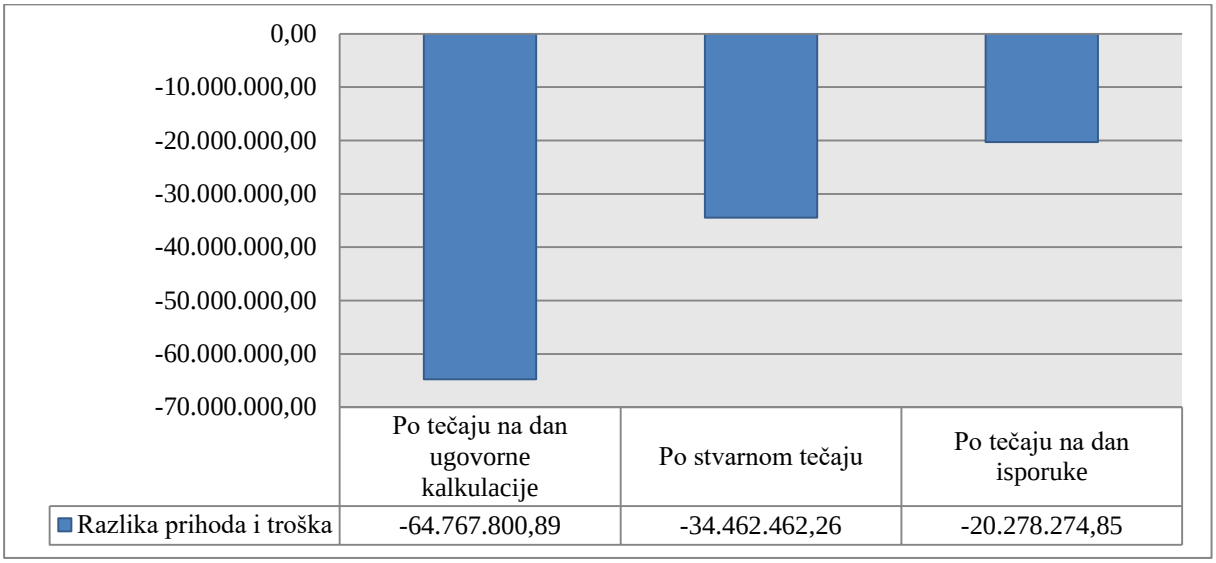

Graf 3: Ukupan prihod izračunat na temelju sva tri tečaja

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Graf 4. prikazuje razliku prihoda i rashoda po sva tri tečaja. Najveći gubitak je ostvaren po tečaju na dan ugovorene kakulacije u iznosu od 64.767.800,89 kuna, dok je najmanji gubitak ostvaren po tečaju na dan isporuke u iznosu od 20.278.274,85 kuna. Po stvarnom tečaju ostvaren je gubitak od 34.462.462,26 kuna. Ovim je dokazano zašto HBT d.o.o. koristi srednji tečaj HNB-a na dan obračuna prihoda i troškova. Naime, svako trgovačko društvo s bankom može dogovoriti tečaj prema kojem će se obračunavati i knjižiti, ali u tom slučaju banci se plaća naknada koja u pojedinim situacijama može iznositi više od nastalog gubitka. Po stvarnom tečaju ostvaren je gubitak koji je manji od gubitka po tečaju na dan ugovorne kalkulacije, a veći od gubitka po tečaju na dan isporuke. Ova situacija nije pravilo, može se dogoditi situacija da je na dan ugovorne kalkulacije tečaj bio viši te da je gubitak bio manji.

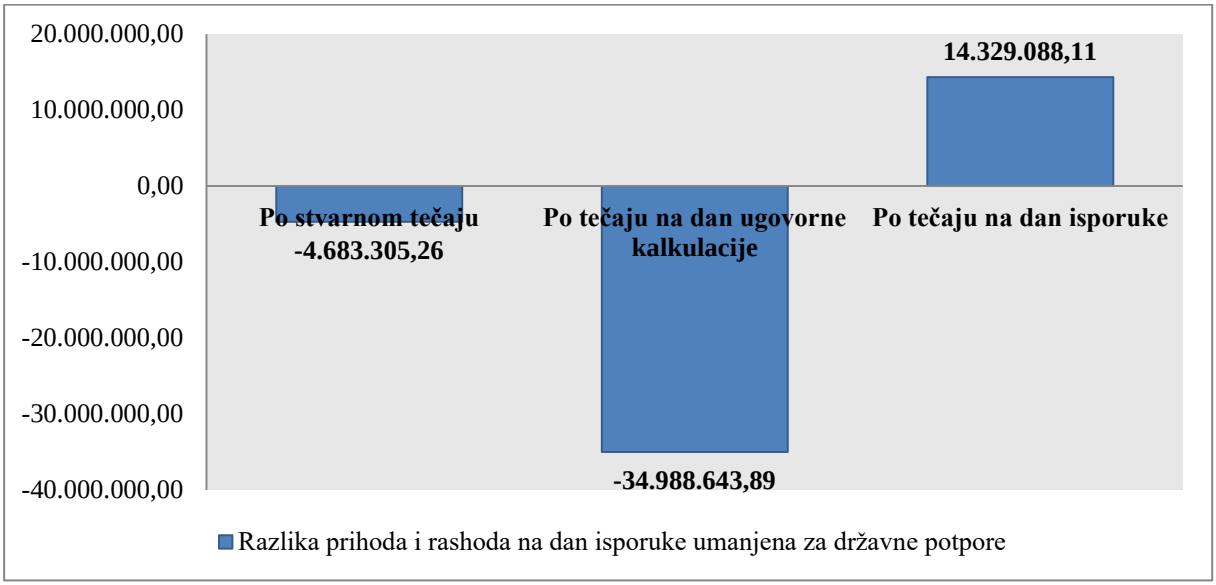
Stoga je vidljivo zašto je HBT d.o.o. odlučio koristiti srednji tečaj HNB-a na dan nastanka prihoda i troškova.

Graf 4: Razlika prihoda i troška izračunata na temelju sva tri tečaja

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Na grafu 5. prikazan je gubitak nakon umanjenja za državne potpore u iznosu od 29.779.157,00 kuna. Nakon umanjenja gubitka državnim potporama gubitak po stvarnom tečaju iznosi 4.683.305,26 kuna. Po tečaju na dan ugovorne kalkulacije gubitak iznosi 34.988.643,89 kuna, dok se po tečaju na dan isporuke više ne ostvaruje gubitak, nego dobit u iznosu od 14.329.088,11 kuna.

Graf 5: Razlika prihoda i rashoda s državnim potporama za sva tri tečaja

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Razlika prihoda i troškova po ugovorenoj kalkulaciji i realiziranih iznosa prihoda i troškova uvijek nastaje. Prihodi po ugovorenoj kalkulaciji iznose 268.386.157,00 kuna, a ostvareni prihodi su 268.912.338,63 kuna te nastaju razlike gdje su realizirani prihodi veći od ugovorenih u iznosu od 526.181,63 kune. Ugovoreni troškovi su 268.386.157,00 kuna, a realizirani troškovi su 303.374.800,89 kuna. U ovom slučaju su planirani troškovi bili manji u iznosu od 34.988.643,89 kuna od realiziranih troškova. Potpora primljena od države je u iznosu od 29.779.157,00 kuna i ostaje ista. Planirani gubitak je 29.779.157,00 kuna, koji je planiran da bude pokriven iz državnih potpora, ostvareni gubitak je u iznosu od 34.462.462,26 kuna, a umanjen za državne potpore uznosi 4.683.305,26 kuna. (Tablica 15.)

Tablica 15: Razlika ugovorenih i realiziranih iznosa

Kategorija	Iznos po ugovornoj kalkulaciji	Realizirani iznos nakon dana isporuke	Razlika
Prihodi	268.386.157,00	268.912.338,63	526.181,63
Troškovi	268.386.157,00	303.374.800,89	34.988.643,89
Potpora države	29.779.157,00	29.779.157,00	0,00
Razlika ugovorne cijene i rashoda	-29.779.157,00	34.462.462,26	4.683.305,26

Izvor: Izrada autora na temelju službene dokumentacije HBT-a d.o.o., za izgradnju i remont brodova

Nedostaci primjene MRS-a 11:

- najveći nedostatak MRS-a 11 je to što se odmah po ugovorenoj kalkulaciji knjiže rezerviranja za gubitke iako će se brod početi graditi tek za nekoliko mjeseci/godina;
- u samom početku, dok se brod još nije počeo graditi, Radni nalog se popunjava s troškovima pripreme gradnje broda, te u takvim situacijama postotak gotovosti zna prijeći 100%. To znači da troškovi nisu dobro procijenjeni te da su u tom razdoblju planirani troškovi manji od ostvarenih. U takvim situacijama treba se izraditi rekalkulacija jer ugovorna kalkulacija u takvim slučajevima više nije upotrebljiva;
- "Pozitivne ili negativne tečajne razlike (uglavnom negativne iz pada vrijednosti potraživanja iskazanih u USD) obračunavaju se iz stavke aktivnih vremenskih razgraničenja koja predstavljaju potraživanja kao razliku obračunatog prihoda prema postotku gotovosti i primljenih predujmova od kupca."[100]

[100] Op.cit., Mišković, L. (2007):Međunarodni standardi financijskog izvještavanja-Implikacije na financijske izvještaje Hrvatskih brodogradilišta,str.210.

5. ANALIZA POSLOVANJA GRUPE BRODOTROGIR

5.1. Horizontalna analiza

Analiza poslovanja prikazana je za Grupu Brodotrogir i to na konsolidiranim financijskim izvještajima kako bi se prikazala cjelokupna slika poslovanja Grupe, a ne samo pojedinih ovisnih društava te kako bi podaci među brodogradilištima bili usporedivi. Analiza poslovanja prikazana je pomoću horizontalne i vertikalne analize te pomoću financijskih pokazatelja. Za izračun horizontalne i vertikalne analize kao bazna godina uzeta je 2014. godina jer je to prva sljedeća godina nakon restrukturiranja brodogradilišta. U tablici 16. prikazana je horizontalna analiza bilance s apsolutnim iznosima, a tablica 17. prikazuje horizontalnu analizu bilance s relativnim iznosima. Plan restrukturiranja Grupe Brodotrogir donesen je 2013. godine, a u kojem je donesena odluka o značajnom ulaganju u dugotrajnu materijalnu imovinu i to u građevinske objekte, postrojenja i opremu. Iz Plana je vidljivo da je u svim godinama dugotrajna materijalna imovina veća u odnosnu na baznu godinu.

Dugotrajna potraživanja su rasla tijekom 2015. i 2016. godine zbog prodaje stanova koji su u vlasništvu Grupe Brodotrogir. Zbog smanjenja proizvodnje zalihe su se u svim godinama nakon 2014. godine smanjivale. U 2017. godini zalihe su se značajno smanjile i to za 52,5% u odnosu na baznu godinu. Također, zbog smanjenja proizvodnje smanjio se i nadoknadivi iznos, koji se u 2015. godini smanjio za 99,31% što znači da proizvodnje u toj godini ni nema. Zbog smanjenja proizvodnje smanjila su se i raspoloživa sredstva u banci i blagajni. Novac u banci i blagajni u 2017. godini bio je manji za 71,79% u odnosu na baznu godinu. Ulaganjem u dugotrajnu imovinu, dugoročne obveze značajno su se povećale u svim godinama u odnosu na baznu pa je tako povećanje u 2017. godini iznosilo čak 1.808,48% u odnosu na baznu godinu. Uzrok smanjivanja kratkročnih obveza je smanjivanje zaliha.

Po svim kategorijama bilance za prikazano razdoblje u 2016. godini poslovanje Grupe Brodotrogir bilo je najuspješnije, što znači da je bilo potrebno dvije godine nakon restrukturiranja da Grupa poboljša svoje poslovanje.

Tablica 16: Horizontalna analiza - apsolutni prikaz za Grupu Brodotrogir (u tisućama kuna)

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Dugotrajna imovina	**-93.993**	**0**	**623.428**	**836.913**	**736.144**
Nematerijalna imovina	1.605	0	3.275	3.722	57.128
Materijalna imovina	-92.763	0	609.936	824.122	678.253
Dugotrajna potraživanja	-2.835	0	10.217	9.069	763
Kratkotrajna imovina	**-121.678**	**0**	**-129.190**	**-187.394**	**-150.088**
Zalihe	-25.395	0	4.950	-42.048	-36.098
Kratkotrajna potraživanja	9.235	0	18.614	26.610	52.687
Kratkotrajna financijska imovina	0	0	0	0	0
Novac u banci i blagajni	38.898	0	13.676	-7.383	-22.839
Nadoknadivi iznos po ugovorima o izgradnji do jedne godine	-144.366	0	-169.813	-164.473	-143.738
Kratkotrajni depozit	-50	0	3.383	-100	-100
Ukupno aktiva	**-215.671**	**0**	**494.238**	**649.519**	**586.056**
Kapital i rezerve	**-6.534**	**0**	**60.450**	**63.585**	**38.797**
Temeljni(upisani)kapital	0	0	0	0	0
Revalorizacijske rezerve	-6	0	-28	249	-32.025
Akumulirani dobici	-6.528	0	43.810	46.365	55.627
Vlasnici nekontrolirajućih udjela	0	0	16.668	16.971	15.195
Dugoročne obveze	**16.326**	**0**	**459.308**	**675.149**	**723.572**
Kratkoročne obveze	**-225.463**	**0**	**-25.520**	**-89.215**	**-176.313**
Ukupno pasiva	**-215.671**	**0**	**494.238**	**649.519**	**586.056**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Tablica 17: Horizontalna analiza - relativni prikaz za Grupu Brodotrogir

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Dugotrajna imovina	**-50,89%**	**0,00%**	**337,51%**	**453,09%**	**398,53%**
Nematerijalna imovina	**88,67%**	**0,00%**	**180,94%**	**205,64%**	**3156,24%**
Materijalna imovina	**-52,93%**	**0,00%**	**348,05%**	**470,27%**	**387,03%**
Dugotrajna potraživanja	**-37,02%**	**0,00%**	**133,43%**	**118,44%**	**9,96%**
Kratkotrajna imovina	**-38,34%**	**0,00%**	**-40,70%**	**-59,04%**	**-47,29%**
Zalihe	**-36,93%**	**0,00%**	**7,20%**	**-61,15%**	**-52,50%**
Kratkotrajna potraživanja	**20,19%**	**0,00%**	**40,70%**	**58,19%**	**115,21%**
Kratkotrajna financijska imovina					
Novac u banci i blagajni	**122,26%**	**0,00%**	**42,99%**	**-23,21%**	**-71,79%**
Nadoknadivi iznos po ugovorima o izgradnji do jedne godine	**-84,43%**	**0,00%**	**-99,31%**	**-96,19%**	**-84,06%**
Kratkotrajni depozit	**-50,00%**	**0,00%**	**3383,00%**	**-100,00%**	**-100,00%**
Ukupno aktiva	**-42,95%**	**0,00%**	**98,43%**	**129,36%**	**116,72%**
Kapital i rezerve	**-5,20%**	**0,00%**	**48,07%**	**50,57%**	**30,85%**
Temeljni(upisani)kapital	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**	**0,00%**
Revalorizacijske rezerve	**-4,58%**	**0,00%**	**-21,37%**	**190,08%**	**-24446,56%**
Akumulirani dobici	**-322,37%**	**0,00%**	**2163,46%**	**2289,63%**	**2747,01%**
Vlasnici nekontrolirajućih udjela	**0,00%**	**0,00%**	**166680,00%**	**169710,00%**	**151950,00%**
Dugoročne obveze	**40,80%**	**0,00%**	**1147,98%**	**1687,45%**	**1808,48%**
Kratkoročne obveze	**-67,03%**	**0,00%**	**-7,59%**	**-26,52%**	**-52,42%**
Ukupno pasiva	**-42,95%**	**0,00%**	**98,43%**	**129,36%**	**116,72%**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do ,

U tablici 18. prikazana je horizontalna analiza računa dobiti i gubitka s apsolutnim iznosima, dok je u tablici 19. prikazana horizontalna analiza računa dobiti i gubitka s relativnim iznosima. Nakon 2014. godine prihodi se nisu povećavali zbog povećanja obujma poslovanja. U dogovoru s Vladom RH, Grupa Brodotrogir uprihođuje naknadu za pomorsko dobro sukladno Sporazumu o uređenju imovinsko - pravnih odnosa, a isto tako društvo uprihođuje preuzete kredite s državnim jamstvima koji su korišteni za saniranje gubitaka. U 2016. godini, kada je poslovanje Grupe bilo najbolje, rashodi su porasli za 38,58% u odnosu na baznu godinu. U 2015. godini u odnosu na baznu godinu ostvarena je najveća neto dobit i to za 538,03 % neto dobit je veća u odnosu na baznu godinu. Na povećanje prihoda utjecala je prodaja stanova u vlasništvu Grupe Brodotrogir.

Tablica 18: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - apsolutni prikaz za Grupu Brodotrogir

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Poslovni prihodi	-128.538.401	0	85.183.337	116.575.042	68.201.548
Poslovni rashodi	-124.123.940	0	35.182.706	106.732.667	36.683.441
Financijski prihodi	-11.447.490	0	216.576	6.067.118	2.401.854
Financijski rashodi	-9.806.496	0	15.444.914	19.905.677	32.225.565
Ukupni prihodi	**-139.985.891**	**0**	**85.399.913**	**122.642.160**	**70.603.402**
Ukupni rashodi	**-133.930.436**	**0**	**50.627.620**	**126.638.344**	**68.909.006**
Bruto dobit	-6.055.455	0	34.772.293	-3.996.184	1.694.396
Porez na dobit	-1.264.732	0	-345.953	-398.286	-1.632.294
Neto dobit	**-4.790.723**	**0**	**35.118.246**	**-3.597.898**	**3.326.690**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

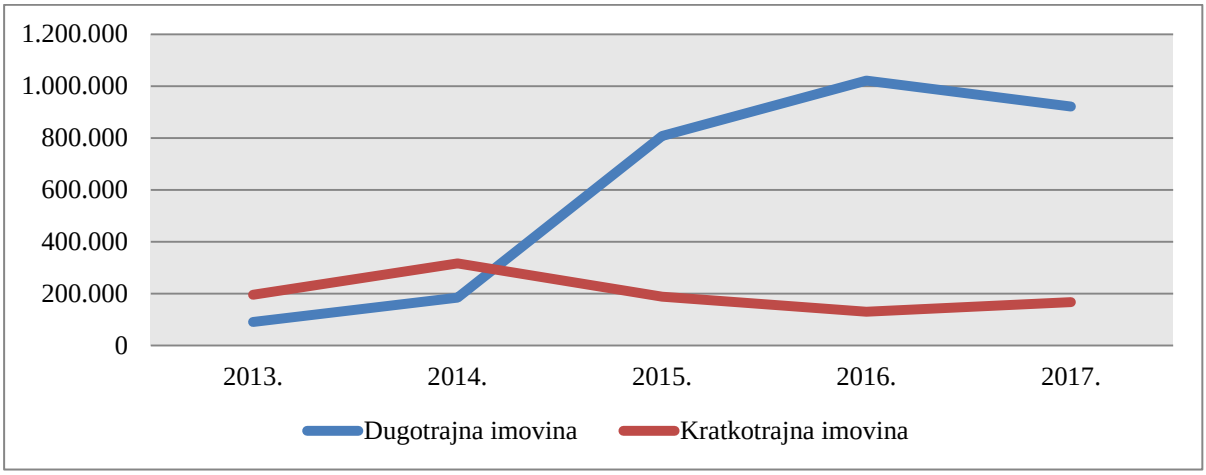
Tablica 19: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - relativni prikaz za Grupu Brodotrogir

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Poslovni prihodi	**-39,83%**	0,00%	26,40%	36,12%	21,13%
Poslovni rashodi	**-39,07%**	0,00%	11,07%	33,60%	11,55%
Financijski prihodi	**-83,33%**	0,00%	1,58%	44,16%	17,48%
Financijski rashodi	**-93,33%**	0,00%	146,99%	189,45%	306,70%
Ukupni prihodi	**-41,61%**	0,00%	25,38%	36,45%	20,98%
Ukupni rashodi	**-40,81%**	0,00%	15,43%	38,58%	21,00%
Bruto dobit	**-73,47%**	0,00%	421,91%	**-48,49%**	20,56%
Porez na dobit	**-73,77%**	0,00%	**-20,18%**	**-23,23%**	**-95,21%**
Neto dobit	**-73,40%**	**0,00%**	**538,03%**	**-55,12%**	**50,97%**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Na grafu 6. prikazano je kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Do 2014. godine kratkotrajna imovina bila je veća od dugotrajne te u toj godini dolazi do izjednačavanja vrijednosti dugotrajne i kratkotrajne imovine. Nakon 2014. godine

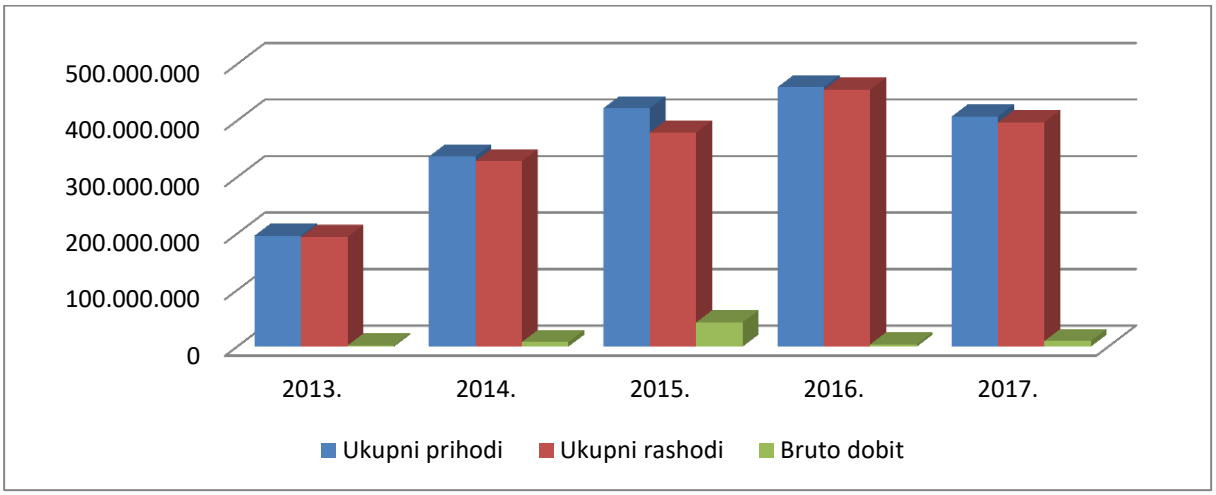
dugotrajna imovina je značajno veća od kratkotrajne imovine. U 2016. godini, kada je poslovanje Grupe Brodotrogir bilo najprofitabilnije, dosegnula je iznos od milijardu kuna te je nakon toga ulaganje u dugotrajnu imovinu počelo padati. S druge strane, u istom razdoblju kratotrajna imovina dosegnula je svoj minimum te bila ispod 200.000.000,00 kuna.

Graf 6: Kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

U razdoblju od 2013. do 2017. godine na godišnjoj razini razlika prihoda i rashoda nije velika izuzev 2015. godine kada dolazi do značajnije razlike među prihodima i rashodima (43 milijuna kn) što je vidljivo na grafu 7. Iako su prihodi i rashodi najviši u 2016. godini, najveća bruto dobit ostvarena je u 2015. godini. Za ostale godine u navedenom razdoblju (2013., 2014., 2016. i 2017.) prihodi su veći od rashoda, ali je bruto dobit manja i kreće se na razini od 2,18 do 9,93 milijuna kuna.

Graf 7: Kretanje prihoda i rashoda od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

5.2. Vertikalna analiza

U tablici 20. prikazana je vertikalna analiza bilance u kojoj je udio dugotrajne i kratkotrajne imovine prikazan u ukupnoj aktivi, a udio kapitala i rezervi, dugoročnih i kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi.

Tablica 20: Vertikalna analiza bilance Grupe Brodotrogir

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Dugotrajna imovina	**31,67%**	**36,79%**	**81,11%**	**88,71%**	**84,62%**
Nematerijalna imovina	1,19%	0,36%	0,51%	0,48%	5,42%
Materijalna imovina	28,80%	34,90%	78,81%	86,78%	78,43%
Dugotrajna potraživanja	1,68%	1,52%	1,79%	1,45%	0,77%
Kratkotrajna imovina	**68,33%**	**63,21%**	**18,89%**	**11,29%**	**15,38%**
Zalihe	15,14%	13,69%	7,40%	2,32%	3,00%
Kratkotrajna potraživanja	19,19%	9,11%	6,46%	6,28%	9,04%
Kratkotrajna financijska imovina	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Novac u banci i blagajni	24,69%	6,34%	4,57%	2,12%	0,82%
Nadoknadivi iznos po ugovorima o izgradnji do jedne godine	9,30%	34,06%	0,12%	0,57%	2,50%
Kratkotrajni depozit	0,02%	0,02%	0,35%	0,00%	0,00%
Ukupno aktiva	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**
Kapital i rezerve	**41,62%**	**25,04%**	**18,69%**	**16,44%**	**15,12%**
Temeljni(upisani)kapital	43,14%	24,61%	12,40%	10,73%	11,36%
Revalorizacijske rezerve	0,04%	0,03%	0,01%	0,03%	-2,93%
Akumulirani dobici	-1,57%	0,40%	4,60%	4,20%	5,30%
Vlasnici nekontrolirajućih udjela	0,00%	0,00%	1,67%	1,47%	1,40%
Dugoročne obveze	**19,67%**	**7,97%**	**50,11%**	**62,10%**	**70,17%**
Kratkoročne obveze	**38,71%**	**66,99%**	**31,20%**	**21,46%**	**14,71%**
Ukupno pasiva	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

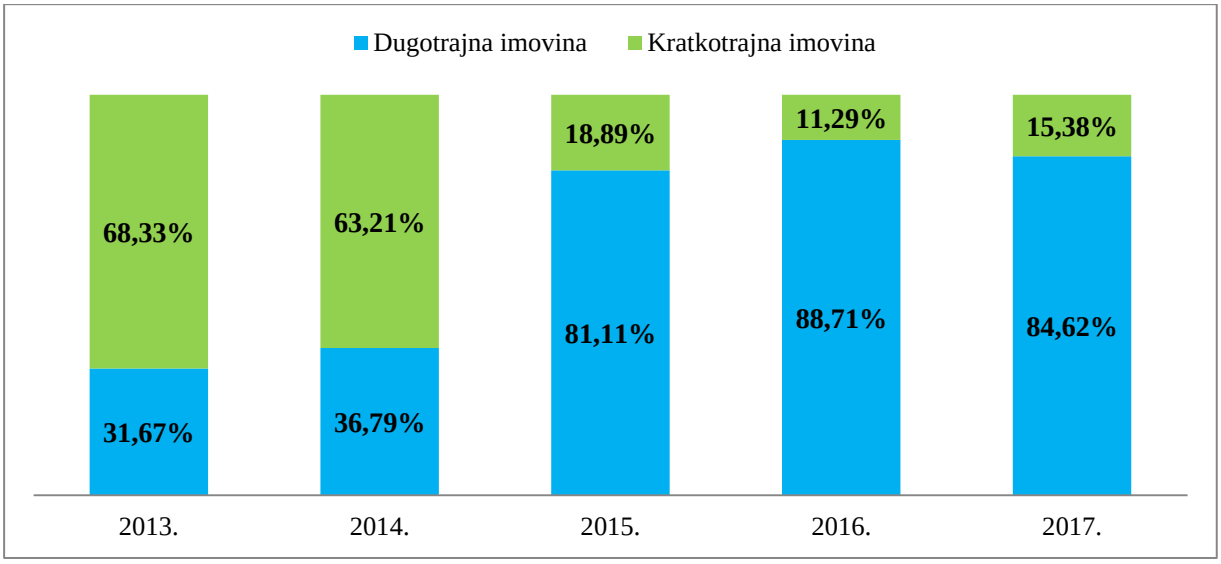
U tablici 21. prikazana je vertikalna analiza računa dobiti i gubitka za Grupu Brodotrogir u razdoblju 2013. do 2017. godine. Kod skraćenog računa dobiti i gubitka prikazan je udio svake pojedine stavke u ukupnim prihodima.

Tablica 21 :Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Grupe Brodotrogir

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Poslovni prihodi	98,83%	95,92%	96,69%	95,69%	96,04%
Poslovni rashodi	98,53%	94,43%	83,65%	92,45%	87,06%
Financijski prihodi	1,17%	4,08%	3,31%	4,31%	3,96%
Financijski rashodi	0,36%	3,12%	6,15%	6,62%	10,50%
Ukupni prihodi	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ukupni rashodi	98,89%	97,55%	89,80%	99,08%	97,56%
Bruto dobit	1,11%	2,45%	10,20%	0,92%	2,44%
Porez na dobit	0,23%	0,51%	0,32%	0,29%	0,02%
Neto dobit	0,88%	1,94%	9,87%	0,64%	2,42%

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

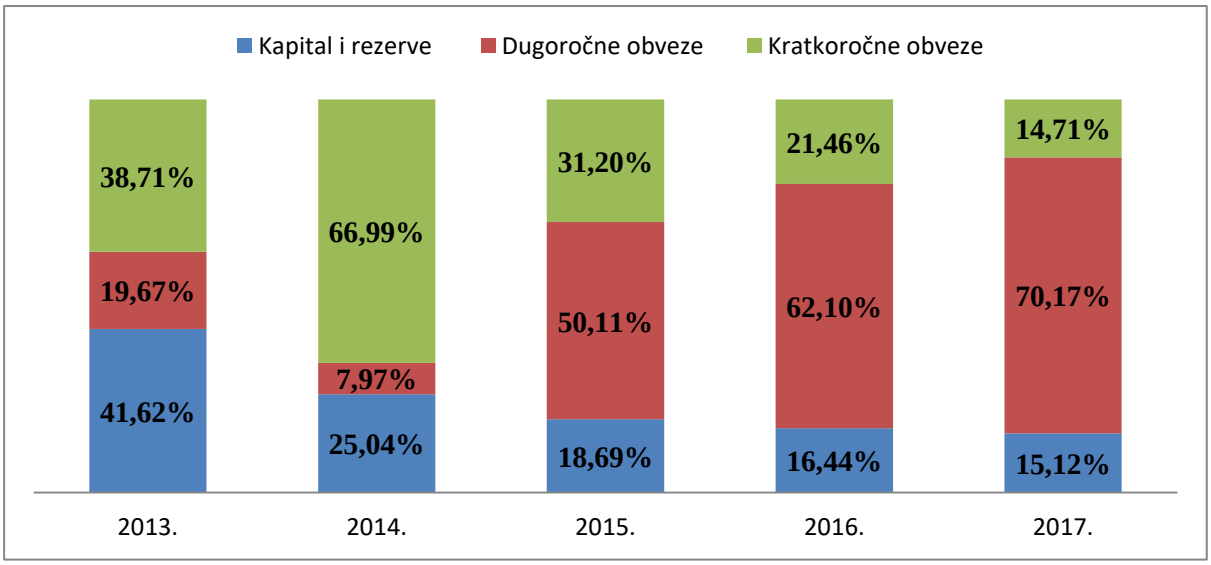
Graf 8. prikazuje udio stavki kratkotrajne i dugotrajne imovine u ukupnoj aktivi. Tijekom 2013. godine donosi se plan restruktriranja brodogradilišta u kojem se donosi odluka o ulaganju u dugotranu imovinu te se kao posljedica te odluke mijenja struktura udjela kratkotrajne i dugotrajne imovine ukupnoj aktivi. Udio kratkotrajne imovine nakon 2013. godine u ukupnoj aktivi se smanjuje. Povećanje ulaganja u dugotrajnu imovinu kao posljedica odluke o rastrukturiranju u ovom slučaju nije bila pogodna. U posljednje tri prikazane godine povrat od ulaganja u dugotrajnu imovinu nije vidljv jer je vrijednost pokazatelja ROA preniska. S druge strane, zbog smanjenja proizvodnje smanjilo se ulaganje u kratkotrajnu imovinu, odnoso zlihe, što nije za društo dobro.

Graf 8: Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine ukupnoj aktivi

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

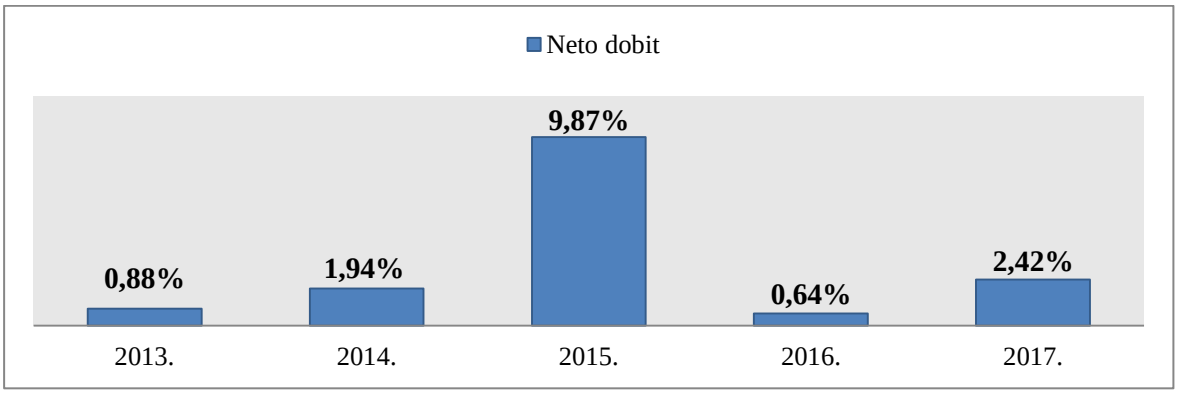
Kao posljedica smanjenja ulagnja u kratkotrajnu imovinu (zalihe) zbog smanjenja proizvodnje smanjuju se i kratkoročne obveze, dok se udio dugoročnih obveza u ukupnoj pasivi povećava, povećanjem ulaganja u dugotrajnu imovinu. Udio kapitala i rezervi u ukupnoj pasivi se tijekom promatranog razdobalja povećava, kao posljedica povećavanja ulaganja u nekontrolirajuće interese i usljed povećanje dobiti koja je reinvestirana u društvo. (Graf 9.)

Graf 9: Udio kapitala i rezervi, dugoročnih i kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Udio neto dobiti u ukupnim prihodima prikazan je na grafu 10. te ne prelazi 10%. Najmanji postotak neto dobiti u prihodima je u 2016. godini 0,64%, a u 2015. godini je najveći u iznosu od 9,87%. Ovakvi iznosi udjela neto dobiti u ukupnim prihodima posljedica su male dobiti tijekom promatranog razdoblja.

Graf 10: Udio neto dobiti u ukupnim prihodima od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

5.3. Analiza pomoću financijskih pokazatelja za Grupu Brodotrogir

U ovom dijelu prikazani su izračunati pokazatelji likvidnosti, profitabilnosti i zaduženosti na primjeru Grupe Brodotrogir.

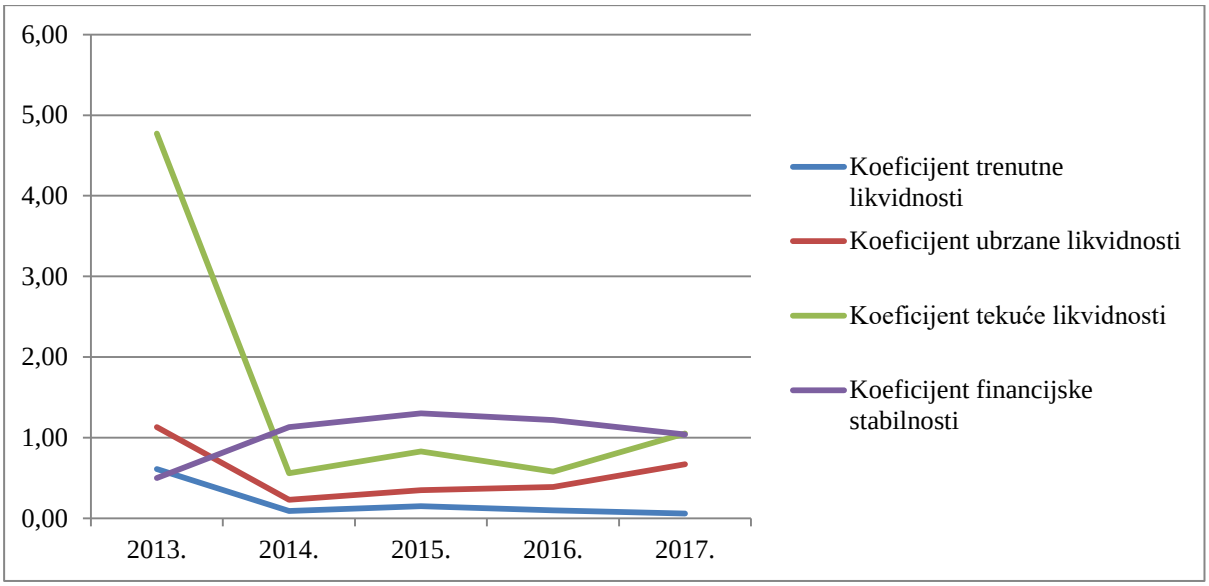
5.3.1. Pokazatelji likvidnosti

U tablici 22. odnosno grafu 11. prikazano je kretanje koeficijenata likvidnosti. Vrijednost koeficijenata likvidnosti kroz promatrano razdoblje vrlo je niska. Naime, za izračun koeficijenta likvidnosti bitni faktor je kratkotrajna imovina. Vrijednosti svih kategorija kratkotrajne imovine se tijekom promatranog razdoblja smanjuju, a razlog tome je smanjenje proizvodnje. Bez zaliha nema proizvodnje, bez proizvodnje nema novca u banci i blagajni, a u takvoj situaciji nelikvidnost je velika. U razdoblju od 2013. do 2017. godine koeficijent trenutne likvidnosti cijelo vrijeme je niži od 1, dok je koeficijent ubrzane likvidnosti u 2013. godini poviše 1, a u svim sljedećim godinama mu je vrijednost manja od 1. Koeficijent tekuće likvidnosti u omjer stavlja kratkotrajnu imovinu i kratkoročne obveze, a on u 2013. godini iznosi 4,77 dok je nakon toga cijelo vrjeme ispod 1. Tijekom 2017. godine koeficijent tekuće likvidnosti ponvno doseže vrijednost 1. Koeficijent financijske stabilnosti u 2013. godini iznosi 0,5 što je poželjna vrijednost ovog koeficijenta. Nakon 2013. godine ovaj koeficijent ima vrijednost veću od 1, što znači da se iz dijela dugotrajnih izvora ne financira kratkotrajna imovina.

Tablica 22: Koeficijenti likvidnosti za Grupu Brodotrogir

Naziv pokazatelja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,61	0,09	0,15	0,10	0,06
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,13	0,23	0,35	0,39	0,67
Koeficijent tekuće likvidnosti	4,77	0,56	0,83	0,58	1,05
Koeficijent financijske stabilnosti	0,50	1,13	1,30	1,22	1,04

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Graf 11: Kretanje koeficijenta likvidnosti od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

5.3.2. Pokazatelji profitabilnosti

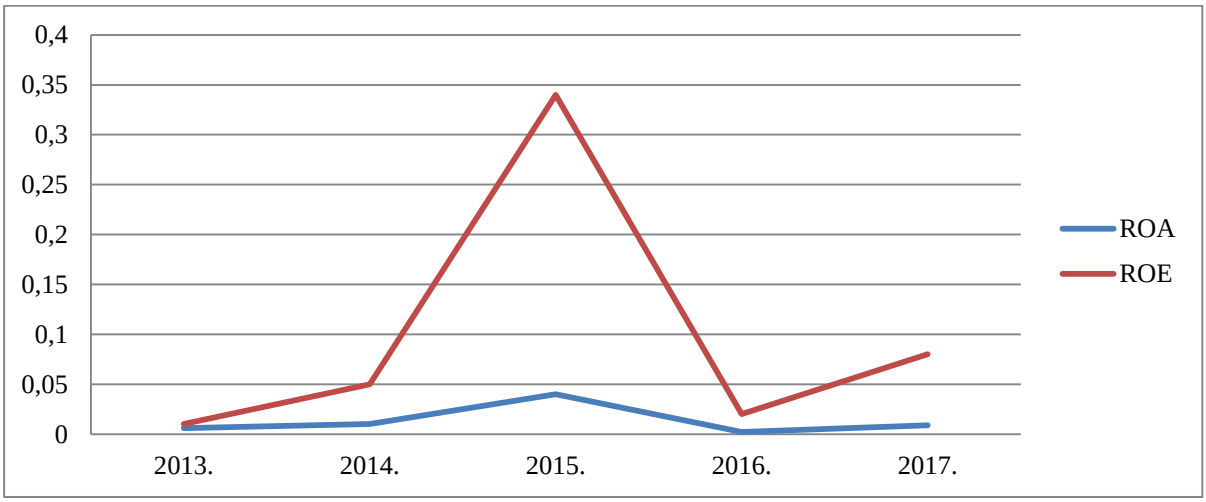
Najveća vrijednost pokazatelja bruto profitne marže je 13% u 2015. godini, dok je u svim ostalim godinama vrijednost ovog pokazatelja mala, što nije zadovoljavajuće za društvo jer manja vrijednost ovog pokazatelja znači i manju profitabilnost. Udio neto dobiti u prihodu od prodaje također je najveća u 2015. godini i iznosi 12%, dok je u svim sljedećim godinama vrijednost ovog pokazatelja niska. Ovaj pokazatelj nema kritičnu vrijednost, ali je poželjno da bude što veći. Kako je kroz promatrano razdoblje dobit mala, profitabilnost je mala. Razlika između prihoda i troškova je mala. Prihodi se u promatranom razdoblju ne ostvaruju od redovnog poslovanja, već od uprihođivanja naknada za pomorsko dobro i preuzete kredite s državnim jamstvima koji su korišteni za saniranje gubitaka. Da kojim slučajem s Vladom nije dogovoreno uprihođavanje naknada i kredita poslovalo bi se s gubitkom. Da bi profitabilnost bila što veća dobit iz poslovanja morala bi biti što veća u odosu na prihod od prodaje, što kod Grupe Brodotrogir nije slučaj. Takva situacija posljedica je smanjene proizvodnje. Zbog smanjenja proizvodnje Grupa ne koristi svoju aktivu za proizvodnju pa tako ne ostvaruje povrat na uloženu aktivu, ali ni povrat na kapital koji je uložen u Grupu. (Tablica 23.)

Tablica 23: Koeficijenti profitabilnosti za Grupu Brodotrogir

Naziv pokazatelja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Bruto profitna marža	0,01	0,04	0,13	0,04	0,09
Neto profitna marža	0,01	0,03	0,12	0,04	0,09
ROA	0,006	0,01	0,04	0,002	0,009
ROE	0,01	0,05	0,34	0,02	0,08

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Poželjno je da koeficijenti ROA i ROE budu što veći. U razdoblju od 2013. do 2017. ne prelaze vrijednost 1, što znači da Grupa Brodotrogir na jednu kunu uložene imovine ili kapitala ostvaruje gubitak. (Graf 12.)

Graf 12: Kretanje ROA i ROE od 2013. do 2017. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

5.3.3. Pokazatelji zaduženosti

Prevelika zaduženost Grupe Brodotrogir posljednica je smanjenja proizvodnje. Grupa ne ostvaruje dostatne prihode od poslovanja kako bi mogla pokriti troškove te se mora zadužiti. U 2013. godini, udio obveza u ukupnoj imovini iznosi 58%, a svake sljedeće godine udio obveza u ukupnoj imovini se povećava te tako u 2017. godini koeficijent zaduženosti iznosi 85%. Vlastitim sredstvima ne može se pokriti niti 50% obveza što znači da je Grupa Brodotrogir prezadužena, odnosno da nema dovoljno vlastitih sredstava kako bi mogla pokriti

sve svoje obveze. S druge strane da bi pokrili sve svoje obveze potrebno je minimalno 10 godina. Pokazatelj stupnja pokrića može se smatrati i pokazateljem likvidnosti, što je njegova vrijednost veća, zaduženost je manja, a likvidnost veća. S obzirom na to da je pokazatelj Stupnja pokrića I u promatranom razdoblju, osim 2013. i 2014. godine, manji od 0,5 znači da je društvo zaduženo i nelikvidno. Stupanj pokrića II samo je u 2013. godini iznad 1, a sve ostale godine je manji od 1. (Tablica 24.) Posljedica nedostatka proizvodnje je loše poslovanje. U situaciji kada se gradi samo jedan brod svi raspoloživi kapaciteti usmjereni su u gradnju tog broda. U takvoj situaciji dolazi do toga da se troškovi značajno povećavaju, a trenutnog priljeva novca nema, stoga je zaduženost prevelika, a likvidnosti nema. Poslovne kapacitete trebalo bi rasporediti u poslove koji različito traju kako bi se u svakom trenutku mogao ostvariti prihod, odnosno priljev te kako bi se povećala likvidnost, a smanjila zaduženost.

Tablica 24: Koeficijenti zaduženosti za Grupu Brodotrogir

Naziv pokazatelja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Pokazatelj zaduženosti	0,58	0,75	0,82	0,84	0,85
Pokazatelj vlastitog financiranja	0,42	0,25	0,18	0,16	0,15
Pokazatelj financiranja	1	1	1	1	1
Faktor zaduženosti	10,62	20,76	13,45	38,69	22,8
Stupanj pokrića I	1,36	0,67	0,15	0,12	0,13
Stupanj pokrića II	1,98	0,89	0,77	0,82	0,96

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

5.4. Usporedba s konkurencijom u RH

U ovom dijelu prikazana je usporedba brodogradilišta pomoću financijskih pokazatelja za 2017. godinu, kao posljednju godinu u kojoj su dostupni podaci. Ukupni poslovni prihodi u 2017. godini svih brodogradilišta u RH iznosili su 4.084.898.131 kuna. Udio četiri najveća brodogradilišta u ukupnim prihodima je 86,65%. (Prilog 6.) Četiri najveća brodogradilišta u RH koja će se u nastavku uspoređivati su:

- Grupa Brodotrogir;
- Grupa Brodosplit.;

- Uljanik Grupa;
- Grupa Viktor Lenac.

5.4.1. Grupa Brodosplit

„Brodograđevna industrija Split dioničko društvo (skraćeno Brodosplit d.d.) matično je društvo s 47 društava „kćeri“ i 22 društva „unuke“. Najznačajnija djelatnost je brodograđevna proizvodnja, izgradnja i opremanje različitih tipova brodova za trgovačku mornaricu, brodova specijalne namjene, kao i različitih proizvoda iz područja pomorske tehnologije.“[101] Financijski pokazatelji Grupe Brodosplit koji će u kasnijem poglavlju biti korišteni za uspoređivanje poslovanja brodogradilišta dati su u tablici 25.

Tablica 25: Financijski pokazatelji za Grupu Brodosplit

Pokazatelji	Koeficijent
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,27
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,55
ROA	0,03
ROE	0,10
Pokazatelj zaduženosti	0,10
Stupanj zaduženosti I	0,60
Stupanj zaduženosti II	0,81

Izvor: Izrada autora prema podacima s **Godišnje izvješće za Grupu 31.prosinca 2017**. godine [Internet], raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do [15.08.2018.]

5.4.2. Uljanik Grupa

Uljanik Grupa nalazi se u Puli, osnovna djelatnost joj je proizvodnja i remont brodova, a u svojoj konsolidaciji ima dvanaest ovisnih društava, od kojih su najveća 3.Maj d.d. Rijeka i

[101] Godišnje izvješće za Grupu 31.prosinca 2017. [Internet], raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do [15.08.2018.], str.1.

Uljanik d.d. Pula.[102] Financijski pokazatelji Grupe Uljanik koji će u kasnijem poglavlju biti korišteni za uspoređivanje poslovanja brodogradilišta dati su u tablici 26.

Tablica 26: Financijski pokazatelji za Uljanik Grupu

Pokazatelji	Koeficijent
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,20
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,43
ROA	-0,62
ROE	-18,08
Pokazatelj zaduženosti	1,62
Stupanj zaduženosti I	0,07
Stupanj zaduženosti II	0,42

Izvor: Izrada autora na temelju podataka: Konslidirano godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31. prosinca 2017.,[Internet], raspoloživo na:.http://www.zse.hr/userdocsimages/financ/ULJN-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf, [18.08.2018.]

5.4.3. Grupa Viktor Lenac

Grupa Viktor Lenac je brodogradilište koje je smješteno u Rijeci i obilježava ga stogodišnja tradicija rada na tom području. Osnovna djelatnost je remont brodova, preinake brodova i ostale usluge koje su vezane za brodove i brodice. Viktor Lenac d.d. je matica koja u svom sastavu ima dva ovisna društva, Viktor servisi d.o.o. sa 100% udjela i VL STEEL d.o.o. sa 75% udjela.[103]

U tablici 27. prikazani su financijski pokazatelji Grupe Viktor Lenac koji će u kasnijem poglavlju biti korišteni za uspoređivanje poslovanja brodogradilišta u RH.

[102] Konslidirano godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31. prosinca 2017.,[Internet], raspoloživo na:http://www.zse.hr/userdocsimages/financ/ULJN-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf, [18.08.2018.]
[103] Konsolidirani godišnji financijski izvještaj,(2018), [Internet], raspoloživo na: https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/VLEN-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf, [15.08.2018.]

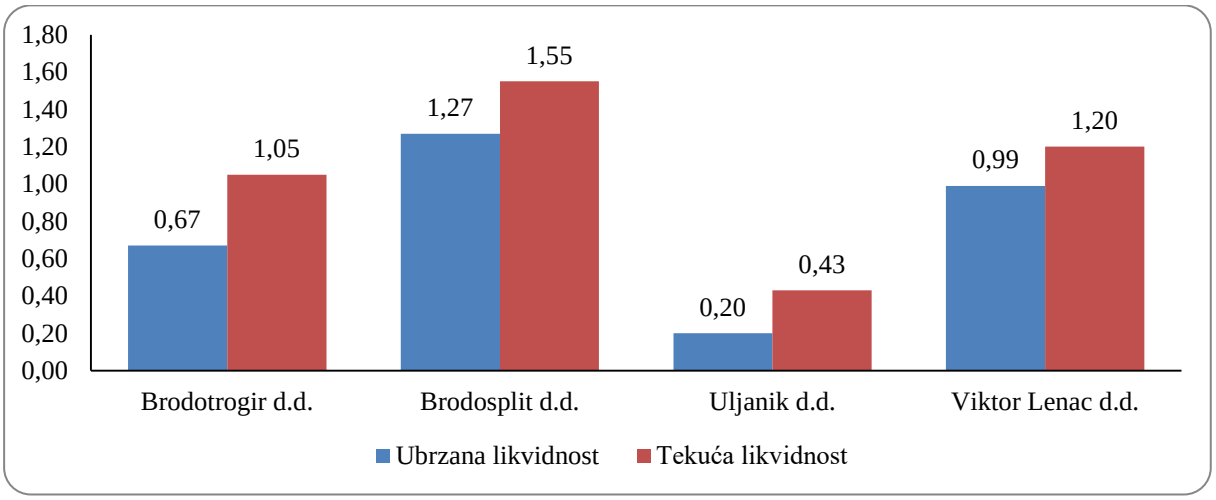
Tablica 27: Financijski pokazatelji za Grupu Viktor Lenac

Pokazatelji	Koeficijent
Koeficijent ubrzane likvidnosti	0,99
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,20
ROA	0,09
ROE	0,22
Pokazatelj zaduženosti	0,39
Stupanj zaduženosti I	0,57
Stupanj zaduženosti II	0,79

Izvor: Izrada autora na temelju podatak sa: Konsolidirani godišnji financijski izvještaj,(2018), [Internet], raspoloživo na: https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/VLEN-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf , [15.08.2018.]

5.4.4. Usporedba pomoću pokazatelja likvidnosti

Tekuća i ubrzana likvidnost za Grupu Brodosplit je iznad 1, ubrzana likvidnost 1,27, a tekuća likvidnost 1,55 što znači da je Grupa Brodosplit likvidna. Kod Uljanik Grupe obje vrijednosti su daleko ispod 1, ubrzana likvidnost je 0,20, a tekuća likvidnost 0,43 što znači da je Grupa nelikvidna. Iako bi tekuća likvidnost morala biti 2, koeficijent tekuće likvidnosti Grupe Brodotrogir je 1,05 te ne prelazi kritičnu vrijednost od 1, a ubrzana likvidnost je 0,67 što znači da trenutnim novcem ne može podmiriti sve svoje kratkotrajne obveze. Koeficijent ubrzane likvidnost Grupe Viktor Lenac je 0,99, a tekuće likvidnosti 1,20 te je na temelju ovih pokazatelja Grupa likvidna. (Graf 13.)

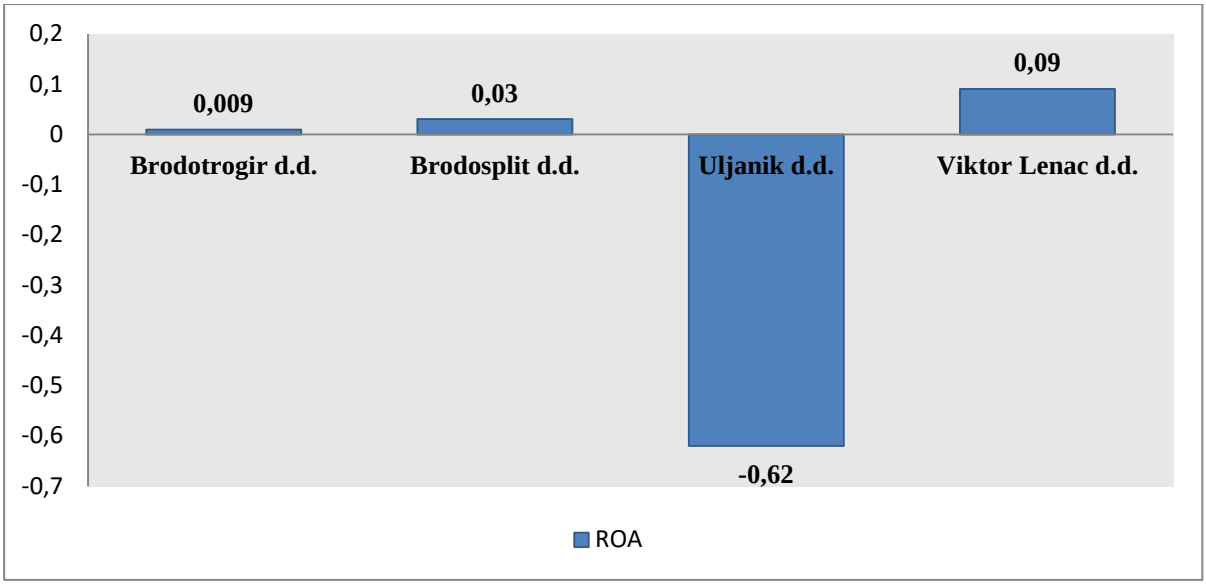

Graf 13: Ubrzana i tekuća likvidnost u 2017. godini

Izvor: Izrada autora na temelju dosadašnjih podataka

5.4.5. Usporedba pomoću pokazatelja profitabilnosti

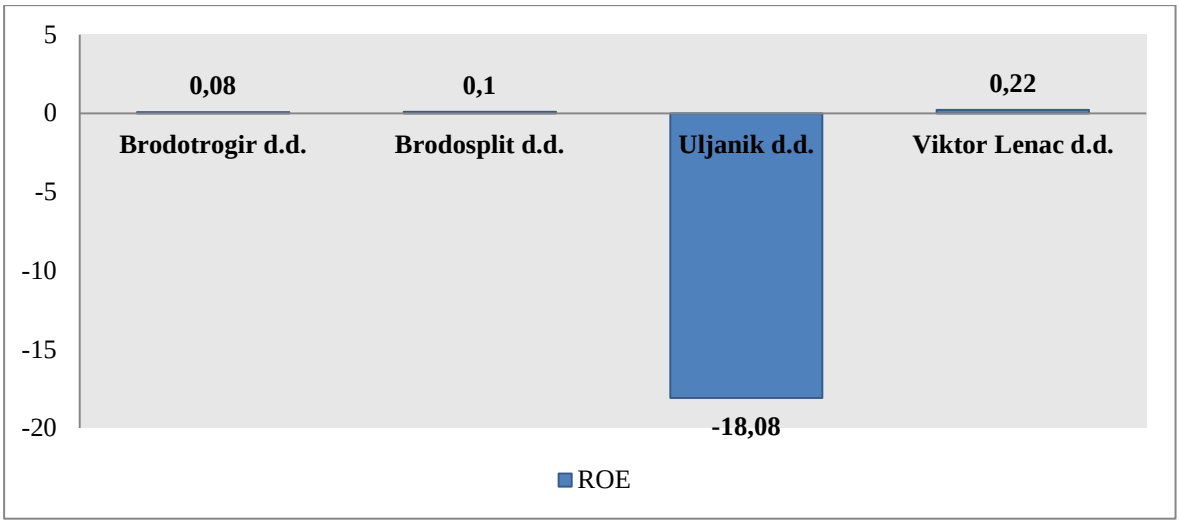
Graf 14. prikazuje vrijednost koeficijenta ROA u 2017. godini za sva četiri brodogradilišta. Poželjno je da vrijednost ovog koeficijenta bude što veća, što nije slučaj ni kod jednog od navedenih brodogradilišta. Grupa Brodosplit, Grupa Brodotrogir i Grupa Viktor Lenac imaju jako malu vrijednost koeficijenata što znači da imaju nizak povrat na uloženu aktivu, dok Uljanik Grupa na 1NJ uložene aktive ostvaruje gubitak u iznosu od 0,62 NJ.

Graf 14: Pokazatelj ROA u 2017. godini

Izvor: Izrada autora na temelju dosadašnjih podataka

Graf 15. prikazuje vrijednost koeficijenta ROE u 2017. godini za sva četiri brodogradilišta. Poželjno je da je vrijednost ovog koeficijenta bude što veća, što nije slučaj ni kod jednog od navedenih brodogradilišta. Grupe Brodosplit, Brodotrogir i Viktro Lenac imaju jako malu vrijednost koeficijenata što znači da imaju nizak povrat na uloženi kapital , dok Uljanik Grupa na 1NJ uloženog kapitala ostvaruje gubitak u iznosu od 18,08 NJ.

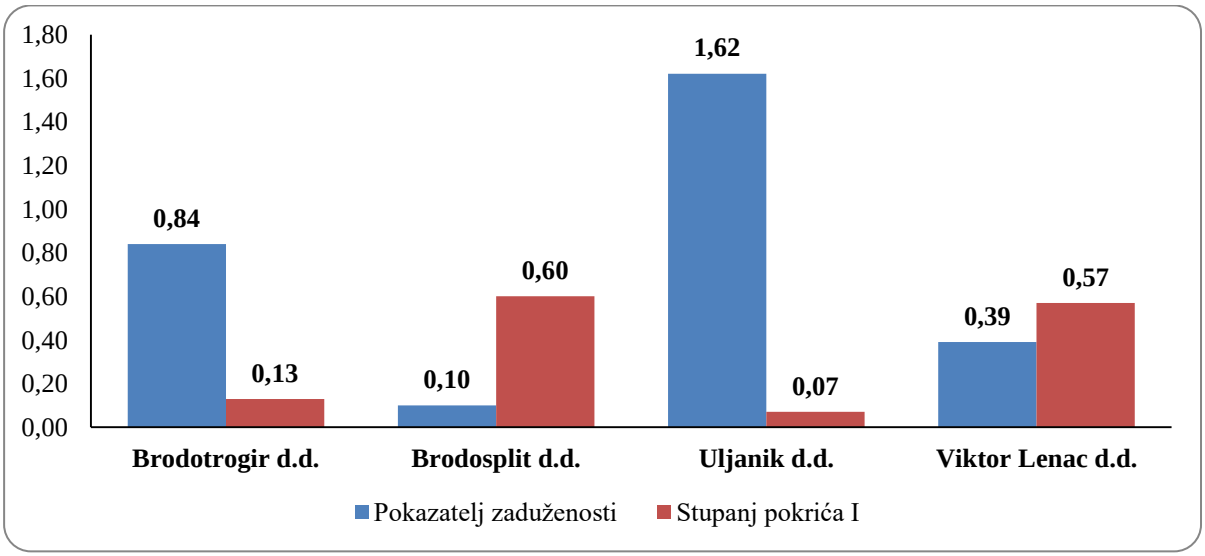

Graf 15: Pokazatelj ROE u 2017. godini

Izvor: Izrada autora na temelju dosadašnjih podataka

5.4.6. Usporedba pomoću pokazatelja zaduženosti

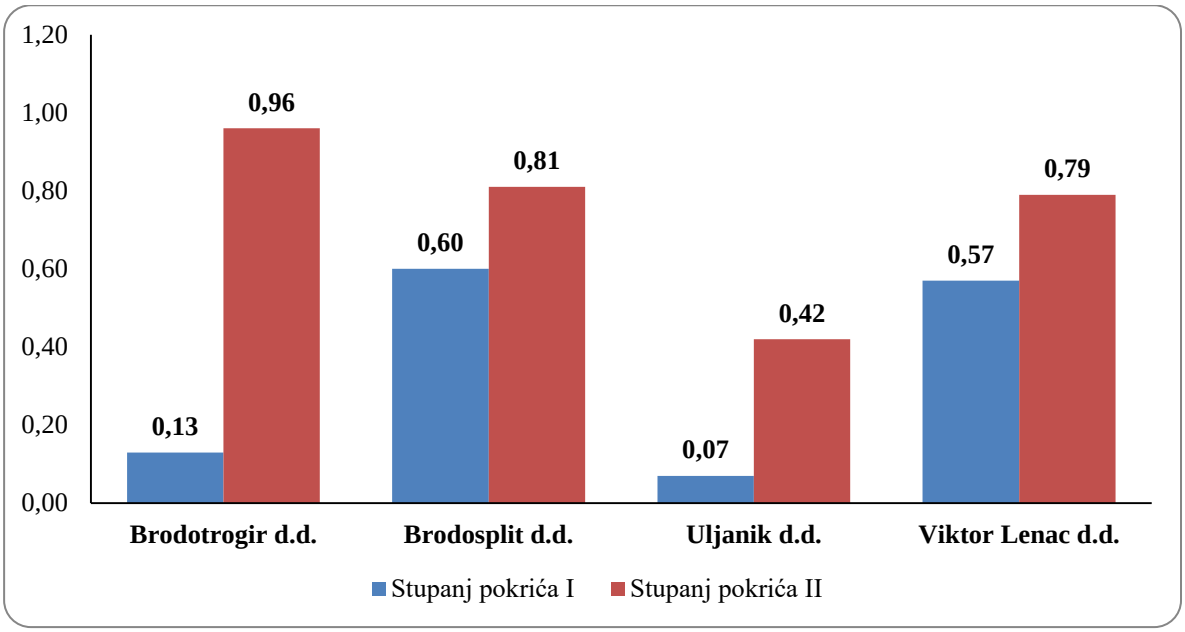
Koeficijent zaduženosti kod Grupe Brodotrogir iznosi 84% što znači da se za taj postotak ne financira iz vlastitih sredstava. Pokazatelj zaduženosti od 1,62 odnosno 162% ukazuje da se Uljanik Grupa ne financira iz vastitih izvora nego da je prekomjerno zadužena. Najmanji koeficijent zaduženosti je kod Grupe Brodosplit, što znači da se 90% sredstava financira iz vlastitih izvora. Što je Stupanj pokrića veći, to je veća likvidnost, a zaduženost je manja. (Graf 16.)

Graf 16: Pokazatelj zaduženosti i Stupnja pokrića I u 2017. godini

Izvor: Izrada autora na temelju dosadašnjih podataka

Razlika između Stupnja pokrića I i Stupnja pokrića II je u dugoročnim obvezama. U konkretnom slučaju Grupa Brodotrogir ima najveće dugoročne obveze, što je utvrđeno i horizontalnom analizom. Uljanik Grupa također ima veliku razliku između Stupnja pokrića I i Stupnja pokrića II. Grupa Brodosplit i Grupa Viktor Lenac imaju skoro jednaku razliku Stupnja pokrića I i Stupnja pokrića II, što znači da imaju približno jednake dugoročne obveze. (Graf 17.)

Graf 17: Stupnja pokrića I i Stupnja pokrića II u 2017. godini

Izvor: Izrada autora na temelju dosadašnjih podataka

5.5. Usporedba hrvatske brodogradnje sa svjetskim tržištem

Tablica 28. prikazuje Svjetsku knjigu narudžbi brodova kroz dva kriterija, kriterij nosivosti i kriterij kompenzirane bruto tone. U 2017. godini u Svjetskoj knjizi narudžbi bilo je 3.864 brodova, a prvo mjesto po oba kriterija zauzima Kina i to s 43,46% Dwt i 36,31% cGT. Republika Hrvatska se nalazi na desetom mjestu s 0,36% Dwt, odnosno na jedanaestom s 0,72% cGT. Uzme li se u obzir 150 najvećih svjetskih brodogradilišta u Svjetskoj knjizi narudžbi, Uljanik Grupa je na 52. mjestu, Grupa Brodosplit na 107. mjestu, dok je Grupa Brodotrogir na 146 mjestu. Grupa Viktor Lenac nije uvršteno među 150 brodogradilišta

svijeta, jer u njegovu osnovnu djelatnost ne spada izgradnja broda već samo dorada i popravak brodova.[104]

Tablica 28: Svjetska knjiga narudžbi u 2017. godini

Zemlja	Dwt	%	Zemlja	cGT	%
Kina	82.954.799	43,46%	Kina	27.658.629	36,31%
Japan	48.055.873	25,17%	Južna Koreja	15.986.326	20,98%
Južna Koreja	45.535.673	23,85%	Japan	15.947.426	20,93%
Filipini	5.111.326	2,68%	Italija	2.839.168	3,73%
Vijetnam	2.202.909	1,15%	Njemačka	2.466.106	3,24%
Brazil	1.229.914	0,64%	Francuska	1.695.874	2,23%
Tajvan	977.351	0,51%	Filipini	1.487.197	1,95%
Rusija	749.974	0,39%	Finska	1.283.116	1,68%
Španjolska	727.159	0,38%	Vijetnam	1.144.476	1,50%
Hrvatska	694.684	0,36%	Brazil	854.477	1,12%
SAD	517.562	0,27%	Hrvatska	546.894	0,72%
Njemačka	248.309	0,13%	Rusija	478.020	0,63%
Indonezija	180.145	0,09%	SAD	467.805	0,61%
Argentina	162.664	0,09%	Tajvan	400.156	0,53%
Rumunjska	160.522	0,08%	Singapur	357.659	0,47%
Turska	157.642	0,08%	Španjolska	357.112	0,47%
Indija	123.350	0,06%	Norveška	338.068	0,44%
Nizozemska	119.896	0,06%	Rumunjska	332.794	0,44%
Finska	118.800	0,06%	Nizozemska	298.960	0,39%
Francuska	100.472	0,05%	Turska	255.306	0,34%
Ostali	760.792	0,40%	Ostali	984.771	1,29%
Ukupno	190.889.816	100,00%	Ukupno	76.180.340	100,00%

Izvor: Hrvatska brodogradnja – Jadranbrod d.d. [Internet], raspoloživo na: http://hb.hr/novosti/svjetsko-trziste/, [01.10.2018.]

[104] Hrvatska brodogradnja – Jadranbrod d.d. [Internet], raspoloživo na: http://hb.hr/novosti/svjetsko-trziste/, [01.10.2018.]

6. ZAKLJUČAK

MRS 11 – „Ugovori o izgradnji“ je standard koji se najčešće primjenjuje u brodogradnji jer regulira priznavanje prihoda i troškova u onim slučajevima kada se objekti grade tijekom više obračunskih godina. Za priznavanje prihoda i troškova koristi se „metoda stupnja dovršenosti“ kod koje se priznaju prihodi i troškovi samo u onom obračunskom razdoblju u kojem su i nastali, ali i oni koji se moraju isključiti iz samog ugovora jer ne terete direktno sam objekt izgradnje.

Mikro i mala trgovačka društva u RH ne primjenjuju MRS, već HSFI. Za izgradnju broda po HSFI-ju ne postoji jedinstveni standard već dugotrajna izgradnja podlježe HSFI-ju 15 - “Prihodi“ i HSFI-ju 16. - „Rashodi“. MRS 11 definira kako postupiti s dobiti, ali i to da se gubitak po ugovoru odmah mora priznati kao rashod. Kalkulacija i rekalkulacija zajedno s ugovorom o izgradnji najvažniji su dokumenti o gradnji broda. Ugovorna kalkulacija predstavlja plan realizacije prihoda i troškova gradnje broda. Ukoliko dođe do promjene cijene rada ili promjene cijene materijala izrađuje se rekalkulacija i u tom slučaju rekalkulacija predstavlja daljnji plan izgradnje. Rezerviranja za gubitke su jedna od situacija koje najviše utječu na rezultat poslovanja u tom razdoblju. Ukoliko postoji gubitak iz redovnog poslovanja, rezervirani gubitak za gradnju broda samo će još više ugroziti poslovanje i sliku trgovačkih društava. Najznačajniji kriteriji koji utječu na financijski ishod gradnje broda su promjene cijena rada i materijala te kretanje tečaja.

Društvo može ugovoriti s bankom da sve transakcije budu obračunate po jednakom tečaju (zaštita od tečajnog rizika), ali za to društvo plaća velike naknade, koje u pojedinim situacijama mogu biti veće od ostvarenog gubitka. U provedenom istraživanju, kada se prihodi obračunavaju po srednjem tečaju HNB-a na dan ugovorene kalkulacije izgradnja broda ima najveći gubitak, dok po tečaju na dan isporuke HBT d.o.o. ostvaruje dobit. Po srednjem tečaju HNB-a koji se koristio na dan obračuna prihoda i troškova, društvo ostvaruje gubitak koji je manji nego po tečaju na dan ugovorne kalkulacije. HBT d.o.o. je odabrala politiku tečajnog rizika, odnosno knjiženja i obračuna po srednjem tečaju HNB-a na dan prihoda i troškova, jer u tom slučaju ima mogućnost ostvarivanja dobiti, ovisno o kretanju tečaja.

Pomoću analiza poslovanja za Grupu Brodotrogir došlo se do zaključka da je društvo nakon restrukturiranja 2013. godine bolje poslovalo. Kao baza za horizontalnu analizu poslovanja uzeta je 2014. godina kao prva sljedeća godina nakon restrukturiranja. Također, iz bilance je vidljivo da je poslovanje Grupe bilo najbolje u 2016. godini. Grupa Brodotrogir ulaže sve raspoložive kapacitete u izgradnju jednog broda, što za posljedicu ima previsoke troškove, a niske prihode od prodaje. Posljedica navedenog je nelikvidnost i prezaduženost. U takvim sitacijama trebalo bi rasporediti kapacitete u različite poslove kako bi Grupa u svakom trenutku osigurala priliv novca te povećala likvidnost i smanjila zaduženost. Analiza poslovanja brodogradilišta pomoću financijskih pokazatelja u 2017. godini potvrđuje loše poslovanje analiziranih brodogradilišta. Pomoću pokazatelja likvidnosti utvrđeno je da je Grupa Uljanik nelikvidna i prezadužena te da teško može podmiriti svoje obveze u kratkom roku, dok ostala brodogradilišta mogu podmiriti svoje obveze u kratkom roku, ali otežano. Zaduženost Grupe Brodosplit i Grupe Viktor Lenac je prihvatljiva, jer se više financiraju iz vlastitih sredstava nego što se zadužuju, dok je Grupa Brodotrogir na kritičnoj granici zaduženosti. Svako od navedenih brodogradilišta ostvaruje male povrate na imovinu i kapital, a Uljanik Grupa ostvaruje gubitke od povrata na imovinu i kapital, što znači da u 2017 godini nije imao ulaganja. Iako je poslovanje Grupe Brodosplit u velikim problemima, trenutno od analiziranih brodogradilišta ima najbolje poslovanje, dok trenutno na tržištu brodogradnje Uljanik Grupa najgore posluje, odnosno njegovo poslovanje je dugotrajno neodrživo što se pokazalo u drugom dijelu 2018. godine.

Hrvatska brodogradilišta nalaze se na dnu ljestvice 150 najvećih brodogradilišta u svijetu te trebaju velike promjene, prvenstveno u upravljanju, ali i načinu gradnje broda. U bliskoj budućnosti mora se napraviti restrukturiranje brodogradilišta te donijeti odluka „**Želi li RH brodogradilišta?**“, jer se treba postaviti pitanje „**Zašto gradimo brodove i u njih ugrađujemo uglavnom uvoznu opremu i sirovine, a država pokriva gubitke i plaće radnike?**“

SAŽETAK

U Republici Hrvatskoj mala i srednja poduzeća posluju u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, dok velika društva i društva od javnog interesa koriste Međunarodne računovodstvene standarde. MRS – 11 „Ugovori o izgradnji“ propisuju priznavanje prihoda i troškove prema stupnju dovršenosti. Gradnja broda traje nekoliko obračunskih razdoblja, a za svaki brod izrađuje se kalkulacija kao temeljni dokument. Na financijski rezultat broda utječe promjena troška radne snage, cijene materijala i tečajna razlika. Od četiri najveća brodogradilišta u RH, tri brodogradilišta posluju s dobiti i to Grupa Brodotrogir, Grupa Brodosplit i Grupa Viktor Lenac, dok Uljanik Grupa posluje s gubikom. Ova četiri velika brodogradilišta ostvaruju 86,65 % ukupnih poslovnih prihoda svih hrvatskih brodogradilišta. Hrvatska brodogradilišta u svijetu zauzimaju posljednja mjesta na ljestvici najvećih brodogradilišta svijeta.

Ključne riječi: „stupanj dovršenosti“, tečaj, dobit

SUMMARY

In the Republic of Croatia, small and medium-sized enterprises are operating in accordance with the Croatian Financial Standards of reporting, while large companies and companies of public interest use International Accounting Standards. IAS 11 – „Construction Contracts“ provide the recognition of revenue and costs by the percentage of completion method. The construction of the ship lasts several accounting periods, and for each ship calculations are made as the basic document. The financial result of the vessel is affected by changes in labor and material costs and by the exchange rates. Three shipyards, of the four largest in Croatia, operate with a profit and those are Brodotrogir Group, Brodosplit Group and Viktor Lenac Group while Uljanik Group works with the loss. These four large shipyards generate 86,65% of the total business revenues of all Croatian shipyards. The Croatian shipyards occupy the last places on the chart of the largest shipyards in the world.

Key words: „percentage of completion“, exchange rates, profit

LITERATURA

1. Abičić Pretnar, S. (2015): Primjer evidentiranja ugovora o izgradnji prema MRS-u 11.,Računovodstvo i financije, Zagreb,5/2015.
2. Belak, V.(2014): Analiza poslovne uspješnosti, RRIF-plus d.o.o., Zagreb
3. Belak, V., Vudrić, N. (2012): Osnove suvremenog računovodstva,Belak excellens, Zagreb
4. Bendeković, J.,Vuletić, D.,(2011): Financijska analiza poslovanja Hrvatske brodograđevne industrije, [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/75458, [25.04.2018.]
5. Bešvir, B (2008): Kako čitati i analizirati financijske izvještaje, RRIF plus, Zagreb
6. Brodotrogir. hr [Internet]: raspoloživo na: http://www.brodotrogir.hr/hr/ [15.10.2018.]
7. Ćudina, M.(2015): Analiza profitabilnosti poslovanja Brodotrogira, Diplomski rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split
8. FINA, (2018): Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji za godinu završenu na dan 31. prosinca 2017. zajedno s izvještajem neovisnog revizora, [Internet], Brodotrogir d.d., raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do
9. FINA,(2018.): Godišnje izvješće za Grupu 31. prosinca 2017. godine, Brodosplit d.d. [Internet],raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do [15.08.2018.]
10. Gulin, D.(2001): Primjena MRS-a 11-Ugovori o izgradnji, Računovodstvo i financije, 06/2001.
11. Hrvatska brodogradnja – Jadranbrod d.d. [Internet], raspoloživo na: http://hb.hr/novosti/svjetsko-trziste/, [01.10.2018.]
12. Hrvatska brodogradnja u restrukturiranju, (2018), Škveranka, [Internet], raspoloživo na: https://skveranka.wordpress.com/hrvatska-brodogradnja-u-restrukturiranju/. [01.05.2018.]
13. Interna pravila, propisi i procedure Brodotrogira d.d.
14. Konsolidirani godišnji financijski izvještaj, (2018) Viktor Lenac d.d., [Internet], raspoloživo na: https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/VLEN-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf , [15.08.2018.]
15. Mišković, L. (2007):Međunarodni standardi financijskog izvještavanja-Implikacije na financijske izvještaje Hrvatskih brodogradilišta, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „DR. Mijo Mirković“, Pula

16. Narodne novine (2010): Odluka o izmjenama i dopunama odluke o popisu pravnih osoba od posebnog državnog interesa, Narodne novine d.d., Zagreb, broj; 196/2014,
17. Narodne novine, (2016) Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 78/15, 134/15, 120/16.
18. Narodne novine, (2016): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 95/16.
19. Narodne novine,(2015):Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine d.d., Zagreb,broj.86.
20. Narodne novine,(2017): Zakon o državnim potporama, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 47/14 , 67/17.
21. Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, MRS 11, Narodne novine d.d., Zagreb, broj:136/2009, [Internet], raspoloživo na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_11_136_3312.html, [01.07.2017.],
22. Perić Hadžić A. (2013): Restrukturiranje hrvatske brodogradnje u kontekstu pristupanja Europskoj Uniji, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka , [Internet], raspoloživo na: file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Hadzic_Karacic%20(1).pdf, [01.05.2018.]
23. Perkušić, Dijana (2016):Osnove računovodstva, Odjel za stručne studije, Sveučilište u Splitu[Internet],raspoloživo na: file:///C:/Users/mjaku/Downloads/Osnove%20računovodstva%20RIF%20-%20Dijana%20Perkušić%20(11).pdf
24. Poslovna.hr https://www.poslovna.hr/login.aspx?ReturnUrl=%2f
25. Rendulić, S.,Krstinić, M. (2008): Primjena MRS-a 11- Ugovor o izgradnji u brodogradnji te usporedba s HSFI, Računovodstvo i financije , 7/08
26. Službena dokumentacija trgovačkog društva Hrvatska Brodogradnja Trogir d.o.o za izgradnju i remont brodova, Trogir;
27. Službeni list Europske unije (2008): Uredba (EZ) br. 1126/2008 Europskog Parlamenta i Vijeća, [Internet], raspoloživo na: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008R1126-20140101&from=HR , [01.05.2018.]
28. Stojan, A. (2008): Računovodstvo brodogradnje na primjeru „Brodotrogir“ d.d., Diplomski rad, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Split

29. Škveranka (2018): Hrvatska brodogradnja u restrukturiranju, [Internet] raspoloživo na: https://skveranka.wordpress.com/hrvatska-brodogradnja-u-restrukturiranju/. [01.05.2018.]
30. Šlibar D.(2010): Instrumenti i postupci analize financijskih izvještaja, Računovodstvo i financije, Zagreb, broj: 05/2010, [Internet], raspoloživo na: https://www.omega-software.eu/UserDocsImages/Clanci/Financije%20-%20Analiza%20FI.pdf , [15.10.2018.],
31. Vidučić, Lj.(2012): Financijski menadžment; RRIF-plus, d.o.o.za nakladništvo i poslovne usluge; Zagreb
32. Vukoja, B.,:Primjena analize financijskih izvješća pomoću ključnih financijskih pokazatelja kao temelj donošenja poslovnih odluka [Internet], raspoloživo na: http://www.revident.ba/public/files/primjena-analize-financijskih-izvjestaja-pomocu-kljucnih-financijskih-pokazatelja.pdf [15.10.2018.],
33. Vuletić, D., Bendeković, J. (2010): Financijska analiza poslovanja Hrvatske brodograđevne industrije, Zagreb, [Internet], raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/75458 , [15.10.2018.],
34. Zelenika R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, 4. izd. Ekonomski fakultet u Rijeci, Rijeka.
35. ZSE, (2018):Konsolidirano godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31. prosinca 2017.,Uljanik d.d.,[Internet], raspoloživo na:http://www.zse.hr/userdocsimages/financ/ULJN-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf, [18.08.2018.]
36. Žagar K., Žagar L.,(1999): Analiza financijskih izvještaja, Mashmedi, Zagreb.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Podjela poduzetnika prema kriteriju Zakona o računovodstvu 11
Tablica 2: Segmentiranje i objedinjenje ugovora 13
Tablica 3: Troškovi ugovora o izgradnji 16
Tablica 4: Uvjeti odabira tipa ugovora 17
Tablica 5: Prezentiranje u financijskim izvještajima 22
Tablica 6: Pokazatelji likvidnosti 29
Tablica 7:Pokazatelji profitabilnosti 31
Tablica 8: Pokazatelji zaduženosti 32
Tablica 9: Ugovorna kalkulacija NOV. 325 38
Tablica 10: Postotak troškovne i fizičke gotovosti 40
Tablica 11: Radni nalog - NOV. 325 - po stvarnom tečaju na dan obračuna 44
Tablica 12: Tablica prihodovanja po postotku gotovosti 46
Tablica 13: Radni nalog - NOV. 325- po tečaju na dan ugovorene kalkulacije 47
Tablica 14: Radni nalog - NOV. 325 - po tečaju na dan isporuke 48
Tablica 15: Razlika ugovorenih i realiziranih iznosa 51
Tablica 16: Horizontalna analiza - apsolutni prikaz za Grupu Brodotrogir (u tisućama kuna) 53
Tablica 17: Horizontalna analiza - relativni prikaz za Grupu Brodotrogir 54
Tablica 18: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - apsolutni prikaz za Grupu Brodotrogir 55
Tablica 19: Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka - relativni prikaz za Grupu Brodotrogir 55
Tablica 20: Vertikalna analiza bilance Grupe Brodotrogir 57
Tablica 21 :Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Grupe Brodotrogir 58
Tablica 22: Koeficijenti likvidnosti za Grupu Brodotrogir 60
Tablica 23: Koeficijenti profitabilnosti za Grupu Brodotrogir 62
Tablica 24: Koeficijenti zaduženosti za Grupu Brodotrogir 63
Tablica 25: Financijski pokazatelji za Grupu Brodosplit 64
Tablica 26: Financijski pokazatelji za Uljanik Grupu 65
Tablica 27: Financijski pokazatelji za Grupu Viktor Lenac 66
Tablica 28: Svjetska knjiga narudžbi u 2017. godini 70

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Kretanje tečaja dolara od 2013. do 2015. godine 45
Graf 2: Kretanje nadoknadivog iznosa od 2013. do 2015. godine 45
Graf 3: Ukupan prihod izračunat na temelju sva tri tečaja 49
Graf 4: Razlika prihoda i troška izračunata na temelju sva tri tečaja 50
Graf 5: Razlika prihoda i rashoda s državnim potporama za sva tri tečaja 50
Graf 6: Kretanje dugotrajne i kratkotrajne imovine od 2013. do 2017. godine 56
Graf 7: Kretanje prihoda i rashoda od 2013. do 2017. godine 56
Graf 8: Udio kratkotrajne i dugotrajne imovine ukupnoj aktivi 58
Graf 9: Udio kapitala i rezervi, dugoročnih i kratkoročnih obveza u ukupnoj pasivi od 2013. do 2017. godine 59
Graf 10: Udio neto dobiti u ukupnim prihodima od 2013. do 2017. godine 59
Graf 11: Kretanje koeficijenta likvidnosti od 2013. do 2017. godine 61
Graf 12: Kretanje ROA i ROE od 2013. do 2017. godine 62
Graf 13: Ubrzana i tekuća likvidnost u 2017. godini 66
Graf 14: Pokazatelj ROA u 2017. godini 67
Graf 15: Pokazatelj ROE u 2017. godini 68
Graf 16: Pokazatelj zaduženosti i Stupnja pokrića I u 2017. godini 68
Graf 17: Stupnja pokrića I i Stupnja pokrića II u 2017. godini 69

PRILOZI

Prilog 1: Konsolidirana bilanca Brodotrogira d.d. (u tisućama kuna)

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Dugotrajna imovina	**90.720**	**184.713**	**808.141**	**1.021.626**	**920.857**
Nematerijalna imovina	3.415	1.810	5.085	5.532	58.938
Materijalna imovina	82.483	175.246	785.182	999.368	853.499
Dugotrajna potraživanja	4.822	7.657	17.874	16.726	8.420
Kratkotrajna imovina	**195.723**	**317.401**	**188.211**	**130.007**	**167.313**
Zalihe	43.366	68.761	73.711	26.713	32.663
Kratkotrajna potraživanja	54.965	45.730	64.344	72.340	98.417
Kratktrajnafinancijska imovina					
Novac u banci i blagajni	70.713	31.815	45.491	24.432	8.976
Nadoknadivi iznos po ugovorima o izgradnji do jedne godine	26.629	170.995	1.182	6.522	27.257
Kratkotrajni depozit	50	100	3.483		
Ukupno aktiva	**286.443**	**502.114**	**996.352**	**1.151.633**	**1.088.170**
Kapital i rezerve	**119.214**	**125.748**	**186.198**	**189.333**	**164.545**
Temeljni(upisani)kapital	123.582	123.582	123.582	123.582	123.582
Revalorizacijske rezerve	125	131	103	380	-31.894
Akumulirani dobici	-4.503	2.025	45.835	48.390	57.652
Vlasnici nekontrolirajućih udjela	10	10	16.678	16.981	15.205
Dugoročne obveze	**56.336**	**40.010**	**499.318**	**715.159**	**763.582**
Kratkoročne obveze	**110.893**	**336.356**	**310.836**	**247.141**	**160.043**
Ukupno pasiva	**286.443**	**502.114**	**996.352**	**1.151.633**	**1.088.170**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Prilog 2: Konsolidirani račun dobiti i gubitka za Brodotrogir d.d.

Kategorija	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Poslovni prihodi	194.173.487	322.711.888	407.895.225	439.286.930	390.913.436
Poslovni rashodi	193.576.663	317.700.603	352.883.309	424.433.270	354.384.044
Financijski prihodi	2.289.937	13.737.427	13.954.003	19.804.545	16.139.281
Financijski rashodi	700.641	10.507.137	25.952.051	30.412.814	42.732.702
Ukupni prihodi	**196.463.424**	**336.449.315**	**421.849.228**	**459.091.475**	**407.052.717**
Ukupni rashodi	**194.277.304**	**328.207.740**	**378.835.360**	**454.846.084**	**397.116.746**
Bruto dobit	2.186.120	8.241.575	43.013.868	4.245.391	9.935.971
Porez na dobit	449.620	1.714.352	1.368.399	1.316.066	82.058
Neto dobit	**1.736.500**	**6.527.223**	**41.645.469**	**2.929.325**	**9.853.913**

Izvor: Izrada autora prema podacima s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do

Prilog 3: Pozicije Bilance i Računa dobiti i gubitka Brodosplit d.d.

Pozicije bilance za izračun pokazatelja		Pozicije računa dobiti i gubitka za izračun pokazatelja	
Naziv	**Iznos**	**Naziv**	**Iznos**
Kratkotrajna imovina	912.978,00	Ukupan prihod	639.713,00
Potraživanja	724.543,00	Prihod od prodaje	608.127,00
Novac u banci i blagajni	19.389,00	Kamate	20.954,00
Dugotrajna imovina	887.204,00	Neto dobit	52.387,00
Ukupna imovina	1.800.182,00	Bruto dobit	43.867,00
Vlastiti kapital	535.466,00		
Kratkoročne obveze	587.417,00		
Dugoročne obveze	184.806,00		
Ukupne obveze	772.223,00		

Izvor: Izrada autora prema podacima s **Godišnje izvješće za Grupu 31.prosinca 2017**. godine [Internet], raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do [15.08.2018.]

Prilog 4: Pozicije Bilance i Računa dobiti i gubitka Uljanik d.d.

Pozicije bilance za izračun pokazatelja		Pozicije računa dobiti i gubitka za izračun pokazatelja	
Naziv	**Iznos**	**Naziv**	**Iznos**
Kratkotrajna imovina	1.572.562,00	Ukupan prihod	2.125.964,00
Potraživanja	686.221,00	Prihod od prodaje	1.994.993,00
Novac u banci i blagajni	55.256,00	Kamate	117.173,00
Dugotrajna imovina	1.382.284,00	Gubitak	-1.820.495,00
Ukupna imovina	2.954.846,00		
Vlastiti kapital	100.688,00		
Dugoročne obveze	1.141.115,00		
Kratkoročne obveze	3.647.393,00		
Ukupne obveze	4.788.508,00		

Izvor: Izrada autora na temelju podataka: Konslidirano godišnje izvješće i izvješće neovisnog revizora 31. prosinca 2017.,[Internet], raspoloživo na:.http://www.zse.hr/userdocsimages/financ/ULJN-fin2017-1Y-REV-K-HR.pdf, [18.08.2018.]

Prilog 5: Pozicije Bilance i Računa dobiti i gubitka Viktor Lenac d.d.

Pozicije bilance za izračun pokazatelja		Pozicije računa dobiti i gubitka za izračun pokazatelja	
Naziv	**Iznos**	**Naziv**	**Iznos**
Kratkotrajna imovina	109.987,00	Ukupan prihod	514.803,00
Potraživanja	57.858,00	Prihod od prodaje	481.247,00
Novac u banci i blagajni	32.993,00	Kamate	3.301,00
Dugotrajna imovina	294.563,00	Bruto dobit	45.298,00
Ukupna imovina	404.550,00	Neto dobit	36.729,00
Vlastiti kapital	168.132,00		
Dugoročne obveze	65.401,00		
Kratkoročne obveze	91.985,00		
Ukupne obveze	157.385,00		

Izvor: Izrada autora na temelju podatak sa: Konsolidirani godišnji financijski izvještaj,(2018), [Internet], raspoloživo na: https://www.zse.hr/userdocsimages/financ/VLEN-fin2017-1Y-REV-N-HR.pdf, [15.08.2018.]

Prilog 6. Udio trgovačkih društava za izgradnju brodova, malih brodova, brodica, jahti i motornih čamaca u Republici Hrvatskoj u ukupnim poslovnim prihodima brodogradilišta

	Brodogradilišta brodova, malih brodova, brodica, jahti i motornih čamaca u RH	Poslovni prihodi	% prihoda u ukupnim prihodima brodogradnje u RH
1	Uljanik brodogradilište d.d.	1.994.953.000	48,84%
2	Brodosplit d.d. GRUPA	639.713.000	15,66%
3	Viktor Lenac d.d.	514.005.595	12,58%
4	Brodotrogir d.d. GRUPA	390.913.436	9,57%
5	NCP-grupa d.o.o.	158.283.100	3,87%
6	Dalmont d.o.o.	87.701.900	2,15%
7	Lošinjska plovidba - brodogradilište d.o.o.	58.555.400	1,43%
8	Tehnomont brodogradilište Pula d.o.o.	54.502.600	1,33%
9	Ćosićpromex d.o.o.	51.617.800	1,26%
10	Brodogradilište i marina Betina	25.225.000	0,62%
11	Leda d.o.o.	18.601.700	0,46%
12	Aitac d.o.o.	15.270.500	0,37%
13	AD brodovi d.o.o.	14.806.600	0,36%
14	Damor d.o.o.	11.537.600	0,28%
15	Brodoremont Punat d.o.o.	10.524.500	0,26%
16	Kvarnerplastika d.o.o.	6.442.000	0,16%
17	Brodogradilište Cres d.d.	6.128.900	0,15%
18	Adria-Mar brodogradnja d.o.o.	5.165.700	0,13%
19	Marina Vinici d.o.o.	3.914.600	0,10%
20	Ingra-Mar d.o.o.	2.914.500	0,07%
21	Ćaleta gradnja d.o.o.	2.086.200	0,05%
22	Dunkić d.o.o.	2.080.800	0,05%
23	Barracuda brodovi d.o.o.	1.943.600	0,05%
24	Škver Kuštera d.o.o.	1.679.800	0,04%
25	Bimex prom d.o.o.	1.377.700	0,03%
26	Brodogradilište Filipi d.o.o.	1.329.900	0,03%
27	Vineta d.o.o.	935.200	0,02%
28	Manikela d.o.o.	869.400	0,02%
29	Betll d.o.o.	830.600	0,02%
30	Marinex d.o.o.	730.500	0,02%
31	De Mattei d.o.o.	177.300	0,00%
32	Enavigo d.o.o.	49.000	0,00%
33	Montmontaža-Greben d.o.o. u stečaju	28.700	0,00%
34	Asja d.o.o.	1.900	0,00%
35	Scardona park d.o.o.	100	0,00%
36	Certus d.o.o.	0	0,00%
37	Solin brodogradnja d.o.o. u stečaju	0	0,00%
38	Vrulja montaža d.o.o.	0	0,00%
UKUPNO		**4.084.898.131**	**100,00%**

Izvor: Izrada autora na temelju podataka s internetskih stranica poslovna.hr i FINA-javna objava